241959

DICKENS

TWIST OLIVÉR

BUDAPEST
FRANKLIN-TÁRSULAT

DICKENS: TWIST OLIVÉR.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

DICKENS

TWIST OLIVÉR

AZ IFJÚSÁG SZÁMÁRA ÁTDOLGOZTA

CSÁNK ENDRE

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA, BUDAPEST

Gaál 1876 ag

MTA KÖNYVTÁRA

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

241.959

R 1965

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

ELSŐ FEJEZET.

A helyről szól, ahol Twist Olivér megszületett s a körülményekről, melyek között a világra jött.

Abban a bizonyos városban, amelyet több okból nem akarok megnevezni, nehány más középülettel együtt dologház is volt. Ebben a dologházban született meg egy szép napon az a halandó lélek, akinek nevét könyvünk címében viseli. A gyermek világrajövetele után ugyan még jódarabig kétséges maradt, hogy az újszülött fog-e egyáltalában valamilyen nevet viselni, mert semmi módon nem volt rábírható arra, hogy a lélekzés terhes, de elengedhetetlen feladatának alávesse magát. Olivér ekkor bizonytalanul ingadozott az innenső és túlsó világ között, bár az utóbbihoz szemmelláthatóan közelebb állott, mert az apró matrácon, ahol feküdt, bizonytalanul kapkodott levegő után. Különben szerencséjére csak egy félkegyelmű szegényházbeli asszony, meg az intézet orvosa volt mellette; így nem babusgatták halálra, hanem hagyták, hogy maga intézze el dolgát a természettel. Ennek azután az lett a szerencsés következménye, hogy Olivér nehány hiábavaló kísérlet után nagyot, mélyet lélekzett, tüsszentett és a dologház lakóit hangos sírással tette figyelmessé arra, hogy a világnak több mint három perc óta új lakója van és hogy az egyházközség nyakára is új teher szakad majd.

Amint Olivér tüdejének erőteljes és szabad használatáról ily módon megnyugtatta a világot, az a takaró is megmozdult, amelyet hanyagul a vaságyra dobtak volt és egy fiatal nő sápadt

arca emelkedett fel a párnáról. Egy alig hallható, gyenge hang azt mondotta :

— Hadd lássam a gyermekemet! Azután meghalhatok . . .

Az orvos ekkor ott ült a tűznél, arccal a láng felé fordulva és kezét hol a meleg felé tartotta, hol megdörzsölte. Amint azonban a fiatal nő megszólalt, felállt, odament az ágy fejéhez és sokkal melegebb hangon, mint várni lehetett volna, azt mondotta :

— Oh, ki beszél most halálról!

— Ne is, az Isten szerelmére — szólt közbe a dajka és gyors mozdulattal a zsebébe csúsztatta azt a zöld üveget, amelynek tartalmát eddig szemmellátható elégedettséggel kóstolgatta egy sarokban, — ha maga majd addig élt már, mint én és tizenhárom gyereke volt és kettő híján mind meghalt, a másik kettő meg itt lesz vele együtt a dologházban, majd jobban fogja tudni, hogy mi az, anyának lenni, drága báránykám!

De az anya jövőjének ez a kiszínezése nem érte el a kellő hatást ; a nő csak megcsóválta a fejét és karját a gyermeke felé nyujtotta ki.

Az orvos odatette a karjába. A nő hideg, fehér ajkát szenvedélyesen a gyermek homlokára szorította ; azután kezével megsímogatta az arcát, vadul körülnézett, megremegett, hátraesett és meghalt. Hiába dörzsölték a mellét, kezét és halántékát : a vérkeringés örökre megállott benne.

— Vége, kedves . . . izé asszonyság — mondotta a hiábavaló kísérletek után az orvos.

— Bizony, szegény drágám, vége — mondotta a dajka gyorsan felkapva a zöld üveg dugóját, mely zsebéből a párnára csúszott, amint a gyermekért lehajolt. — Szegény, drága kicsike!

— Nem kell értem küldenie, ha a gyermek sír — mondta az orvos, amíg keztyűit húzta — ha már nagyon kellemetlenkedik, egy kis zablisztlevest adhat neki.

Feltette a kalapját is, de az ajtó felé menet, megállt az ágynál :

— Jóképű nő volt, szegény ; honnan jött ide?

— Mult éjjel hozták — felelt az öreg asszony — a felügyelő parancsára; az utcán találták, egészen rongyos volt a cipője, messziről jöhetett. De hogy honnan? Nem tudja azt senki.

Az orvos ezzel elment ebédelni. A dajka még egy hosszú, szíverősítő kortyot húzott a zöld üvegből s azután a gyermek öltöztetéséhez fogott.

Olivér torkaszakadtából sírt. Ha tudhatta volna, hogy árva gyerek, bizonyára még jobban sírt volna.

MÁSODIK FEJEZET.

Olivér növekedéséről, neveltetéséről és gondozásáról szól.

A következő nyolc vagy tíz hónapban Olivér rendszeres nélkülözések és rossz bánásmód áldozata volt. A gyermek agyonéhezett és elszomorító állapotáról a dologház vezetősége kötelességszerűen jelentést tett az egyházközség vezetőinek, akik elhatározták, hogy Olivért «falura küldik». Ez annyit jelentett, hogy elviszik a mintegy három mérföldnyire eső másik dologházba, ahol húsz-harminc másik gyerek fetrengett-hancurozott egész nap a földön egy éltesebb nő felügyelete alatt anélkül, hogy túlsok ruhával vagy ennivalóval zavarták és terhelték volna őket. Ez az asszony heti hét és fél krajcárt kapott egy-egy apró gondozottja után, de úgy gondolkozott, hogy a hét és fél krajcár árán vásárolt ennivaló túlterheli a kicsinyek gyomrát. Ez az idős nő bölcs és tapasztalt nő volt: tudta, hogy mi jó a gyereknek, de főleg nagyon jól tudta, hogy mi jó önmagának, ennélfogva a kapott parányi összeg legnagyobb részét saját céljaira fordította és a növekvő apróságokat még az előírottnál is soványabb kosztra fogta.

Emellett a rendszer mellett igazán nem lehet csodálni, hogy Olivér kilencedik születésnapján sápadt, sovány, kisnövésű gyermek volt. De a természet vagy az átöröklés élénk, tevékeny lelket ültetett a gyenge testbe és a lelkének — éppen a táplálkozásbeli takarékosság folytán — elegendő helye volt arra, hogy

terjeszkedjék. Lehet, hogy egyáltalában csak így érhette el a kilencedik születése napját. De volt, ahogy volt: a születésnap itt volt és Olivér két másik társával együtt a pincében érte meg, ahová jókora adag verés kiosztása után azért zárták be őket, mert éhesek mertek lenni. Hát éppen lent ültek a szenespincében, amikor Mann asszonyságot, a ház gondozóasszonyát, váratlanul megijesztette Bumble úrnak, az egyházfinak megjelenése.

— Jóságos Isten! Csakugyan maga az, kedves Bumble úr, igazán? — szólt Mann asszonyság, ahogy kidugta fejét az ablakon és úgy tett, mintha nagyon örülne, míg Bumble úr az ajtó zárával bibelődött — Istenem, milyen boldog vagyok, hogy láthatom, bizisten boldog vagyok! (Zsuzsi, hozd fel hamar Olivért meg azt a másik kettőt a pincéből és mosdasd meg őket alaposan!) De milyen boldog vagyok!

Bumble úr azonban kövér és epés ember volt, aki ezt a szívélyes üdvözletet csak a kapura irányzott erőteljes rúgással viszonozta.

— Istenem, milyen szórakozott is vagyok, — szólt Mann asszonyság kirohanva, mert a három gyereket közben már kiengedték volt — egészen elfelejtettem, hogy az ajtót a kicsikék miatt bezártam! Parancsoljon, kedves Bumble úr, sétáljon be, parancsoljon, méltóztassék!

Bumble komolyan lépkedett be a szobába, amíg Mann asszony körülötte sürgölődött, elvette botját, kalapját és az asztalra tette, pálinkával kínálta, míg arról beszélt, hogy a gyermekek mennyire szeretik a jó Bumble urat.

— Hivatalosan kell közölnöm valamit — mondotta Bumble úr zsebéből egy bőrfedelű könyvecskét véve elő — az a gyermek, aki a Twist Olivér nevet viseli, ma lett kilencéves. Bár az egyház nagy, sőt mondhatnám nagyon nagy, szokatlanul nagy áldozatokat hozott és tíz, majd húsz font jutalmat tűzött ki, mégsem tudta megtudni, hogy kik voltak a gyermek szülei.

Mann asszonyság meglepetten emelte fel a fejét és azután azt kérdezte:

— Hát hogyan jutott akkor egyáltalában névhez?

— Névhez? — mondotta az egyházfi és büszkén húzta ki magát — azt a nevet én találtam ki. Mi a talált gyermekeket ábécésorrendben kereszteljük. Az előttevalóra az S betű jutott : Swubble lett. Ez a gyerek T : Twist. A következő Unwin és az utánajövő Vilkins : tiszta sor. De ez nem fontos. A fontos az, hogy Olivér most már túl nagy ahhoz, hogy itt maradjon ; elhatároztuk tehát, hogy visszavisszük a *házba*. Én azért jöttem, hogy magammal vigyem. Hadd látom most mindjárt.

— Rögtön hozom — mondta Mann asszonyság és pár pillanat mulva visszatért Olivérrel, akit eddigre kimosdattak volt valahogy a szennyből-piszokból. — Hajolj meg az úr előtt, Olivér.

Olivér meghajlása félig a széken ülő úrnak, félig az asztalon fekvő kalapnak szólt.

— Eljösz velem, Olivér? — kérdezte Bumble és Olivér már éppen azt akarta mondani, hogy szívesen elmegy bárkivel is innen, amikor meglátta, hogy Mann asszony az öklét emeli felé. Ezért azt kérdezte :

— A néni is velünk jön?

— Nem, de majd meglátogat — hangzott a válasz.

Olivér ennek cseppet sem örült, de az éhség és a rossz bánásmód annyira meggyengítették, hogy sírni kezdett. Mann asszonyság száz csókot adott neki, meg — amire sokkal nagyobb szüksége volt — egy jókora darab vajaskenyeret és ezzel útnak is bocsátotta őket.

Alig volt még egy negyedórát a dologház falai között a gyermek, amikor Bumble úr érte jött és rászólt, hogy jöjjön vele azonnal a *tanács* elé. Olivér nem tudta pontosan, mi az a tanács és így azzal sem volt tisztában, nevessen-e vagy sírjon, de engedelmesen ment. Ideje sem volt, gondolkozni, mert Bumble úr hol a fejére koppintott neki a botjával, hol a hátára húzott, hogy gyorsabb mozgásra ösztönözze. Azután egy nagy, fehérre meszelt terembe vezette, ahol nyolc vagy tíz kövér ember ült. Az asztalfőn, nagyon magas széken, egy nagyon kövér, pirosarcú úr nézett a belépőkre.

— Hajolj meg a tanács előtt — szólt Bumble úr és Olivér — szerencsére — az asztal előtt hajolt meg.

— Biztosan tudod azt, fiú, hogy árva vagy? — kérdezte az az ember, aki a magas széken ült.

— Mi az, hogy *árva?* — szólt a szegény Olivér.

— Ez a gyerek hülye! — szólalt meg egy fehérmellényes úr.

— Pszt! — mondta, aki először beszélt. — Azt csak tudod, hogy nincs apád, sem anyád és hogy az egyházközség neveltet?

— Igen, uram, — felelt Olivér szepegve.

— Miért sírsz? — kérdezte a fehérmellényes. Mindenki ezt kérdezte magában. Hát volt mért sírnia?

— Remélem, minden este imádkozol azokért, akik gondodat viselik és kenyeret adnak neked — mondta egy másik, érdeshangú úr.

— Igen, uram — dadogta a fiú.

— Nos, ide azért jöttél, hogy felneveljenek és hasznos munkát tanulj ki. Ezért holnap reggel hat órakor el fogsz kezdeni csepüt tépni.

Olivér még egyszer meghajolt, azután egy nagy terembe vitték, ahol kemény ágyán álomba sírta magát.

Amíg azonban ő aludt, a tanács olyan határozatot hozott, amely további sorsára nagy kihatással volt. Azt állapították meg ugyanis — ami közönséges embernek sohase jutott eszébe — hogy a dologház valóságos földi paradicsom és hogy ott az embereknek túlságosan jó a dolguk.

— Ohó! Majd segítünk a bajon! Ez így tovább nem mehet! — mondták.

És elhatározták, hogy ezentúl napjában háromszor adnak a gyermekeknek zablevest, meg kétszer hetenkint egy-egy hagymát és vasárnap egy fél zsemlyét is. Hoztak még más bölcs és előrelátó határozatokat is, de azok Olivért nem érintették.

A fiú ottlétének első hat hónapjában ez a rendszer teljes működésben volt. Az a terem, ahol a gyerekek enni kaptak, nagy, kövezett hely volt és a felső végén egy üst állott, amelyből a felügyelő két asszony segítségével merítette a zablevest. Ebből

minden gyerek egy merőkanállal kapott ; nem többel. A csajkákat így sohasem kellett kimosni, olyan tisztára kikanalazták ők maguk — és ha az étkezést befejezték, ami sok időbe nem telett, olyan éhesen meredtek az üstre, mintha a köveket is megennék, amiken az üst állott.

— Kérek még egy kicsit, uram!

Fiatal gyerekeknek rendszerint kitűnő az étvágyuk ; Twist Olivér és társai, miután ujjukkal is hiába keresgéltek csajkájukban maradékok után, három hónapon át lassú éhhalált szenvedtek. Ez a nélkülözés annyira fokozódott, hogy egy fiú, aki korához képest magasra nyúlt és nem szokott hozzá a nemevéshez, mert az apja lacikonyhás volt annak idején, ez a fiú kijelentette, hogyha nem kap legalább még egy merőkanál zablevest, vala-

melyik éjszaka felfalja a hálótársát. És eközben olyan vad szemeket meresztett, hogy a fiúk mind elhitték neki fenyegetését.

A fenyegetésre nagy tanácskozás következett, amelyen kisorsolták, hogy az esti étkezésnél ki legyen az, aki előáll és szól a felügyelőnek. A sors Olivérre esett.

Eljött az este ; a gyerekek helyükön ültek és a felügyelő fehér kötényben az üst elé állt. Kiosztották a zablevest és a csöpp ennivalóra hosszú-hosszú asztali áldást mondottak. Az étel eltűnt ; a fiúk összenéztek és Olivért a szomszédai megbökték : na most! A gyermek vad volt az éhségtől, felkelt, vette csajkáját, kanalát és odaállt a felügyelő elé :

— Kérek még egy kicsit, uram.

A felügyelő nagy, kövér ember volt, de most elsáppadt, az üstre támaszkodott és úgy bámult a kis lázadóra. A nők, akik mellette álltak, megdermedtek a csodálkozástól.

— Mi . . . mit akarsz? — kérdezte a felügyelő elfulladt hangon.

— Kérek még egy kicsit, uram, — ismételte Olivér.

Az ember most tért csak magához ; a merőkanállal rávágott a fiú fejére, mindkét kezével megragadta és segítségért kiáltott.

A tanács éppen együtt ült, amikor Bumble magából kikelve berohant és így szólt az elnökhöz :

— Bocsánatot kérek Limbkins úr, bocsánatot kérek, de Twist Olivér még többet kért enni!

A megdöbbenés általános volt, minden arcra kiült a borzadás.

— *Még* kért! — szólt Limbkins. — Szedje össze magát, Bumble és feleljen szabatosan : úgy értsem-e, hogy miután megette a rendes porcióját, többet kért?

— Igen, uram — felelt Bumble.

— Ez a fiú az akasztófán fogja végezni, — szólalt meg a fehérmellényes úr — soha semmit nem tudtam még olyan biztosan, mint most azt, hogy ez a fiú akasztófára kerül.

Senki nem mondott ellent ; Olivért azonnal becsukták és

másnap a dologház kapuján hirdetés jelent meg, hogy aki Twist Olivért bármiféle mesterség, ipar vagy üzlet céljaira elviszi az egyházközség kezéből, öt font jutalmat kap.

HARMADIK FEJEZET.

Olivér kilép az életbe.

Az egyházközség elöljárósága azt gondolta, hogy az alkalmatlan árva részére nagyszerű hely volna valamelyik távoli vizekre induló hajó fedélzete; Bumble úr ennélfogva nap-nap után úton volt, hogy megfelelő hajóskapitányra akadjon. Azt sem bánta volna, ha nem éppen kapitány az illető, csak vegye le az egyház válláról a nagy gondot: Olivért. De kutatása semmi eredményt nem hozott és éppen ezzel a szomorú jelentéssel volt visszatérőben a dologházba, amikor a kapu előtt nem csekélyebb személlyel találkozott, mint Sowerberry úrral, a plébánia temetés-rendezőjével.

Sowerberry jól megtermett ember volt. Arcvonásait a természet ugyan egyáltalában nem teremtette mosolygósra, de most mégis belső jókedvet árult el az arca, amikor Bumble úr elé sietett és megrázta a kezét:

— Éppen most vettem mértéket arról a tegnap meghalt két asszonyról — mondotta.

— Magából még gazdag ember lesz, Sowerberry úr — szólt barátságosan az egyházfi, elfogadva a burnótot, amivel a másik kínálta — mondom, magából még gazdag ember lesz.

— Gondolja? — felelt kételkedő pillantással a temetkező, — azok az árak, amiket az elöljáróság fizet, ugyancsak kicsinyek!

— De a koporsók is azok, — mondta az egyházfi és arcát — már amennyire hivatali tekintélyével összeférte — mosolyra vonta.

Sowerberry ezen hangosan és sokáig nevetett, amint azt el is várták tőle s aztán panaszkodni kezdett amiatt, hogy a magas emberek, mihelyt az intézetbe kerülnek, milyen könnyen halnak meg és ezzel mennyi kárt okoznak neki.

— Két-három hüvelykkel a rendes mértéken túl és oda van az ember haszna!

Bumble úr azonban nem engedte erre a térre átsiklani a beszélgetést és ezért, botját felemelve, megkopogtatta az ajtóra ragasztott hirdetményt:

— Nem tud valakit, Sowerberry úr, akinek inasra van szüksége? — kérdezte.

— Dehogy nem — felelt amaz — éppen arra gondoltam, hogy úgyis elég adót fizetek s ezért magamnak szeretnék megkaparintani mindent, amit csak lehet, — én bizony nem engedem tovább ezt a gyereket.

Bumble úr karonfogta Sowerberryt és az épületbe vezette. Ott pedig mintegy öt percig alkudozott az előljárósággal s abban állapodott meg, hogy Olivért még aznap este kiadják neki próbára.

Amikor azután Olivért este «az úr» elé vitték és tudtára adták, hogy mit határoztak felőle, a gyermek egy szót sem szólt, fogta kis batyuját és Bumble úrral együtt elindult új gazdájának lakása felé.

Egy ideig szótlanul mentek. Az egyházfi sietett és húzta maga után Olivért, aki igyekezett lépést tartani, míg szeméből peregtek a könnyek. Hideg szél is fujt és így Bumble úr, aki az egész úton magasan hordta a fejét, — mert ezt hivatalához illőnek tartotta — Bumble úr megállott és ránézett Olivérre, hogy vajjon úgy fest-e, mint aki kedvező benyomást fog kelteni új helyén.

— Olivér — szólott.

— Igenis, uram — felelt a gyermek halk, remegő hangon.

— Told fel szemedről a sipkát és tartsd a fejed egyenesen, fiú!

Bár Olivér azonnal megtette, amit kísérője kívánt, a szemében árulóan csillant meg egy könnycsepp, ahogy felpillantott. Bumble úr mereven nézett rá; a könny erre végiggördült Olivér arcán. Próbálta lenyelni a könnyeket, de nem bírta; erre elhúzta kezét az egyházfi markából és mindkét tenyerét arcára

szorítva, sírt, amíg csak a könnyek ki nem buggyantak sovány ujjai között.

— Ejnye — pattant fel Bumble úr, miközben a gondjára bízott gyermeket belső felháborodással szemlélte. — Ejnye! Az összes gonosz és alávaló kölykök közül, akiket csak életemben láttam, Olivér, te vagy a legesleg...

— Jaj, nem, nem, uram — sírt Olivér és belekapaszkodott a kézbe, amely a jólismert pálcát markolta — nem, ne — uram, hiszen már jó leszek, igazán jó leszek, uram! Én nagyon kicsi fiú vagyok, uram és annyira, annyira...

— Annyira micsoda? — kérdezte Bumble megütközve.

— Annyira egyedül voltam, uram! Olyan nagyon egyedül! — sírta a gyerek. — Engem mindenki gyűlöl. Oh, uram, kérem, ne haragudjék rám!

A gyermek a szívére szorította kezét és úgy nézett fel kísérőjére, míg arcán a félelem könnyei peregtek le.

Bumble úr valami megütközéssel nézte szánalmas és vigasztalan arckifejezését, azután zavartan krákogott. Pár pillanat mulva valamit morgott «az átkozott köhögés»-ről és azt mondta Olivérnek, törülje meg a szemét és viselkedjék jól. Azután újra kézenfogta a gyermeket és szótlanul haladtak tovább.

A temetésrendező éppen bezárta volt a boltját és egy parányi gyertyadarab fényénél aznapi bevételeit írta be a könyvébe, amikor Bumble úr belépett.

— No, — szólalt meg Sowerberry, felnézve a könyvből — maga az Bumble úr?

— Senki más — felelt az egyházfi. — Meg a fiú is itt van, elhoztam.

Olivér meghajolt.

— Oh, ez az a fiú? — kérdezte a temetésrendező, a gyertyát feje fölé emelve, hogy jobban lássa Olivért — Sowerberryné asszony! Lennél szíves egy pillanatra idefáradni, kedvesem?

Sowerberryné a bolt mögötti kis szobából tűnt elő; apró, sovány, rosszképű asszony volt.

— Drágám, — mondotta alázatosan Sowerberry — ez az a dologházbeli fiú, akiről már szóltam.

Olivér újra meghajolt.

— Szent Isten — mondotta a temetésrendező felesége — hiszen ez nagyon kicsi még!

— Hát bizony kicsi — felelt Bumble úr, úgy nézve Olivérre, mintha ő tehetne arról, hogy nem nőtt nagyobbra — kicsi. Tagadhatatlanul kicsi. De majd megnő. Sowerberry aszszony, majd megnő.

— Hát persze, hogy megnő — felelt a hölgy megvetően — de az én kenyeremen. Nem látom, hogy mit takarít meg az ember árvaházbeli gyerekeken. Többe kerül az etetésük, mint amit érnek; de hát a férfiak mindent jobban akarnak tudni! No eredj le a lépcsőn, te kis csontváz!

Ezzel Sowerberryné egy oldalsó ajtót nyitott ki és Olivért pár lépcsőn egy sötét, nedves cellába vezette le. Ezt «konyhának» hívták és olyan előszobaféle volt a szenespincéhez.

— Sári — mondta az úrnő a nőszemélynek, akit ott találtak, — adjál valamit ennek a gyereknek abból a maradékból, amit Trip számára tettünk el. — Talán csak nem fogsz túlságosan finnyáskodni, gyerek?

Minthogy ételről volt szó, Olivér szeme megcsillant és szinte barátságosnak mutatta kiéhezett ábrázatát.

Tagadóan felelt és erre egy tányér nyers hulladékot tettek elébe.

— No, — mondta a temetésrendező felesége, amikor Olivér befejezte étkezését, melyet az asszony eddig csendes rémülettel és a jövő iránt érzett aggodalommal szemlélt, — készen vagy?

Olivér, minthogy már semmi megehetőt nem látott a közelben, így felelt:

— Igen.

— Akkor gyere velem — szólt az asszony és homályosüvegű, piszkos lámpával a kezében fölment a lépcsőn. — Aludni ott fogsz az asztal alatt. Nem félsz koporsók között hálni,

mondd? Különben mindegy, ha félsz is; más helyet úgyse kapsz. No, gyere már! Ne várakoztass annyit!

Olivér alázatosan követte új úrnőjét.

NEGYEDIK FEJEZET.

Olivér új ismeretségre tesz szert. Elsőízben megy temetésre és nincs megelégedve gazdájának mesterségével.

Amint Olivér a műhelyben magára maradt, letette a lámpát egy gyalupadra és bátortalanul pillantott körül. A műhely közepén egy készülőfélben levő koporsó állott, s a gyermek remegni kezdett, mikor ezt meglátta. A falhoz egyformára fűrészelt deszkákat támasztott volt valaki: ezeket zsebredugott kezű kísérteteknek nézte Olivér. A falon halott kísérőket ábrázoló kép függött; a bolt halottszagú, tikkasztó levegővel volt tele. Az asztal alja, ahová Olivér párnáját tették, olyannak látszott, mint egy sír.

Más is bántotta Olivért. Egyedül volt, idegen helyen. Ha eddigi ismerősei nem voltak is barátok, most, amikor bebujt a keskeny deszkák közé, mégis nehéz lett a szíve és azt kívánta, bár koporsója lenne ez az ágy; koporsója, amelyet kivisznek a temetőbe és elásnak, hogy soha többé ne kelljen fölkelnie belőle.

Olivért reggel hangos kopogás ébresztette fel. Még mielőtt magára tudta volna kapni ruháját, a dörömbölés vagy huszonötször megismétlődött. Mikor a lánccal kezdett bibelődni, hogy ajtót nyisson, odakünn már a lábak is munkába léptek és egy hang is rákezdte:

— Nyisd ki az ajtót, hallod-e — mondta az a hang, mely nyilván a lábak gazdájától származott.

— Azonnal, rögtön, uram — felelt Olivér, miközben leszedte a láncot és kinyitotta a zárat.

— Te vagy az új inas, mi? — mondta a kulcslyukon át.

— Igenis, uram — felelt Olivér.

— Hány éves vagy? — érdeklődött a hang.

— Tíz, uram — volt a válasz.

— Akkor megraklak, amint bejutok, majd meglátod, te árvaházi poronty!

Miután ezt a kedves ígéretet megtette, a hang füttyre változott.

Olivért már eddig túlságosan gyakran részesítették hasonló elbánásban és így egyáltalán nem kételkedett abban, hogy az ígéretet teljesítik is. Reszkető kézzel vette le a keresztvasat és kinyitotta az ajtót.

Pár pillanatig kutatóan nézett szét, hogy hova lett az, aki az előbb szólt hozzá, de csak egy szegényházi ruhás zömök suhancot látott, aki tuskón ült és vajaskenyeret evett.

— Bocsánatot kérek uram, — mondta végre Olivér, minthogy senki mást nem látott — kegyed kopogott?

— Én hát!

— Koporsót akar venni? — kérdezte Olivér ártatlanul.

A másik erre dühösen ránézett Olivérre és kijelentette, hogy ha ilyen módon merészel tréfálni följebbvalójával, rövidesen neki magának lesz majd koporsóra szüksége.

— Te dologházbeli kölyök, te persze nem tudod, hogy én ki vagyok? — kérdezte tovább, miközben a tuskóról lemászott.

— Nem tudom, uram — mondta Olivér.

— Én Claypole Noah úr vagyok és te alám vagy rendelve. Vedd le az ablaktáblákat, lusta kutya!

Claypole úr ezzel belerúgott Olivérbe és nagy méltósággal bement a boltba.

A gyermek leszedte az ablaktáblákat, de a teher túlságosan súlyos volt neki, nem tudott kellően mozogni velük és így egy ablakot betört. Noah leereszkedett annyira, hogy segítségére legyen, de azt is kijelentette, hogy ezért még megkapja a magáét. Amikor Sowerberryné asszony és nyomában a férje lejött a boltba, a jóslat teljesült is és Olivér csak ezután mehetett reggelizni Claypole mesterrel.

Olivér már három hete vagy egy hónapja volt Sowerberry úr házában, amikor a ház ura a vacsoránál, félénk tekintetet vetve életepárjára, így kezdett szólani:

— Drágám . . .

Tovább is mondta volna, de az asszony olyan pillantást vetett rá, hogy tanácsosabbnak látta, ha elhallgat.

— No mi a baj? — mondta harapósan Sowerberryné.

— Csak azt akartam mondani . . . drágám — dadogta Sowerberry úr — hogy Olivér . . . jó színben van.

— Lehet is jó színben : eleget eszik — jegyezte meg az asszony.

— Annyira szomorú az arca, kedvesem! — folytatta a férj. — Van benne valami érdekes vonás. Kitűnő halottkísérő lenne belőle. Persze nem felnőttek temetéséhez való, hanem gyerekek elföldelésénél alkalmas. Nagyon hatásos lenne ilyenkor olyan halottkísérő, aki maga is gyermek.

Sowerberrynének volt üzleti érzéke és ezért azt felelte, hogy ez már régen eszébe juthatott volna Sowerberrynek. A férj beleegyezésnek vette ezt a nyilatkozatot és így elhatározták, hogy Olivért beavatják az új mesterség titkaiba, meg hogy a legközelebbi alkalommal már el is kíséri gazdáját egy ilyen útjára.

Az alkalomra nem sokáig kellett várni. Másnap reggel, félórával reggeli után, megjelent Bumble úr és botját a falnak támasztva, előszedte bőrbekötött zsebkönyvét, amelyből papírlapot vett elő és ezt átnyujtotta Sowerberrynek.

— Megrendelés — mondotta ez vidám tekintettel.

— Először koporsó, azután temetés, egyházi költségen, — felelt Bumble úr, amíg újra becsukta zsebkönyvét.

— Bayton — olvasta Sowerberry — Bayton . . . még sohasem hallottam ezt a nevet.

— Csak a mult éjjel halt meg és mi sem tudtunk volna róla, ha egy szomszédasszony nem értesít. Makacs nép . . . no de meghalt. Takarítsuk el, minél előbb, annál jobb.

Ezt mondta Bumble úr és eltávozott.

— Egy hangot sem szólt rólad, Olivér — mondotta Sowerberry a távozó után nézve.

— Igenis, uram — felelte Olivér és előbujt abból a zugból, ahová Bumble úr szavának hallatára rejtőzött.

— Ezt az ügyet minél előbb el kell intéznünk — jelentette ki Sowerberry úr. — Noah, láss a műhely után, te pedig Olivér, vedd a sapkádat és gyere velem.

Egy néptelen, piszkos utcába mentek, ahol olyan házba léptek be, amelynek se csengője, se kopogtatója nem volt. Nagynehezen felbotorkáltak a meredek lépcsőn, de a félhomályban alig találták meg a keresett szobát.

A szoba nem volt befűtve. A kályha mellett mégis ott szorongott egy férfi és egy öreg asszony, a sarokban pedig nehány rongyos gyerek bujt össze. Az ajtóval szemközt lepedővel letakarva feküdt valami, amiről Olivér megérezte, hogy a holttest lehet.

A férfi ellenkezett, a gyerekek jajgattak, de a temetésrendező azért mértéket vett a holttestről és másnap Bumble úrral és négy halottvivővel együtt visszatért a holttestért. A halottvivők siettek és a többiek igyekeztek a menethez annyira közel maradni, amennyire csak tőlük telt.

A temetőben még jó sokáig várakoztak a pap megérkezésére. A szertartás aztán alig tartott öt percig. Ennek elteltével Bumble úr a férjnek vállára ütött :

— Jöjjön kend, barátom, bezárják a temetőt.

A férfi egy furcsa pillantást vetett a beszélőre, azután ájultan rogyott össze.

— Nos, Olivér — kérdezte Sowerberry, miközben hazafelé mentek — hogy tetszik?

— Eléggé, uram — felelt a fiú. — Nem nagyon.

— Majd megszokod idővel, fiam — mondta Sowerberry — fel se veszed, mihelyt hozzászoktál.

Olivér magában arra volt kíváncsi, hogy vajjon hosszú időbe telhetett-e, amíg Sowerberry úr megszokta ezt a mesterséget. Jobbnak találta azonban, ha ilyen irányban nem kérdezősködik, ezért szótlanul tért vissza a boltba és újra meg újra átgondolta azt, amit látott meg hallott.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Noah csúfolja Olivért és ennek részéről meglepetés éri.

A próbaidőnek kiszabott hónap letelt és Olivért annak rendje és módja szerint felvették inasnak. Akkoriban éppen nedves, betegséghozó évszak járta és kelendők voltak a koporsók. Így néhány hét alatt Olivér is jelentősen meggyarapodott tapasztalatokban s Sowerberry úr számítása is minden reményét fölülmulóan vált be : a legöregebb emberek sem emlékeztek vissza olyan időre, amikor a himlő annyira gyakori vagy a gyermekekre annyira veszedelmes lefolyású lett volna, mint ebben az évben. Sok temetésen kellett tehát a kis Olivérnek térdig érő fekete fátyollal kalapján a gyászmenet előtt haladnia, ami a városbeli anyák szívében mérhetetlen meghatódottságot keltett. A gyermek különben a felnőttek temetésére is rendesen elkísérte gazdáját, hogy megszokja a mesterséget és megtanuljon uralkodni az idegein, ahogy ezt egy tökéletes temetésrendezőtől meg is kívánják.

Ezen a téren talán Sowerberry mester sem talált volna valami nagy és komoly haladást növendékében, annyi azonban igaz, hogy a Claypole Noah bosszantásait és zsarnokoskodását békességgel tűrte. Noah-t folyton az bántotta, hogy az inasnak fekete gyászfátyolos kalap és pálca jutott, míg neki, az idősebbnek, régi sipkájával és bőrnadrágjával kellett beérnie. Különben Sowerberryné is ellensége volt Olivérnek, mert a férje úgy döntött, hogy barátságos lesz a gyermekhez. Így hát Olivér nem érezte magát valami kellemesen.

Egy napon azután — ez a nap örökké emlékezetes maradt Olivér életében — Noah és ő magukra maradtak a konyhában. Kettőjük részére egy ürücomb csontjai maradtak eledelül és éppen hozzákezdtek az ebédhez, amikor Noah elhatározta, hogy sovány ebédjét megfűszerezi Olivér bosszantásával.

Ezért először is a lábát tette fel az asztalra, aztán meghúzta Olivér haját, megcsípte a fülét és kijelentette, hogy bármilyen

messzeeső országrészben akasztják is majd föl, elmegy a ceremóniára. Minthogy azonban ezzel az ingerkedéssel nem tudott célt érni, személyeskedésekbe bocsátkozott.

— Hallod-e kölyök, mit csinál az anyád?

— Meghalt — felelte Olivér. — Egy szót se merj róla szólni!

Olivér ekkor már lángoló arccal nézett a másikra, hevesen lélekzett és szájszöglete meg orrcimpája gyanúsan reszketett: látszott, hogy közeláll a síráshoz.

— Miben halt meg, te dologházi poronty, mi? — mondta Noah.

— Az öreg dajkám azt mondta, hogy meghasadt a szíve — felelt Olivér, aki inkább önmagának mondta, amit mondott, mint Noahnak. — Azt hiszem, tudom is, hogy mi az: ebben halni meg!

Olivér arcán egy könny gördült le.

— Mit bőgsz, kölyök? — kérdezte Noah. — Ki bánt?

— Te nem, — mondta Olivér és gyorsan letörölte a könnyet — te nem, ne hidd.

— Nem-e? — gúnyolódott Noah.

— Te igazán nem — szólt Olivér mérgesen. — De ne is szólj egy szót se többet az anyámról, mert megbánod!

— Megbánom? — kiáltott föl Noah. — Még hogy én megbánom! Kölyök, ne légy szemtelen! Kiről ne beszéljek? Az anyádról? Már miért ne beszélnék? Jó alak lehetett, annyi szent!

Noah nagyon kifejezően biccentette meg a fejét; azután, félreértve Olivér hallgatását, gúnyosan-szánakozó hangon folytatta:

— Tudod, most már nem lehet változtatni a dolgon, de hát mi akárhogy sajnálunk, — én is sajnállak! — azt tudnod kell, hogy az anyád...

— Mit mondasz? — kapta fel a fejét Olivér.

— Hát csak azt, hogy talán jobb is neki, hogy meghalt, mert különben börtönbe került volna, vagy kitoloncolták volna

az országból vagy felakasztották volna. Mit gondolsz, melyik a valószínűbb?

Olivér vérvörös lett, felugrott, feldöntötte az asztalt meg a széket, úgy megrázta Noaht, hogy a fogai egymáshoz verődtek, azután minden erejét összeszedve, földhözvágta ellenfelét.

Félkézzel lefogta Olivért, másik kezével pedig végigkarmolta az arcát.

Egy pillanattal előbb Olivér még nyugodt, szelíd, alázatos teremtmény volt, amilyenné a nyomorúság és a rossz bánásmód tette, most azonban megsértették az édesanyja emlékét s ez felforralta a vérét. Felszabadultan nézte gyáva sértegetőjét, aki a lábánál fetrengett.

— Megöl, — visított Noah — Sowerberryné asszony, az új inas megöl! Segítség! Oliver megőrült! Segítség!

Noah segélykiáltásaira kívülről válasz érkezett, azután berohant Sárika, a szolgálóleány és Sowerberryné asszony. Az előbbi Noah segítségére sietett, míg az utóbbi megállott a lépcsőn és óvatosan körülnézett, hogy nem forog-e veszedelemben az élete.

— Te aljas, nyomorult, hitvány teremtés! — kiabált Sárika és olyan erővel ragadta meg Olivért, ami férfiembernek is becsületére vált volna. — Te gazember, semmirekellő, orgyilkos — és minden szótag után hatalmas ütést mért a gyerekre — gazember, aljas gazember!

Sárika öklei nem voltak éppen gyengéd műszerek. Ha azonban ez a két ököl netalán mégsem lett volna elegendő a püfölésre, a továbbiakról most már Sowerberryné gondoskodott. Félkézzel lefogta Olivért, másik kezével pedig végigkarmolta az arcát. Minthogy a körülmények ilyen kedvezőek voltak, Noah is feltápászkodott a földről és a gyermeket ütni-verni kezdte hátulról.

Amikor mindhárman kimerültek, a tönkrevert, viaskodó és kiabáló, de meg nem félemlített Olivért betuszkolták a hamukamrába és rázárták az ajtót. Sowerberryné kimerülten rogyott egy székre és könnyekben tört ki:

— Ezer szerencse, hogy nem az ágyban gyilkolt le bennünket!

— Bizony szerencse — felelt Sárika, — de a szegény Noah már félhalott volt, mikorra odaértem! Legalább a mester nem vesz többé a házba ilyen született rablógyilkosokat! Na de a szegény Noah!...

— Szegény fickó — mondta Sowerberryné is és szánakozva nézett rá.

Noah két fejjel volt magasabb Olivérnél. Most, hogy általánosan szánakoztak rajta, addig dörzsölte maszatos öklével a szemét, míg csak elő nem varázsolt belőle egy-két könnyet.

— Mit tegyünk, az Istenért — kiáltott fel Sowerberryné. — Az uram nincs itthon! Nincs férfi a háznál és ez a sátánfajzat tíz perc alatt kidönti az ajtót!

Ezt a véleményt Olivérnek az ajtóra irányított erős rúgásai támogatták.

— Jaj, jaj! Mit tegyünk? — mondta a szolgáló. — Küldjünk rendőrségért!

— Vagy katonákért, — ajánlotta Claypole mester.

— Nem, nem, — szólt Sowerberryné, akinek most jutott eszébe Olivér régi barátja, — szaladj, Noah, hamar hamar Bumble úrért. Minek a sipka? — rohanj! — tarts késvasat a szemedre, hogy fel ne dagadjon, — rohanj!

Noah vágtatva elrohant és nagyon nagy csodálkozásba ejtette mindazokat, akik látták, hogy végigvágtat az utcán, szemére szorítva a bicska vasát.

HATODIK FEJEZET.

Olivér makacs marad.

Claypole Noah lélekzetet sem vett, amíg el nem érte a dologház kapuját. Itt egy pillanatra megállott, hogy könnyeket gyüjtsön és ijedt ábrázatot öltsön, azután lélekzetfogyottan bebukott az udvarra.

— Bumble úr! Bumble úr! — kiáltotta.

Az így megnevezett férfi a nagy ordításra ijedtében kalap nélkül futott ki az udvarra:

— Mi a baj?

— Jaj, Bumble úr — Olivér — Olivér. — Noah alig tudta kinyögni a szavakat.

— Mi van vele? Megszökött? — kérdezte Bumble úr örömmel.

— Nem, hanem megvadult! — felelte Noah. — Meg akart ölni engem, azután Sárikát, azután asszonyomat — azt is mondta, sajnálja, hogy az úr nincs otthon, mert őt is meg akarja ölni!... Az asszonyság most arra kéreti Bumble urat, hogy jöjjön el és a pálcájával húzza el a gazfickó nótáját...

— Nem fogom kímélni — mondta Bumble úr, amikor elindultak.

Sowerberry házában a helyzet változatlan volt. A temetésrendező még nem érkezett haza és Olivér ugyanolyan dühösen rugdosta a félig korhadt faajtót. Bumble úr közellépett az ajtóhoz és mély, velőtrázó hangon ordított be :

— Olivér!

— Eresszen ki — hangzott belülről.

— Ismered a hangomat, Olivér? — mondta Bumble úr.

— Igen — felelt Olivér.

— És nem félsz tőle? Nem remegsz, amikor hallod?

— Nem — mondta bátran Olivér.

Ez a válasz, mely annyira más volt, mint amit várt, megdöbbentette Bumble urat. Egyet lépett hátrafelé, kiegyenesedett és néma bámulattal hordozta körül tekintetét a jelenlevőkön.

— Megőrült! — kiáltott Sowerberryné. — Tisztára őrültnek kell lennie, hogy így mer magával beszélni, Bumble úr!

— Ez nem őrült, asszonyom — jelentette ki az egyházfi — hanem a túlsok hús ennek az oka! Kegyed nagyon sokat ad enni a fiúnak és ez ártalmas. Ha zabliszten tartaná, nem volna ilyen vad. Különben rettenetes családból is származik a gyerek! Azt mondta az orvos meg az ápolónő, hogy az anyja olyan kínok között jött ide, hogy más rendes ember régen belehalt volna, ő meg még járni tudott.

Amikor Bumble úr idáig jutott a beszédében, Olivér, aki újra rosszat hallott anyjáról, megint döngetni kezdte az ajtót, akkora erővel, hogy a dörömbölés miatt egy szót sem lehetett érteni.

Így álltak a dolgok, amikor Sowerberry úr hazaérkezett. Amint Olivér merényletét elmondották neki, — természetesen olyan túlzásokkal, amilyenekkel a hölgyek jónak látták felfokozni a haragját, — Sowerberryné kinyitotta a kamra ajtaját és lázadó inasát a gallérjánál fogva húzta elő.

Olivérről ekkor már rongyokban lógtak a ruhái és a haja rendetlenül hullott homlokába, de arcáról még nem tűnt el a haragos pír. Amint így elővonszolták fogságából, vadul nézett

végig Noah-n és egyáltalán nem úgy festett, mint akinek az inába szállt a bátorsága.

— Hát te ilyen kölyök vagy? — kérdezte Sowerberry úr s aztán megrázta és öklével fültövön ütötte Olivért.

— Az anyámat szidalmazta! — felelt Olivér.

— És ha szidta? Megérdemel az még különbet is — vágott bele Sowerberryné.

— Nem érdemel! — kiáltott Olivér.

— De igen — mondta Sowerberryné.

— Hazugság! — felelt Olivér.

Sowerberryné erre könnyzáporban tört ki.

Ez a sírás nem engedett választást Sowerberry úrnak. Úgy megverte Olivért, hogy avval a felesége is megelégedett, sőt Bumble úr sem akarta a porciót kiegészíteni hivatalos pálcájával. A nap hátralevő részére aztán a konyha hátulsó részébe zárták be Olivért és egy korsó vizet meg egy darab kenyeret tettek elébe, estére pedig Noah és a szolgálóleány hangos gúnyolódása közben kellett nyugalomra térnie rendes alvóhelyén.

Amikor egyedül maradt a csendes és sötét műhelyben, a gyermek, szabad folyást engedett a könnyeinek. Napközben csak megvetéssel nézett bántalmazóira és nem mutatta fájdalmát, de itt, ahol nem láthatta és nem is hallhatta senki, térdreesett és kezével eltakarva arcát, végre kisírta magát.

Olivér hosszú ideig maradt ebben a helyzetben. A gyertya már alig pislákolt, amikor újra felkelt és óvatosan körülnézett. Csendesen az ajtóhoz lopózott, nesz nélkül kinyitotta az ajtót és kikémlelt az éjszakába.

Hideg sötét éjszaka volt. A csillagok — úgy látta őket — ezen az éjjelen messzebbről csillogtak, mint bármikor máskor, szél nem fujt és az árnyékok, amiket a fák vetettek a földre, olyan csöndesek, mozdulatlanok voltak, mintha temetőben állnának. Csendesen becsukta az ajtót. Egy zsebkendőbe összekötötte minden kezeügyébe eső holmiját és egy fatönkre ülve, várta a reggelt.

Ahogy az ablak nyílásán át az első napsugár utat tört a

boltba, Olivér felállott és újra kinyitotta a reteszt. Egy félénk pillantás mindenfelé — pillanatnyi határozatlanság, — azután becsukódott mögötte az ajtó és az utcán volt.

Nem tudta, hogy merre menjen, amíg végre eszébe nem jutott, hogy az utazókocsik rendesen fölfelé, a dombnak tartanak. Arra indult el ő is és a jólismert gyalogösvényen át pár perc mulva kiért a szekérútra.

Még jól emlékezett rá, hogy ugyanezen az úton jött volt végig Bumble urral, amikor visszavitték a fiók-intézetből a dologházba. A szíve hevesen dobogott, amíg ezt elgondolta és félig már arra határozott, hogy visszafordul. De eszébe jutott, hogy korán van még : aligha látja meg valaki. Így tovább lépegetett.

Elérte a házat és bekukucskált a kerítésen. Semmi jel sem mutatta, hogy a lakók körül ébren lenne valaki, csak a kertben gyomlált egy sápadt, vékony kisfiú. Olivér megismerte sorsának egy régi osztályosát. Elég sokszor verték meg és csukták be és koplaltatták őket együtt ahhoz, hogy barátok legyenek.

— Pszt, Dick! — szólt Olivér, amint a gyermek a rácshoz rohant és kidugta sovány karját a lécek között, hogy köszöntse őt, — ébren van már valaki?

— Csak én magam — felelt Dick.

— Ne mondd el, hogy láttál engem, Dick — szólt Olivér. — Megszöktem. Ütöttek-vertek, rosszul bántak velem. Megyek szerencsét próbálni, arra el, messzire, még nem tudom, hova. De milyen sápadt vagy!

— Hallottam, amikor az orvos mondta, hogy meghalok, — felelt a gyermek bágyadt mosollyal — és örülök, hogy láttalak, kedves Olivér, — de miattam meg ne állj.

— Megyek már, csak elbúcsúzom tőled, — mondotta Olivér. — Még látni foglak Dick, tudom, hogy látni foglak és akkor boldog és egészséges leszel.

— Remélem — felelt a gyermek — mert akkorra már meghalok. Az orvosnak, tudom, igaza van, hiszen annyit álmodom az égről meg angyalokról és olyan kedves arcokról, amilyeneket

ébren sohase látok. Csókolj meg! — és sovány kis karját Olivér nyaka köré fonta. — Isten veled, drágám! Isten áldjon meg! A jó Isten áldjon meg!

Ez az áldás gyermek ajkáról jött ; de az első áldás volt, amit Olivér életében hallott. És ezt az egyet soha, sohasem felejtette el.

HETEDIK FEJEZET.

Olivér Londonba megy. Az úton különös fiatalemberrel találkozik.

Olivér kiért az országútra. Nyolc óra volt és noha már majdnem öt mérföldnyire került a várostól, a futást mégsem hagyta abba. Délig rohant így, egyre attól félve, hogy üldözik. Ekkor leült pihenni egy mérföldkő mellé és elsőízben próbált azon gondolkozni, hogy hová kellene mennie és mihez tudna fogni.

A kő, amelyen hatalmas betűk jelezték, hogy London hetven mérföldnyire van még, új gondolatokat ébresztett fel Olivér fejében. London! a hatalmas nagyváros! — Ott senki, senki — még talán Bumble úr sem — fedezhetné fel a nyomát! Gyakran hallotta a dologházban, hogy Londonban a jóravaló fickók nem szenvednek szükséget és hogy ott ezer olyan lehetősége van az életnek, amilyenre a vidéken nevelkedett ember nem is gondol. Ez neki, szegény bujdokló fiúnak is mentsvára lesz, hiszen különben, segítség nélkül, itt kellene meghalnia az országúton. Ezek a gondolatok jártak az eszében s aztán talpraugrott és sietve tovább haladt.

Éppen négy mérfölddel csökkentette már a távolságot maga és London között, amikor az jutott eszébe, hogy hányszor ennyit kell még megtennie, amíg a céljához ér. Lassabban kezdett lépegetni és azon töprengett, hogy juthatna el legkönnyebben Londonba. Kis batyujában egy ing, egy pár foltos hasirnya és egy kis kenyérhéj volt, zsebében pedig egy penny, amit valami különös alkalomból kapott volt Sowerberry úrtól. Mindez igen csekély útravaló hatvanöt mérföldnyi útra, különösen tél

idején. Miután jó darabig hiába törte a fejét azon, hogy miképp segíthetne magán, csomagját a másik vállára vetette és folytatta útját.

Nagy igyekezettel aznap húsz mérföldnyi utat tett meg Olivér s ezalatt nem evett mást, mint száraz kenyérhéjat. Az éjszakát egy szénaboglyában töltötte és másnap tovább gyalogolt. A fáradtság most már kezdett úrrá lenni rajta : csak tizenkét mérföldet tudott haladni és a lábai annyira kisebesedtek, hogy másnap reggel vánszorogni is alig bírt. Pennyjét is ki kellett adnia kenyérre és így éhesen, fáradtan, vérző lábbal bandukolt tovább.

A következő napokon rettenetesen sokat szenvedett. Éhes és fáradt volt, de ha parasztházaknál koldult, avval fenyegették, hogy rá uszítják a kutyát, a boltosok pedig azzal kergették el, hogy biztosan lopni akar. Ha egy jószívű vámszedő és egy öregasszony meg nem könyörülnek rajta, neki is az lett volna a sorsa, ami az anyjáé : bevégezte volna földi pályafutását ezen a vándorúton. De a vámszedő sajtot és kenyeret adott neki, az öregasszony pedig, akinek hajótörött fia mezitláb vándorolt be idegen országokat, ez a jó öreg mindenfelől összeszedett apróságokat juttatott Olivérnek, de olyan kedves és barátságos szavak kíséretében, amelyek minden szenvedés ellenére is sokáig jólesően melengették a gyermek szívét.

Vándorlásának hetedik napján Barnet városába sántikált be kis barátunk. Az ablakredőnyök még csukva voltak, az utcán egy lélek sem járt. A nap teljes fényében ragyogott, de ez a fény csak arra volt jó, hogy Olivér annál jobban láthassa a saját nyomorult állapotát. Porosan és vérző lábbal rogyott le egy küszöbre.

Az ablakok lassan-lassan kinyíltak, a boltok megelevenedtek és emberek kezdtek járni-kelni az utcán. Nehányan megálltak egy pillanatra Olivér előtt vagy visszafordultak, hogy jobban megnézhessék, de senki sem kérdezte meg tőle, hogy honnan jön vagy mit akar és így ő csak üldögélt fáradtan, szomorúan. Mikor kocsi ment el előtte, szomorúan nézte a köny-

nyedén tovagördülő járművet és arra gondolt, milyen gyorsan meg lehetett volna tenni azt az utat, ami neki hét teljes napjába került.

Ebből az elmerültségéből egy fiatal fiú verte föl, aki először elhaladt előtte az utca túlsó oldalán, azután visszatért és hosszú ideig mereven függesztette reá a szemét. Olivér felemelte a fejét. Erre a mozdulatra az ismeretlen átjött az úttesten és megszólította őt :

— Hallod-e gyerek, mit csinálsz?

A fiú, aki ezt a kérdést tette, körülbelül egyidős lehetett Olivérrel ; de külsejét tekintve, a legfurcsább ember volt, akit hősünk valaha is látott. Közönséges arcában pici, csúnya szem ült és pisze orr nyúlott ki a két szeme közül, ruhája egészen olyan volt, mint a felnőtteké és viselkedése is felnőtt férfire vallott. Korához képest alacsony volt, rövid és görbe a lába. Fején köcsögkalap ingadozott és csaknem sarkáig lelógó bő ruhába burkolt testéből csupán a keze maradt szabadon, hogy azt állandóan és kényelmesen zsebredughassa. Egészben véve pompás példánya volt a négy és fél láb magas gavallérnak . . . Másodszor is rászólt Olivérre :

— Hallod-e gyerek, mit csinálsz?

— Nagyon fáradt és éhes vagyok — felelte Olivér és könnyek szöktek a szemébe, míg beszélt — nagyon nagy utat tettem meg. Hét napja jövök egy huzamban.

— Hét napja — szólt a furcsa ifjú úr — igen, igen, értem már. Biztos' valamilyen *zsam* parancsára, mi? — majd észrevéve Olivér meglepetését, hozzátette, — te talán nem is tudod mi az a *zsam?*

— Nem — mondta bizonytalanul Olivér.

— Istenem, milyen *zöld!* — kiáltott fel az ifjú úr. — Hát, ha tudni akarod : a zsam az valami nagy úr és ha annak a parancsára mégy, akkor csak *el* lehet menni, de *vissza* nem *gyühetsz* soha. Csakhogy teneked nem fecsegésre van szükséged, hanem harapnivalóra. Nem vagyok nagyon, tele pénzzel, de ami a

pár vasamból telik, szívesen adom. No állj fel ezekre a pipaszárakra!

Az ifjú úr segített Olivérnek felállni, azután egy közeli boltba vitte, ahol kenyeret meg főtt sonkát vásárolt. A sonkát beledugta a kenyérbe — miután kivágta a kenyér belét — az egészet a hóna alá fogta és Olivérrel együtt leült egy korcsma hátulsó szobájában. Itt a titokzatos fiatalember sört rendelt és figyelmesen nézte Olivért, aki mohón evett.

— Londonba? — kérdezte azután, amikor Olivér végre készen lett az evéssel.

— Igen.

— Van lakásod?

— Nincs.

— Pénzed?

— Az sincs.

Az idegen fiú füttyentett és zsebredugta a kezét.

— Londonban lakol? — kérdezte ekkor Olivér.

— Ott, amikor otthon vagyok — felelt a suhanc. — Biztosan neked is éjjeli szállásra lenne szükséged, mi?

— Bizony hét napja nem háltam tető alatt — felelt Olivér.

— Azért csak ne szomorkodj — mondta az ifjú ember. — Estére Londonban kell lennem, ahol egy ismerősöm — tisztes öreg úr! — szállást fog adni neked és nem kér érte pénzt soha. Persze csak akkor teszi meg ezt, ha olyan úr mutat be neki, akit ő jól ismer. És hát ismer ő engem? Oh nem! Legkevésbbé sem! Semmi esetre! Egészen biztos, hogy nem!

A fiatalember, amíg ezt mondta, egyre mosolygott, hogy ezzel mintegy jelezze szavainak gúnyos értelmét; azután kiitta sörét.

A váratlan szállás-ajánlat túlságosan csábító volt ahhoz, hogy Olivér el ne fogadja, különösen, mikor az az igéret is hozzájárult, hogy a már említett öreg úr hamarosan talál megfelelő alkalmaztatást is számára. Mindez a beszélgetést is barátságosabbá, bizalmasabbá tette. Ebből a beszélgetésből tudta meg aztán Oliver, hogy új barátját Jack Dawkinsnak

hívják és hogy különös kedvence és pártfogoltja a nevezett öreg úrnak.

Dawkins úrfi külseje éppen nem azt mutatta, mintha bővében volna mindazoknak a dolgoknak, amiket pártfogójától elvárhat az ember. Amikor aztán később bevallotta, hogy barátai csak a «ravasz pribék» néven ismerik és becézik, — arra a következtetésre jutott Olivér, hogy Jack Dawkins bizonyára vásott fickó, akin nem fog a pártfogóinak jóakarata és tanácsadása. Ezért titokban elhatározta, hogy igyekszik majd megnyerni az öreg úr jóakaratát és akkor azt a kegyet fogja magának kérni, hogy ha a «pribék» javíthatatlan: ne kelljen barátkoznia vele.

Dawkins nem volt hajlandó az éjszaka beállta előtt London földjére tenni a lábát és így tizenegy óra felé járt már az idő, amikor a sorompóhoz értek. Innen azután tömérdek sikátoron át vezette Olivért új barátja, aki azt a tanácsot adta neki, hogy maradjon közel hozzá, ha nem akar eltévedni és irígylésreméltó biztossággal mozgott az utcák tömkelegében.

Ámbár Olivérnek elég gondot adott az, hogy el ne veszítse szem elől vezetőjét, egy-két pillantást mégis vetett maga köré. A hely, ahol jártak, a legmocskosabb volt, amit valaha látott. Az utca szűk volt és sáros és fojtogató, bűzös volt a levegője. Olivér már arra gondolt, nem volna-e jobb elillannia, amikor vezetője megfogta a karját és behúzta maga mögött egy ház kapuján, amelyet éppen, hogy kinyitott.

— Mi az — szólt le egy hang Dawkins füttyére.

— Pajtások jöttek, — volt a válasz.

Ez jelszónak látszott, ami annyit jelentett, hogy minden rendben van, mert rögtön ezután gyenge gyertyafény világította meg az utat és egy arc nézett le az érkezőkre.

— Ketten vagytok — szólt a férfi, jobban előre nyujtva a gyertyát és szemét kezével árnyékolva be, — ki az a másik?

— Új pajtás — felelt Jack, előreŧolva Olivért.

— Honnan jött?

— A *zöldfülüek országából*. Fenn van még Fagin?

— A zsebkendőket válogatja ; menjetek csak föl.

Olivér félkézzel tapogatózva, félkézzel pajtásába kapaszkodva sok nehézség árán felmászott a lépcsőn, amelynek több foka törött volt. Vezetője könnyedén lépkedett és kimutatta, hogy járatos ezen a helyen. Jack kinyította egy hátulsó szoba ajtaját és Olivért maga után húzva, belépett.

— Bemutatom Twist Olivért.

A szoba padlójára több ágy volt vetve. A vedlett asztalon sörösüvegbe dugott gyertya égett és a háttérben — ruhatárra felaggatott nagy csomó zsebkendő előtt — egy görnyedt, rosszképű öreg zsidó állott, míg az asztal körül négy-öt Dawkinssal egykorú fiú pipázott és pálinkát ivott. Az újonnan érkezett nehány szót súgott az öreg zsidó fülébe, azután így szólt :

— Fagin, bemutatom Twist Olivér barátomat.

A zsidó — míg a többiek érdeklődve nézték őket — vigyorogva üdvözölte Olivért és azt mondta, reméli, hogy jobban is össze fognak még barátkozni.

— Igazán szívesen látunk — mondotta Fagin — Jack, csinálj helyet Olivérnek a tűz mellett és add ide a lábast. — A zsebkendőket nézed, drágám? Úgy-e milyen sok? Éppen előszedtük őket, mert mosatni akarunk — ez az egész. Hahaha!

Az utolsó szavakat a vidám öreg úr reményteljes tanítványának viharos kacagása kísérte és még folyton nevetve ültek le az evéshez.

Olivér megette a maga porcióját. Erre a zsidó egy pohár vízzel kevert pálinkát itatott meg vele. Pár pillanat mulva azután szelíden letették az előre elkészített ágyak valamelyikére, ahol azonnal mély álomba merült.

NYOLCADIK FEJEZET.

További részleteket tartalmaz a vidám öreg úrról és reményteljes tanítványairól.

Olivér másnap reggel későn ébredt hosszú, egészséges álmából. A szobában nem volt senki az öreg zsidón kívül, aki a reggelihez való kávét egy vaskanállal kevergette, halkan fütyörészett. Néha-néha ezt is abbahagyta, hogy valami felhangzó zajra figyeljen, azután tovább kevergette a kávét és fütyörészett, mint azelőtt.

Olivér nem aludt már, de még fel sem ébredt egészen. Félig behúnyt szemein át látta a zsidót, amint tett-vett, hallotta halk fütyörészését és megismerte a lábas falához ütődő vaskanál hangját, de az esze ekkor még egészen más dolgokon járt.

Közben elkészült a kávé és a zsidó levette a lábast a tűzről. Pár pillanatig határozatlanul állott meg, mintha nem tudná, mitévő legyen, azután megfordult, ránézett Olivérre és nevén szólította őt. A fiú nem felelt: külseje egészen arra vallott, hogy alszik.

Mikor a zsidó efelől meggyőződött, halkan az ajtóhoz lépett és becsukta, azután — Olivérnek legalább úgy tűnt fel — a padlón nyitott fel egy rejtekajtót és apró dobozt vett elő, amelyet óvatosan letett az asztalra. A zsidó szeme ragyogott, mikor felemelte a fedelet és belenézett a ládába. Egy kopott széket húzott az asztalhoz, leült és gyönyörű, drágakövektől csillámló aranyórát vett ki a dobozból.

— Derék tacskók! Derék tacskók! — mormogta, míg arcán utálatos vigyorgás ült. — Az utolsó pillanatig hallgattak. Nem árulták el az öreg Fagint! Különben — mihasznuk lett volna belőle? A kötelet mégse kerülték volna el. De nem ám! Azért mégis jó fiúk voltak, igazán jó fiúk . . .

Mikor ezt mondta, a zsidó visszatette az órát és még legalább féltucat más hasonló drágaságot szedett elő. Gyűrűk, melltűk, karperecek és egyéb ékszerek kerültek sorra, olyan pompás holmik, hogy Olivérnek még arról sem volt sejtelme, hogy hogyan hívhatják mindezt a gyönyörűséget.

Ebben a pillanatban újra megszólalt Fagin :

— Mégis nagyszerű dolog a halálbüntetés! A halottak sohase bánják meg, amit tettek, sohase hoznak napfényre furcsa históriákat! És a mesterségre micsoda haszon! Ötöt húztak fel sorba és így egy sem maradt, aki árulkodjék vagy becsapjon . . .

Amikor ezt mondta, a zsidó csillogó szeme, amíg eddig mereven a semmiségbe nézett, véletlenül Olivér felé fordult és szembetalálkozott a gyermek tekintetével, amelyben meglepetés és kíváncsiság ült. Fagin azonnal becsapta a láda fedelét — a fedél hangosat kattant — aztán kezébe ragadta az asztalon fekvő kést és vadul felugrott. Ő maga is nagyon megijedt, mert Olivér — bármennyire rémült volt is — észrevette, hogy a kés remeg a kezében.

— Mi ez? — kiáltott a zsidó, — Miért figyelsz te rám? Miért vagy ébren? Mit láttál? Gyorsan felelj, ha kedves az életed.

— Nem tudtam tovább aludni, uram — felelt Olivér riadtan — sajnálom, hogy zavartam önt.

— Egy órával ezelőtt ébren voltál már? — kérdezte a zsidó, szemét a fiúra szegezve.

— Nem voltam még, igazán nem — felelt Olivér.

— Biztos ez? — kiáltott a zsidó, még fenyegetőbb magatartással.

— Szavamra mondom, uram — felelt Olivér komolyan — még nem voltam ébren.

— Csak hallgass, pszt, pszt, fiam — mondta Fagin, újra régi modorában, míg úgy forgatta ujjai között a kést, mintha csak azért vette volna fel, hogy játsszék vele — tudtam én ezt jól, kedvesem, csak meg akartalak ijeszteni. Bátor fiú vagy. Hahaha . . . Bátor fiú vagy, Olivér.

Fagin a kezét dörzsölte, de kényelmetlenül nézegette a ládát.

— Láttad ezeket a szép holmikat, kedvesem? — kérdezte rövid szünet után.

— Igen, uram — hangzott a válasz.

— Ah! — a zsidó nagyon sápadt lett — az —azok az én holmijaim. Az én kicsi vagyonkám, amit öreg napjaimra tettem félre. Az emberek ezért fukarnak neveznek engem, kedvesem ; pedig csak takarékos vagyok, ez az egész.

Olivér úgy gondolta, hogy az öreg úr határozottan nagyon zsugori lehet, ha ilyen kincs birtokában ezen a piszkos helyen él, de aztán eszébe jutott, hogy a pribék meg a többiek biztosan sok pénzébe kerülnek. Ezért tiszteletteljes pillantást vetve Faginra, megkérdezte, felkelhet-e.

— Hogyne, fiam — mondta az öreg úr — ott van az ajtó mellett a sarokban egy korsó víz, hozd csak ide. Majd adok mosdótálat is.

Olivér felkelt, átment a szobán és lehajolt a korsóért. Mire a fejét felemelte, a ládika már eltűnt.

Mire megmosdott és mindent rendbehozott — azaz a mosdóvizet a zsidó utasítása szerint kiöntötte az ablakon, —

a pribék visszatért egy másik ifjú ember kíséretében, akit már előző este is látott. Ez Bates Károly néven mutatkozott be. Mind a négyen leültek kávézni; a kávéhoz sonka volt meg zsemlye. Ezek az utóbbi dolgok a pribék kalapjából kerültek elő.

— Nos — szólt a zsidó, Olivérre pislantva és a pribékhez intézve a szót — remélem már dolgoztatok ma reggel, kedvesem?

— Erősen — felelt a pribék.

— Körömszakadtáig — tette hozzá Bates Károly.

— Jó fiúk vagytok, jó fiúk — szólt a zsidó. — *Te* mit csináltál, pribék?

— Vagy egy pár tárca sikerült — felelt az ifjú úr.

— Bélelt? — kérdezte mohón a zsidó.

— Eléggé — felelt amaz, egy vörös meg egy zöld tárcát véve elő.

— Lehetnének nehezebbek is — szólt Fagin, miután megvizsgálta a tartalmukat — de a munka szép volt. Tiszta munka, Mayes mester kezére vall, mi, Olivér?

— Nagyon, uram — felelt a fiú, mire Bates Károly viharos nevetésbe tört ki, bár Olivér erre semmi okot sem látott és nagyon meg is lepődött miatta.

— Hát te mire mentél, kedves? — mondta Fagin Bates Károlynak.

— Zsebkendőt hoztam — felelt amaz és egyszerre négy darabot húzott elő.

— Kitűnő — mondta a zsidó közelről nézegetve meg a zsebkendőket, — csak a névbetűket kell kifejteni belőlük. De ezt Olivér is megteheti, — mi? — ha megtanítjuk rá?

— Ahogy tetszik, uram — szólt a gyermek.

— Nem szeretnél tudni ilyen könnyen zsebkendőt csinálni, mint Bates Károly? — kérdezte Fagin.

— De nagyon, ha megtanítana rá, uram — mondta Olivér.

Erre a feleletre Bates Károly úgy felkacagott, hogy a kávéja cigányútra tévedt és az ifjú úr majdnem megfulladt belé.

— Te jó Isten, hogy ez még milyen zöld! — mondta végre, amikor újra lélekzethez jutott.

Amikor a reggelit eltakarították, a vidám öreg úr és a két fiú furcsa és szokatlan játékot kezdett játszani. Az öreg úr egyik nadrágzsebébe burnótszelencét, a másikban tárcát tett, mellényzsebébe láncos függő órát, az ingébe hamis gyémánt-melltűt tűzött; kabátját szorosan begombolta és ennek zsebébe szemüvegtokot és zsebkendőt dugott. Így felszerelve fel- és alásétált a szobában, mint ahogy mindennap látni öreg urakat az utcán.

Egyszer-egyszer megállt a tűzhely vagy az ajtó előtt, mintha egy bolt kirakatára bámészkodnék és ilyenkor mindig körülnézett, mintha tolvajoktól félne, vagy zsebét tapogatta, hogy nem vesztett-e el semmit belőle. Mindezt annyira természetesen csinálta, hogy Olivérnek a kacagástól kicsordultak a könnyei. Ezalatt az idő alatt a két fiú folyton a sarkában volt az öreg úrnak és villámgyorsan visszahúzódtak, ha az megfordult. Végre a pribék véletlenül a lábára lépett vagy megbotlott a csizmájában, míg Bates Károly hátulról beleütközött és ezalatt a pillanat alatt burnótszelence melltű, óra, zsebkendő és szemüvegtok — ez mind eltűnt. Ha az öreg úr megérezte zsebében a kezet, kiabálni kezdett s a játék elölről kezdődött.

Amíg ez a játék tartott, két ifjú hölgy is jött látogatóba. Az egyiket Bettinek, a másikat Nancsinak hívták. Minthogy a látogatók belső fázásról panaszkodtak, szesz került elő és nagyon jókedvűen telt el az idő. Csak jósokára szólalt meg Bates Károly, hogy talán ideje volna már talpat koptatni. Olivér csak később gondolt rá, hogy ez alighanem *elmenést* jelent, mert a pribék, Károly és a két lány nemsokára elmentek, miután a kedves öreg zsidótól egy kis költőpénzt kaptak.

— Kedélyes élet ez, ugy-e, fiam! — kérdezte Fagin. — Látod, ők mára már végeztek.

— Ilyen hamar készen vannak?

— Igen — felelt a zsidó — de azért ha útközben akad valami munka, elvégzik azt is, ne félj. Őket kövesd fiam,

mindenben legyenek ők a mintaképeid, különösen a pribék. Ő belőle nagy ember lesz és téged is azzá tesz, ha követed a példáját. — Kilóg a zsebemből a zsebkendő? — kérdezte váratlanul a zsidó.

— Igen, uram — mondta Olivér.

— Próbáld csak kivenni úgy, hogy én ne érezzem meg — láttad úgy-e, hogy hogyan csináltuk mi?

Olivér kezével felemelte a zsebe egyik csücskét, úgy, ahogyan a pribéktől látta, azután a másik kezével könnyedén kirántotta a kendőt.

— Kész? — kiáltott a zsidó.

— Itt van — Olivér felmutatta a kendőt.

— Ügyes fiú vagy, kedvesem, — szólott a játékos kedvű öreg úr, elismerően simítva meg Olivér fejét. — Nem láttam soha nálad ügyesebbet. Ha így haladsz, korunk legnagyobb embere lehet belőled! És most gyere ide, megmutatom, hogyan kell kivenni a betűket a zsebkendőkből.

Olivér nagyon kevéssé értette, hogy miért lesz belőle nagy ember, ha játékból kihúzza az öreg úr zsebkendőjét, de megnyugodott abban, hogy a zsidó, aki sokkal öregebb nála, biztosan jobban tudja. Odament hát asztalhoz és rövidesen elmerült új mesterségébe.

KILENCEDIK FEJEZET.

Olivér jobban megismeri új barátainak jellemét és drága árat fizet ezért a tapasztalásért. Rövid, de történetünkre nagyon fontos fejezet.

Olivér több napot töltött el a zsidónál azzal, hogy a szép számban érkező zsebkendőkből kifejtette a betűket és minden reggel résztvett Fagin és a két fiú játékában. Végül már annyira vágyódott a szabad levegő után, hogy többízben könyörgött Faginnek, engedje őt is munkára amazokkal.

A munkára azért is nagon vágyott már Olivér, mert jobban megismerte az öreg úr szigorú jellemét. Valahányszor a pribék vagy Bates Károly üres kézzel jöttek haza, Fagin mindig

lusta semmirekellőknek szidta őket, egész este mormogott maga elé és többször megesett az is, hogy a két fiúnak vacsora nélkül kellett lefeküdnie, hogy annál jobban értékeljék a munkáséletet.

Végre is egy reggelen Olivér megkapta a régvárt engedélyt és Bates Károly meg a pribék felügyelete alatt kimehetett az utcára. Ekkor már napok óta alig állt zsebkendő a házhoz és az ebédek is kezdtek ennek folytán soványabbak lenni: lehet, hogy ez is közrejátszott az engedelem megadásánál. A három fiú elindult. A pribék feltűrte a kabátja hosszú ujját, Bates Károly is zsebredugta a kezét és így közrefogták Olivért, aki alig várta már, hogy megtudja, miképpen kell olyan szép zsebkendőket csinálni. Lassan mendegéltek az utcákon.

Rövid idő alatt Olivérben az a meggyőződés érlelődött meg, hogy társai alighanem becsapják az öreg urat és nem törődnek a munkával. A két fiú ugyanis ahelyett, hogy munkahelyre sietett volna, lassan ődöngött végig-végig a sikátorokon, nézelődve és ácsorogva, miközben Bates Károly hol egy almát, hol egy köteg vöröshagymát csent le az utcasarkokon az állványokról. Ez nem tetszett Olivérnek és már éppen ki akarta jelenteni, hogy ő hazamegy, akármi történik is, amikor társainak viselkedése hirtelen megváltozott.

Éppen egy szűk sikátorból bukkantak ki. A pribék megállt és társait a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel visszahúzta az árnyékba.

— Mi a baj? — kérdezte Olivér.

— Csend! — mondta a pribék. — Nem látod ott azt az öreg urat a könyvesbolt előtt?

— Azt az urat az utca másik oldalán? — kérdezte Olivér. — Igen, látom.

— Ott akadhat valami — mondta a pribék.

— Elsőrangú fogás is lehet — tette hozzá Bates Károly.

Olivér a legnagyobb meglepetéssel nézett egyikről a másikra, de mielőtt még kérdést tehetett volna, a két fiú óvatosan átlopózott a túlsó oldalra és odaért az öreg úrhoz.

Olivér nem tudta, menjen-e vagy maradjon ; ott állott mereven, csodálkozva.

Az öreg úr nagyon tekintélyes külsejű ember volt parókájában, aranykeretű szemüvegével. Zöld kabát volt rajta és fehér nadrág, hóna alatt bambuszbotot tartott. Egy könyvet vett fel a polcról és úgy belemerült az olvasásba, hogy nem látta az utcát, a fiúkat, semmit, semmit — csak olvasott, mintha otthon ült volna a karosszékében.

Olivér kimeredt szemmel is alig vette észre, hogy a pribék belenyúl az úr zsebébe, kihúzza onnan a kendőt, átadja azt Babes Károlynak, — már is mind a ketten a szöglet felé iramodnak. Erre egy pillanat alatt minden titok megvilágosodott Olivér agyában : a zsebkendők, az órák, a drágaságok és a zsidó. Minden porcikája remegett a rémülettől, azután anélkül, hogy tudná, mit csinál, rohanni kezdett, ahogy csak a lába bírta.

Ez mind egy perc alatt történt. De az öreg úr ebben a pillanatban nyúlt zsebébe a zsebkendőért és minthogy nem találta ott, hirtelen mozdulattal megfordult. Amint Olivért olyan gyorsan futni látta, önkéntelenül arra gondolt, hogy ő lehet megrablója és «Tolvaj!»-t kiáltva, könyvvel a kezében utána eredt.

Az öreg úr nem volt egyedül ebben a kergetésben. A pribék és Bates Károly, akik a közelben lappangtak, egy pillanat alatt átlátták a helyzetet és ők is Olivér után eredtek, hangosan kiáltozva :

— Tolvaj! Fogják meg!

Varázserő van ebben a kiáltásban : Tolvaj! Fogják meg! Mindenki rohan : még az utcagyerek is ott ordítozik az üldözők csoportjában, amely pillanatonként nőttön-nő. Ablakok kinyílnak, kapuk felcsapódnak, a Paprikajancsit a legérdekesebb résznél hagyja ott közönsége :

— Tolvaj! Fogják meg!

A gyermek nem bírta soká az iramodást. Egy utcaszögleten utólérték. Ott feküdt a földön sárosan, porosan, szájából bugyogott a vér, ahogy körülötte tolongott a tömeg. Amíg a

kárvallott öreg úr oda nem érkezett, lélekzetet is alig tudott venni; ennek azonban helyet csináltak:

— Ez volt-e az a gyermek, uram?

— Igen, — felelte az — szinte sajnálom, hogy *ez* volt. Szegény gyerek, hiszen vérzik is!

Csak olvasott, mintha otthon ült volna a karosszékében.

Eközben megérkezett a rendőr is. Galléronfogta Olivért és ráordított:

— Állj föl!

— Nem én voltam, uram, igazán nem én voltam — sírt Olivér, könyörögve kulcsolta össze két kezét és így folytatta: — két másik fiú volt, még talán itt is vannak valahol!

— Itt ugyan nincsenek! — mondta a rendőr, aki gúnyo-

lodni akart, de igazat mondott, mert a pribék és Bates Károly az egyenruha láttára kereket oldottak.

— Ne bántsa szegényt — mondta az emberséges öreg úr.

— Nem bántom — felelt a rendőr, félig letépve a gyerek kabátját a rángatással. — Ismerlek már, szép mákvirág, gyere csak! Felállsz mindjárt, sátánfajzat!

A gyerek alig tudott lábraállni; a rendőr szinte hurcolta. Az öreg úr mellette ment és körülöttük az utcagyerekek ordítoztak.

TIZEDIK FEJEZET.

Fang urat, a rendőrtisztet mutatja be és az igazságszolgáltatás bizonyos módjáról tesz említést.

Az egész eset olyan környéken történt, ahol közvetlen közelben volt az egyik rendőri hivatal. Ennélfogva a tömegnek csupán az az elégtétel jutott osztályrészül, hogy két vagy három utcán keresztül kísérhette Olivért, mert azután az egy szűk folyosón keresztül egy piszkos udvarba jutott. Ide már a nézőket nem engedték be. Ó, ez volt az a hely, ahol egy kövér ember fogadta a menetet, kulcsokkal a kezében.

— Na mi a baj? — kérdezte a kulcsos ember.

— Egy kis zsebtolvajt fogtunk, — felelte a rendőr, aki Olivért hozta.

— Ön a meglopott fél, uram? — kérdezte a porkoláb az idősebb úrtól.

— Igen, én vagyok — felelte az idős úr — de nem vagyok biztos benne, hogy tényleg ez a fiú lopta-e el a zsebkendőt. Én . . . jobb szeretném, ha nem kellene az ügyet erőltetni.

— Most már a bíróság elé kell menni uram, — felelte a kulcsos férfi. Egy fél perc mulva már ott is kell lenni, — no kis csirkefogó!

Ez Olivérnek szóló felhívás volt és azt jelentette, hogy a gyermek lépjen be abba a cellába, melyet a porkoláb beszélgetésük folyamán felnyitott előtte. Itt Olivért alaposan

megmotozták s minthogy semmit sem találtak nála, becsukták.

Amikor a cellát ismét kinyitották, az öreg úr maga éppen olyan szomorú volt, mint Olivér. Fájdalmas arccal nézte a kezében tartott könyvet, ennyi bajnak ártatlan okozóját és így szólt magában:

— Van valami ennek a fiúnak arcában, ami meghat és érdekel. Vajjon ártatlan-e? Egészen olyan a külseje. — Ejnye — kiáltott fel váratlanul az öreg és úgy megállt, mintha lába gyökeret vert volna a földbe — az Isten szent szerelmére! Hol láttam én már ezt az arcot?

Az öreg úr még sokáig tünődött ezen, de nem volt képes olyan arcot idézni vissza emlékezetébe, amelynek vonásai Olivérhez hasonlítottak volna. Álmodozásából egy kéz érintése riasztotta fel és ekkor bevezették a törvényszéki terembe, a híres Mr. Fang elé.

A törvényszéki terem hosszúkás formájú volt és Mr. Fang a szoba felső végén ült a korlát mögött. Ez a férfi középtermetű, kopasz, mogorva és rosszképű ember volt és egész magatartása rosszindulatot árult el. Az öregúr udvariasan meghajolt előtte és íróasztalához közeledve, névjegyet nyujtott át neki, mondván:

— Íme nevem és lakásom címe uram.

Mr. Fang nagyon rossz kedvében volt. A hozzáintézett szavak valósággal felbőszítették és gyilkos szemeket vetve az előtte állóra, ráordított:

— Kicsoda maga?

Az idős úr némi meglepetéssel mutatott rá névjegyére.

— Rendőr — szólott Mr. Fang, miközben a névjegyet megvető mozdulattal lesodorta az asztalról — ki ez az ember? — és még mielőtt az idős úr kellően méltatlankodhatott volna, már így folytatta:

— Rendőr! Mivel van vádolva ez az ember?

— Semmivel uram — felelte a megszólított — inkább ő lép fel vádlóul egy gyermek ellen.

A rendőrtiszt ezt magától is igen jól tudta, de az volt az emberekkel való büntetlen hatalmaskodásra az egyetlen mód, hogy valamennyit vádlottként kezelte.

— Ő a vádló? — Mr. Fang furcsa szemet vetett az öreg úrra, — akkor hiteltesse meg.

— Mielőtt megesküszöm uram — szólt az idős úr — néhány szót kell szólnom. Meg kell mondanom, hogy anélkül, amit most tapasztaltam, sohasem hittem volna . . .

— Fogja be a száját! — ordított Mr. Fang.

— Beszélni fogok!

— Fogja be a száját ebben a pillanatban, vagy kihajíttatom a teremből — üvöltött Mr. Fang. — Szemtelen, alávaló, pimasz fráter, hogy merészel hivatalos személlyel szembeszállni! Esküdjék meg, egy szót sem akarok hallani.

Miután az idős úr, akiről kiderült, hogy Brownlow-nak hívják, megesküdött, Mr. Fang így folytatta:

— Nos, mi a vád a fiú ellen? De ne maga beszéljen, hanem mondja el a rendőr.

A rendőr köteles tisztelettel előadta az esetet. Elmondotta azt is, hogy megmotozta Olivért, de semmit sem talált nála és hogy az egész ügyről többet nem tud.

— Vannak tanuk? — kérdezte Mr. Fang — s miután megtudta, hogy nincsenek, dühösen a gyerekhez fordult:

— Hogy hívnak kölyök?

Olivér felelni próbált, de nyelve felmondta a szolgálatot. Halálsápadt volt és úgy érezte, hogy a terem, mint valami eszeveszett körhinta, bolond sebességgel forog körülötte.

— Hogy hívnak, te alávaló csirkefogó? — üvöltött a rendőrtiszt. — Rendőr, hogy hívják ezt a gyereket?

A rendőr, miután maga is több ízben hiába tette fel a kérdést Olivérnek, belátta, hogy a gyermek tényleg nincs olyan állapotban, hogy beszélni tudna. Megesett szíve a sápadt, ijedt fiún és fülét a gyermek szájához tartva, úgy tett, mintha válaszát hallgatná, azután a rendőrtiszt felé fordulva ezt mondta :

— Azt mondja, hogy White Tamásnak hívják uram.

A jólelkű rendőr ezután Mr. Fang minden kérdésére megfelelt anélkül, hogy Olivér egy szót is szólt volna és elmondotta, azokat a válaszokat, amelyeket az Olivérhez hasonló korú csavargók a rendőrbíró előtt mondani szoktak.

A rendőr köteles tisztelettel előadta az esetet.

Mr. Fang ezután határozott hangon kihirdette, hogy rövid úton való eljáráshoz akar fordulni és Olivért három hónapi börtönre ítéli, természetesen kemény munkával egybekötve.

Az ajtót már kinyitották és Olivért, aki közben elájult, cellájába akarták vinni, amikor fekete ruhába öltözve, egy idősebb úr rohant be a terembe és így kiáltott fel:

— Az Isten szent szerelmére várjatok! Ne vigyétek még el! Várjatok egy percig!

Mr. Fang éktelen dühre gerjedt, amikor az ismeretlen férfi hívatlanul és az illemszabályok nyilvánvaló megsértésével berohant a terembe. Magából kikelve ordított rá a teremszolgákra:

— Micsoda dolog ez! Ki ez az ember? Dobjátok ki ezt az embert és tisztítsátok meg a termet!

— De nekem beszélnem kell — kiáltott a férfi — engem nem lehet kidobni, én láttam az egész dolgot, meg akarok esküdni, ön nem utasíthatja el tanuságtételemet, Mr. Fang.

— Hát akkor eskessék meg ezt az embert! — mormogott a rendőrtiszt és azután még mindig dühösen rámordult — hamar ember, mi mondanivalója van?

Az újonnan jött erre elmondotta, hogy ő könyvkereskedő és a boltja előtt folyt le az a jelenet, amely miatt Olivért három hónapra le akarják csukni. Elmondotta, hogy két idegen fiú volt a tolvaj és hogy azok még idejében kereket oldottak.

Mr. Fangnak az egész elbeszélésből csak az maradt meg emlékezetében, hogy Mr. Brownlow, a vádló, olvasott a könyvesbolt előtt és észrevette, hogy még most is kezében tartja a könyvet. Megkérdezte hát:

— Kifizette a vádló ezt a könyvet? És Mr. Brownlow majdnem bajba került, mert a buzgó rendőrtiszt könyvlopás címén őt akarta letartóztatni.

A termet végül kiürítették és az öregurat, aki a méltatlankodástól egészen odáig volt, az udvarra vezették. A kis Olivér akkor már ott feküdt a köveken. Jószívű emberek felgombolták ruháját és vízzel öntözték, hogy ájulásából magához térjen.

— Szegény gyermek — szólalt meg Brownlow úr — hívjon valaki egy bérkocsit, hogy hazavihessem.

A kocsi megjött, Olivért óvatosan elhelyezték az ülésen és az idős úr, maga mellé véve a jólelkű könyvkereskedőt is, elrobogott.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Elbeszéli, hogy Olivért olyan gondosan ápolják, mint életében még soha. És az elbeszélő visszatér a vidám öreg úrhoz és nagyreményű ifjú barátaihoz.

A kocsi körülbelül ugyanazon az útvonalon haladt végig, amelyen Olivér Londonba jövetelekor a pribékkel átment. Egy csinos, árnyékos fáktól körülvett ház előtt állapodtak meg, ahol a jószívű Brownlow úr ágyat vettetett ifjú védettjének és itt olyan jóindulattal és barátsággal ügyeltek rá, amilyet életében még soha nem ismert. Ennek ellenére Olivér jónéhány napon keresztül érzéketlen volt új barátainak jósága iránt. A nap felkelt és lenyugodott, majd ismét felkelt és lenyugodott, sőt ezt gyakran ismételte meg, de a fiú még mindig ágyban feküdt, sorvasztó lázban kínlódva, amely szervezetét folyton gyengítette. Amikor végül soványan, megviselten és sápadtan felült ágyában, aggodalmasan nézett körül:

— Micsoda szoba ez? Hova hoztak engem? Ez nem az a hely, ahol én aludni szoktam.

Nagyon halk hangon suttogta maga elé ezeket a szavakat, minthogy gyenge és erőtlen volt, de azért gondviselői mégis meghallották. Az ágy függönyét valaki félrehúzta és egy idősebb hölgy jólelkű, anyai arca hajolt fölé:

— Csöndesen kedvesem — mondotta gyengéden az idős hölgy. — Neked nagyon csöndesen kell magad viselned fiam, különben újra rosszul leszel. Feküdj csak le újra!

Az idős hölgy ezekkel a szavakkal nagyon gyengéden visszatette Olivér fejét a párnára és elsímítván a haját homlokából, hogy a fiú önkéntelenül is megölelte a jóságos asszonyt.

— Ó Istenem — sóhajtott fel könnyekkel szemében az asszony — milyen jólelkű, drága kis teremtés is ez. Milyen boldog lenne az anyja, ha most itt ülhetne és láthatná!

— Talán lát is — suttogta Olivér összekulcsolva kezeit — mindig úgy érzem, mintha látna, mintha nézne.

— Ezt csak a láz okozta kedvesem — mondotta az idős hölgy.

— Nagyon meglehet — válaszolt Olivér — hiszen az ég olyan messze van és azok, akik ott fenn vannak, túlságosan boldogok ahhoz, hogy egy szegény beteg fiú ágya mellé lejöjjenek. De ha tudta, hogy beteg vagyok, még fönt a mennyországban is szánakozott bizonyára rajtam, mert ő maga is nagyon beteg volt, mikor meghalt. — De mégis, nem tudhatta, hogy velem mi történt — folytatta Olivér pillanatnyi szünet után — mert ha látta volna, hogy engem bántanak, az fájt volna neki és az arca, ahogy álmomban láttam, mindig mosolygó volt, mindig boldog.

Ezután Olivér nagyon nyugodtan viselte már magát, részben hogy a jó öreg hölgynek mindenben engedelmeskedjék, részben, mert a beszéd nagyon kimerítette. Csendesen elaludt és csak arra ébredt fel, hogy az orvos áll ágyánál, egyik kezében egy hangosan ketyegő nagy órát tartott. A következő napokon egy pillanatra sem hagyták magára a gyermeket és három nap mulva annyira összeszedte magát, hogy karosszékben, vánkosok között már ülni tudott. Ekkor megpróbált már fel is kelni, de ereje még nem volt elegendő. Az idős asszony, kinek neve Bedwinné volt, a maga szobájába vitte le a gyermeket és ott egy nagy tányér erős húslevest adott neki, e szavakkal:

— A doktor azt mondta, hogy Brownlow úr ma meg fog minket látogatni, erőt kell hát gyüjtenünk. De szereted te a képeket fiam? — kérdezte hirtelen, látva, hogy a gyermek figyelmesen függeszti a szemeit egy arcképre, mely székjével átellenben a falon függött.

— Nem nagyon tudom asszonyom — mondta Olivér anélkül, hogy szemét levette volna a vászonról — olyan keveset láttam még életemben, hogy nem tudhatom. De milyen kedves, szelíd, szép arca van annak a hölgynek!

— Ne adj arra gyermekem — mondta az öregasszony — a festők mindig szebbre festik az asszonyokat, mint amilyenek

valójában, különben nem kapnának megrendelést. Az az ember, aki a fényképezőgépet találta fel, nem sok sikert fog aratni vele, mert az a masina túlságosan tisztességes.

— Arckép ez a kép asszonyom? — kérdezte Olivér. — Kié?

— Ettél-e valamit, fiam?

— Igazán nem tudom, hogy miért érdekel ez téged fiam. Nem olyan személy arcképe, akit te ismernél. De csak nem félsz tőle — tette hozzá az öregasszony, látván, hogy Olivér nem tudja szemét levenni a festményről.

— A világért sem — felelte Olivér — de olyan szelíd és kedves szemei vannak! Akárhová nézek, mindig magamon érzem a pillantását. Úgy dobog a szivem, mintha a kép élő volna, mintha szólni akarna hozzám, csak nem tudna.

— Szent Isten — kiáltott fel az idős hölgy — ne beszélj ilyeneket fiam, még túlságosan gyenge vagy a betegséged után. Megfordítom a székedet, hogy ne lásd a képet.

De Olivér lelki szemeivel továbbra is éppen olyan jól látta a képet, mintha előtte függne a falon.

Rövid idő mulva kopogtak az ajtón és Brownlow úr lépett be. Olivér fel akart állni, hogy jótevője iránt illő hálája és tiszteletét kimutassa, de gyenge volt és visszahanyatlott székébe, mielőtt még egy szót szólhatott volna. Brownlow úr arcán a szánalom könnyei futottak végig és csak nagynehezen tudott tiszta hangon néhány szót mondani.

— Ettél-e valamit fiam? — s mikor Bedwinnétől megtudta, hogy a fiú egy tányér erős húslevest kapott, így folytatta: — Egy pohár portói bor alighanem jobb szolgálatot tett volna, úgy-e White Tamás?

— Az én nevem Olivér, uram — felelte a beteg, miközben elbámulva felpillantott.

— Olivér... Olivér, akkor White Olivérnek hívnak, úgy-e?

— Dehogy uram. Twist, Twist Olivér.

— Miért mondtad akkor a bíró előtt, hogy White Tamásnak hívnak? — kérdezte Brownlow úr.

— Én nem mondtam uram — felelte csodálkozó hangon a gyermek.

Ez hazugságnak látszott s ezért az öregúr arca is kissé megváltozott. Olivér észrevette a változást és így szólt:

— Csak nem haragszik rám uram?

— Nem, nem — felelt szórakozottan az öreg úr — de nézzen csak oda Bedwinné! Irgalmas Isten, mi ez?

E szavakkal a fiú feje fölött függő arcképre mutatott. A hasonlatosság tényleg csodálatos volt, szem, homlok, száj, minden vonás annyira egyezett, mintha bűvész másolta volna csodás ügyességgel.

Olivér nem értette ennek a hirtelen kiáltásnak okát. Még túlságosan gyenge volt ahhoz, hogy nagyobb izgalmakat el tudjon viselni, az öreg úr hangos kiáltására ájulásba esett.

Midőn a pribék és barátja, Bates úrfi, maguk is részt vettek Olivér üldözésében, ezt azért tették, mert az önfentartás ösztöne dolgozott bennük és magukról akarták a figyelmet elterelni. Amint azonban feltűnés lehetősége nélkül megtehették, elpárologtak és szűk sikátorokon, piszkos mellékutcákon át hazafelé igyekeztek. Meg sem álltak addig, amig kellő távolságba nem jutottak az eset színhelyétől és hang nem hagyta el szájukat. Mikor végre biztonságban érezték magukat, Bates úrfi nekitámaszkodott egy ajtófélfának és szertelen elragadtatásában oly hangosan kezdett nevetni, hogy társa rosszalóan csóválta meg a fejét.

— Fogd be a szádat, szamár — kiáltott a pribék — talán el akarod fogatni magad?

— Nem tehetek róla — felelt Bates Károly — nem tehetek róla! Még most is látom magam előtt, hogy hogy rohant, hogy megütötte magát a sarokkőben, de nem állott meg, hanem csak futott tovább, mint az eszeveszett és hogy én, a zsebkendővel a zsebemben, ott loholtam mögötte és ordítottam és kergettem . . . Ó Istenem!

— Mit szól majd ehhez Fagin? — kérdezte a pribék.

Mindketten pár pillanatig hallgattak, azután bizonytalan arccal ismét megszólalt Dawkins Jankó :

— Hát talán csak nem tép szét bennünket.

Ez ugyan nem volt túlságosan megnyugtató, de többet nem tudhattak. Most már lassabban ballagtak. A pribék földig lógó kabátja szárnyát hóna alá vette és elgondolkozva lépegetett, Bates Károly pedig gondterhes arccal mendegélt utána.

Néhány perc mulva a falépcsőn hallatszó lábkopogás riasztotta fel elmélkedéséből a vidám öreg urat, aki a tűz mellett ült.

— Mi ez? — mormogta a zsidó felállva — hárman mentek el és csak ketten jönnek! Hova lehetett a harmadik? Csak nem jutottak valami bajba!

A lépések közeledtek, elérték az ajtót. Az ajtó csöndesen kinyílt és abban a pillanatban, amint a pribék és Bates Károly beléptek rajta, nesztelenül be is csukódott.

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Néhány új alakkal ismerteti meg az olvasót, akikkel kapcsolatban nagyon érdekes dolgok történnek.

— Hol van Olivér — szólt a zsidó fenyegető tekintettel — hová tettétek azt a gyereket?

Az ifjú tolvajok tanítójukra meresztették szemüket, mintha megijedtek volna dühétől, azután összenéztek és nem feleltek.

— Mi lett abból a gyerekből? — üvöltött a zsidó, miközben a pribéket nyakonragadta és fojtogatni kezdte — szólj, különben megfojtalak.

Fagin olyan dühös volt, hogy Bates Károly, aki attól félt, hogy a megfojtás ő rá is ki fog terjedni, térdre vetette magát és ordítani kezdett. Ez a hang üvöltéshez és bőgéshez hasonlított.

— Beszélsz-e végre — mennydörgött a zsidó, miközben olyan erővel rázta a pribéket, hogy valósággal csodaszámba ment, hogy az ki nem esett nagy kabátjából.

— Elvitték a zsaruk — felelt dühösen a pribék, — hanem eresszél el! — És ügyes mozdulattal kibújt a kabátból, úgy, hogy a zsidó kezében csak a ruha maradt, aztán a szénkaparóvasat felkapva, szúrást intézett vele az öreg úr mellénye felé. Ez a szúrás, ha célját elérte volna, alighanem két hónapra ágyba döntötte volna Fagint.

A zsidó a fenyegető veszedelem elől sokkal gyorsabban ugrott hátra, mint azt korától várni lehetett volna és egy kannát vágott a fiatalember fejéhez. Nem volt azonban elég ügyes, úgy hogy a kanna tartalmával együtt egy újonnan érkező vendég fejéhez repült.

— Az ördögbe, mi történik itt? — dörmögött egy mély hang. — Még jó, hogy a sör talált el és nem a kanna. Mi baj van, Fagin? Gyere be, te ronda állat. Mit állsz úgy az ajtó előtt, mintha szégyelnéd az uradat. Gyere be!

A beszélő körülbelül negyvenöt éves, köpcös ember volt, fekete bársonykabátot és nagyon piszkos sárga nadrágot viselt,

széles nyakkendőjével törölgette arcáról a sört. Mikor az arca a kendő alól előbújt, látszott, hogy már több napja nem borotválkozott, egyik kancsal szeme fölött pedig friss ütés nyoma tűnt elő. Utána egy bozontosszőrű fehér kutya sompolygott be a szobába. A kutya külseje éppen olyan viharvert volt, mint a gazdájáé.

— Feküdj le — parancsolta a jövevény a kutyának és a parancsot egy rúgással kísérte, amely az állatot a szoba túlsó sarkába röpítette. Úgy látszik azonban, hogy az szokva volt az ilyen bánásmódhoz, mert nyugodtan lefeküdt és szapora pislogású szemekkel nézte a társaságot.

— Mért voltál olyan dühös? Mért bántottad ezeket a fiúkat, te telhetetlen orgazda? — mondta a vendég, miközben letelepedett. — Igazán, csak azon csodálkozom, hogy egyszer nem gyilkolnak meg éjszaka. Én megtenném, ha nekik volnék. Többet mondok, ha én a tanítványod lettem volna, bizonyára már régen megtettem volna!

— Pszt! Pszt! Csak csendesen, Sikes úr — mondotta remegve a zsidó. — Ne beszéljen olyan hangosan. Úgy látszik, hogy ön most rossz kedvében van.

— Lehet, hogy rosszkedvű vagyok — felelt a zsivány, — de semmi közöd hozzá, te is dühös voltál az előbb, különben nem dobálóztál volna söröskannával. Pedig jobban tennéd, ha vigyáznál magadra, mert én is tudok rólad egynéhány olyan dolgot, hogy ha kipakkolok vele . . .

— Megőrült! — kiáltott fel a zsidó megragadva a beszélőt és a jelenlévő gyermekekre mutatva.

Sikes erre egy pohár pálinkát kért. Miután az italt megkapta, figyelmére méltatta a jelenlévő ifjú urakat is és meghallotta Olivér elfogatásának részleteit. Fagin annak a félelmének adott kifejezést, hogy a gyerek talán fecsegni fog és bajba hozza őket, mire a haramia gonosz vigyorgással megjegyezte :

— Bizony nem csodálom, ha erre a gondolatra az akasztófa jut az eszedbe!

— Én csak attól félek — mondotta Fagin, — hogy ha min-

ket üldözni kezdenek, mások is bajba keverednek és attól tartok, hogy akkor magának több félnivalója van, mint nekem.

Hosszú szünet állott be. Mindenki saját gondolataival foglalkozott, még a kutya is mozdulatlanul maradt a sarokban.

— Azt kellene tudnunk, hogy mi történt a törvényszéken — szólalt meg végre Sikes jóval halkabban, mint ahogy először beszélt. És amíg a zsidó beleegyezően bólintott, így folytatta :

— Ha a gyerek még eddig nem fecsegett és elítélték, akkor nyugodtan alhatunk, amíg ki nem szabadul és azután kell csak gondot viselnünk rá. De erről valamilyen módon meggyőződést kell szerezni.

Bár Fagin ismét helybenhagyón biccentett, nem vállalkoztak a dolog kivitelére. A jelenlevők közül egy sem volt, aki már természetétől fogva ne félt volna a törvényszéktől és semmi szín alatt nem mertek közel menni a rendőri hivatalhoz. Így az egész társaság újra gondolataiba merült, míg a megakadt beszélgetést két fiatal leány megjelenése meg nem élénkítette.

— Mintha az égből pottyantatok volna — mondotta Fagin, — Bettyke bizonyára el fog menni, úgy-e, drágám?

— Mán hová?

— Hát csak a törvényszékre, — felelt Fagin.

Ám Betty kijelentette, hogy vigye el őt az ördög, ha önszántából tájékára is megy annak a helyiségnek és így a zsidó kénytelen volt a másik leányhoz fordulni :

— Akkor maga fog elmenni, úgy-e, Náncsikám?

Most ismét hosszú vita keletkezett a jelenlévők között, mert Náncsinak is természetében volt a törvényszéktől való irtózás. Minthogy azonban a jelenlévők kifejtették neki, hogy őt a környéken senki sem ismeri, azután ajándékokat igértek neki, Náncsi végre elvállalta a nehéz feladatot. Tiszta fehér kötényt kötött maga elé, rakoncátlan fürtjeit nagy szalmakalap alá rejtette, kis kosarat és kulcscsomót vett a kezébe és azzal nekiindult küldetésének.

A leány egy hátulsó ajtón keresztül jutott be a rendőrség épületébe és hiába kereste végig az összes börtönöket, min-

denütt eltévedt kisöccse után síránkozva, nem tudott nyomra akadni. Így kénytelen volt egyenesen a börtönőrhöz fordulni és tőle tudakozódott szerencsétlenül járt testvérkéje iránt. Az öreg börtönőr azután felvilágosította arról, hogy a fiú nem kerül börtönbe, mert a tárgyaláson kiderült az ártatlansága és az az úr, aki vádlóként lépett fel ellene, hazavitte saját házába. Hozzátette, hogy az illető Pentonville környékén lakik, amint azt a bérkocsisnak adott utasításból tudni lehetett.

Náncsi alig került a házon kívül, gyors rohanással sietett vissza megbízóihoz és beszámolt küldetésének eredményéről. Amint Fagin és Sikes Bill a hírt meghallották, rögtön elhagyták rejtekhelyüket és útnak eredtek.

— Mindenáron tudnunk kell, hogy hova lett — mondotta idegesen a zsidó. — Károly, a te dolgod az lesz, hogy kint kószáljál az utcán, amíg hírt nem kapsz róla. Ezt a lakást bezárom, tudjátok valamennyien, hogy hol találhattok meg.

Még pénzt adott valamennyiüknek, aztán kituszkolta őket az ajtón. Amint megbizonyosodott róla, hogy valamennyien elmentek, lehajolt a padlóra, a rejtekhelyről előszedte ékszereit és gyorsan zsebébe kezdte gyömöszölni a ládika tartalmát. Ebben a foglalatosságában az ajtón hangzó kopogtatás zavarta meg.

— Ki az? — kiáltott fel félig ijedten, félig haragosan.

— Én vagyok, — felelt a kulcslyukon keresztül a pribék hangja — azt akarom megkérdezni, hogy ha megcsípjük a fickót, a tudott helyre vigyük-e?

— Igen, igen, csak vigyétek oda, majd aztán én tudom, hogy mit kell tenni.

— Eddig még nem árulkodott a kölyök — mormogott magában a zsidó, folytatva az előbb abbahagyott foglalatosságát, — de ha új barátai közt elárulna bennünket, alkalmat kell találnunk arra, hogy befogjuk a száját.

TIZENHARMADIK FEJEZET.

Olivérnek Brownlow úrnál való időzéséről, majd később arról szól, hogy mennyire örültek Olivérnek Náncsi és a vidám öreg úr.

Olivér hamarosan magához tért az ájulásból, amelybe Brownlow úr kiáltása ejtette és végig tudta hallgatni az ezután következő beszélgetést, amelyben azonban gondosan elkerülték azt, hogy a képről egy szót is szóljanak. Másnap is csupa várakozás volt, mikor visszament a szobába, de a falon nem látta a képet, kérdezősködött ennek okáról, az öreg házvezetőnő így felelt :

— Azért akasztottuk el, hogy téged többé ne zavarjon. De ha szereted, megígérem neked, hogy amint megerősödöl, a kép újra régi helyén fog lógni.

A gyógyulás napjai voltak Olivér boldog ideje. Körülötte minden szép, rendes, kedves volt. Mindenki szíves és jóakaratú volt vele szemben és ezt különösen azért értékelte, mert eddigi életét lárma és rendetlenség között élte le. Mikor ereje annyira meggyarapodott, hogy fel tudott öltözni, Brownlow úr egy öltözet új ruhát vásárolt neki, mire a fiú régi ruháit a szolgálónak ajándékozta, hogy valamiképpen viszonozza a vele szemben tanusított kedvességét.

Egy este, amikor Olivér már eléggé megerősödve, a nappali szobában üldögélt Bedwin asszonnyal, a házvezetőnővel, Brownlow úr azt üzente, hogy szeretné látni a fiút, jöjjön fel a könyvtárba. Bedwin asszony erre gondosan körülmustrálta védencét és úgy bocsátotta útnak. Olivér kicsit félénken kopogtatott a dolgozószoba ajtaján s amikor belépett, meglepetve látta, hogy a szoba padlótól a mennyezetig könyvekkel van tele és hogy Brownlow asztala is, amely az ablak előtt áll, roskadozik a könyvektől. Brownlow úr egy könyvet olvasott asztala előtt, amikor azonban a fiút belépni látta, eltolta székét az íróasztaltól és azt mondta a fiúnak, hogy üljön le. Olivér ezenközben állandóan azon csodálkozott, hogy az

embereknek miképpen van idejük ennyi tömérdek könyvet elolvasni, amit mind azért írtak, hogy a világ bölcsebbé legyen általa.

— Úgy-e, sok könyv van itt fiam? — szólalt meg Brownlow úr, látva, hogy Olivér milyen figyelmesen vizsgálja a könyvespolcokat.

— Bizony nagyon sok, uram — felelt a fiú — életemben ennyit még nem láttam.

— Majd elolvashatod őket, ha jól viseled magad — mondotta kedvesen az idős úr — és ennek jobban fogsz örülni, mintha csak így kívülről nézhetnéd őket. Ámbár vannak könyvek, amelyeknek a kötése ér a legtöbbet.

— Úgy gondolom, hogy azok a nagy súlyos könyvek lehetnek uram — mondta Olivér, néhány igazán hatalmas példányra mutatva.

— Nem mindig — szólt az idős úr, miközben mosolyogva simogatta Olivér fejét. — Nem mindig a hatalmas könyvek a tényleg súlyosak. Szeretnél-e már nagy lenni és könyveket írni? Mi?

— Inkább olvasni szeretném a könyveket, uram — felelte Olivér.

— Micsoda? Nem szeretnél író lenni? — kérdezte Brownlow úr.

Olivér egy kicsit gondolkozott, azután végre azt mondotta, hogy ő úgy gondolja, hogy sokkal okosabb dolog könyvkereskedőnek lenni, amin az öreg úr szívből nevetett és kijelentette, hogy nagyon egészséges az életfelfogása.

Olivér és Brownlow úr még sokáig beszélgettek, miközben Olivér élete folyásáról mesélt új barátjának és forró könnyek között kérte, hogy ne küldje el házától, ne zavarja vissza arra a rettentő helyre, ahonnan idejött, mert nem is képzeli, hogy mennyire fájdalmas volna az neki.

— Nem küldelek el magamtól kedves fiam — mondotta az idős úr szeretetteljesen — amig csak erre okot nem adsz.

Amikor beszélgetésükben idáig jutottak, Brownlow úr-

nak egy régi barátja érkezett látogatóba és Olivér megkérdezte, hogy elmenjen-e.

— Maradj csak — felelt Brownlow úr — sokkal jobban szeretem, ha itt maradsz.

Beszélgetés közben Brownlow úrnak eszébe jutott, hogy néhány könyvet akart a könyvkereskedőhöz küldeni, minthogy azonban Bedwinné asszony azzal a jelentéssel jött vissza, hogy az inas már nincs sehol, némi megfontolás után Olivérnek adta át a könyveket, hogy azokkal a könyvkereskedő általa jól ismert boltjába siessen. Öt fontot is adott Olivérnek, meghagyván neki, hogy abból négy és felet fizessen ki a könyvárusnak, míg a többi tíz shillinget hozza vissza.

— Tíz perc alatt itt vagyok uram — szólt élénken Olivér. Gondosan begombolta kabátja zsebét, ahová a pénzt tette, hóna alá fogta a könyveket és sietős lépésekkel elhagyta a szobát.

*

Egy külvárosi piszkos korcsmában, pislogó lámpa fényénél, ónkanna és pálinkáspohár mellett, rövid sárga nadrágban ült egy férfi, akiben a legagyafurtabb rendőrtiszt is csak nehezen ismerte volna fel Sikes Billt. Lábainál feküdt vörösszemű kutyája és azzal foglalkozott, hogy orrát nyalogatta, amelyet egy nemrégiben kapott fájdalmas seb éktelenített el.

— Hallod-e te dög, maradj veszteg, vagy megjárod — mondotta Sikes, félbeszakítva hallgatását. Úgy látszik, annyira elmerült volt gondolataiba, hogy még a kutya pislogása is zavarta benne. Tény azonban az, hogy felháborodásának következménye hatalmas rúgás lett, mellyel a kutyát a falhoz vágta. A kutya rendszerint nem bosszúálló természetű és különösen az urától kapott ütéseket szokta nyugodtan zsebre vágni. Sikes Bill kutyája azonban a most kapott rúgást mértéken felülinek tarthatta, mert dühösen nekiugrott gazdájának, bakancsba bujtatott lábát minden teketória nélkül fogai közé kapta és alaposan megrázta, azután előbbi helyére, az

asztal alá feküdt le. Így még éppen sikerült elkerülnie a kannát, amelyet gazdája hozzá akart vágni.

— Te piszkos dög! Még nekem mersz jönni! — üvöltött Sikes és hatalmas bicskát szedve elő zsebéből, fenyegetően hajolt az asztal alá. — Ide gyere, te alávaló állat, te megtestesült ördög, ide gyere, hallod-e!

Alig lehet kétség a felől, hogy a kutya hallotta, amit Sikes mondott, mégis úgy gondolkozhatott, hogy nem feltétlenül szükséges torkát elmetszetnie, ennélfogva nyugodtan maradt az asztal alatt és csak annál vadabbul morgott, míg Sikes piszkafát ragadva akarta kipiszkálni az ellenszegülőt. A kutya azonban szájába fogta a piszkafa végét és azt dühösen rángatni kezdte, hogy kiszedje gazdája kezéből. Sikes bicskával és piszkafával ostromolni kezdte a kutyát, azonban még mielőtt végleges diadalt arathatott volna, az ajtó kinyílt és a kutya kihasználva a kedvező alkalmat, egy hatalmas vonítással kiugrott az asztal alól és a kapott résen keresztül elrohant.

Tudott tény, hogy minden küzdelemhez két fél szükséges. Minthogy a kutya megszökött, Sikes Bill magára maradt haragjával és így minden dühét az újonnan érkező ellen fordította.

— Miféle ördög hozott ide, amikor a kutyámmal akartam a dógomat elintézni — üvöltötte a zsivány fenyegető mozdulattal.

— Nem tudtam kedvesem, igazán nem tudtam, bocsásson meg — felelt alázatosan a zsidó, mert ő volt az újonnan érkezett.

— Micsoda? Nem tudtál róla semmit, te rosszmájú zsivány? Hát nem hallottad a lármát?!

— Egy mukkanást sem hallottam Bill, olyan igaz, mint ahogy élek — esküdözött Fagin.

— Igen, igen, tudom én, hogy te semmit se hallasz — nevetett gúnyosan a haramia — de téged meg minden ember hall, ha megmozdulsz. Igazán sajnálom, hogy félórával ezelőtt nem te voltál a kutya.

A zsidó erőltetetten nevetni kezdett és azt kérdezte, hogy miért?

— Azért — felelt Bill — mert a törvény nem tiltja, hogy az ember a kutyáját agyonüsse. A hozzád hasonló emberekkel pedig törődik a törvény, pedig istenemre, fele annyit sem érsz, mint egy kutya — és ezzel sokat jelentő pillantással becsukta nyitott kését.

A zsidó megdörzsölte a kezét és az asztalnál leülve, azon igyekezett, hogy barátja tréfáján nevessen. Szemmelláthatóvolt azonban, hogy nagyon rosszul érzi magát és hogy szabadulni szeretne.

— Csak vigyorogj Fagin — szólalt meg dühösen Sikes, miközben a piszkavasat a sarokba hajította — vigyorogj csak, amennyit tetszik, de azért mégis a kezem között vagy és vigyen el engem az ördög, ha nem fogod még érezni, hogy az én kezem súlya mit jelent. Egészen biztos, hogyha én akasztófára kerülök, nem megyek egyedül ; velem jössz oda te is. Ha tehát biztonságban akarsz élni, gondoskodjál arról, hogy én is biztonságban legyek.

— Jól van kedvesem, jól van — mondta a zsidó — tudom én jól, hogy a mi viszonyunk kölcsönösségen alapszik. Különben a kohóban minden szerencsésen megolvadt és elhoztam magammal a te részedet. Egy kicsit ugyan több, mint amennyi igazság szerint járna, de mivel tudom, hogy máskor meg te segítsz rajtam . . .

— Ne fecsegj annyit — szólalt meg Bill — hol van? Ide vele!

— Igen, igen Bill, csak engedj időt . . . no itt is van — és amíg beszélt, egy öreg gyapjúzsebkendőbe burkolt kis barna papírost vett elő és abból aranyakat adott át Sikesnek.

Sikes számolgatta az aranyakat és aztán felkilátott :

— Ez az egész?

— Ez az egész — felelt a zsidó.

— Nem bontottad fel az úton a csomagot és nem loptál el belőle pár darabot? Mi? Ne add a sértődöttet, megesett az már máskor is ! — Különben rántsd meg a csengőt.

A csengetésre egy Faginnál fiatalabb, de épp olyan zsivány külsejű zsidó jelent meg, akivel Fagin egyetértő jelet váltott. Sikes Bill bakancsa szíjját kötözte, amelyet a kutya elszakított volt és így a jelenet elkerülte a figyelmét.

— Van itt valaki? — kérdezte Fagin.

— Egy lélek sem — felelt kellemetlen orrhangon a másik.

— Senki? — kérdezte Fagin meglepett hangon, amivel értésére akarta adni társának, hogy bátran beszélhet.

— Senki, csak Náncsi kisasszony.

— Náncsi! — kiáltott föl Sikes és rögtön parancsot adott, hogy vezessék a lányt be. Amikor Náncsi megjelent, Sikes ezzel a kérdéssel fordult hozzá:

— Nyomában vagy-e a fiúnak?

— Nyomában vagyok — felelt a lány felhajtva a pohár pálinkát, amit Bill eléje tolt — hanem nehezen akadtam rá. A kölyök beteg is volt és ágyba feküdt és azután még mindig sok fáradságomba került figyelni.

A beszélgetés még jó darabig folyt, de más tárgyról, mígnem Sikes és Náncsi együtt távoztak. Ahogy Bill elhagyta a szobát, a zsidó kidugta a fejét az ajtón és öklével fenyegető mozdulatot tett a távozó haramia háta mögött, azután leült az asztalhoz és a lopott holmik jegyzékének olvasásába merült.

*

E közben Olivér, aki nem is sejtette, hogy a jókedvű öregúrhoz milyen közel van, útban volt a könyvkereskedő boltja felé. Tévedésből rossz utcába fordult be, de csak akkor vette észre tévedését, mikor már fél útra ért benne. Ekkor azonban tudta, hogy ezen az úton is elérhet céljához, nem is gondolt hát arra, hogy visszaforduljon és a könyvekkel a hóna alatt olyan gyorsan haladt, amint az csak lábaitól tellett.

Vígan folytatta útját és arra gondolt, hogy milyen jó volna, ha most láthatná a szegény kis Dicket, akit hasonlóan és éhezve hagyott el, amikor egy fiatal nő hangja ütötte meg a fülét, amint túlságosan hangosan kiáltotta: — Ó drága kis

öcsém! — és még mielőtt felnézhetett volna, arra eszmélt, hogy két kar szorosan a nyaka köré fűződik.

— Engedjen el kérem — kiáltotta Olivér küzködve — hagyjon utamra menni. Mit akar tőlem? Minek állít meg?

A lány összefüggéstelen felkiáltásokat hallatott és arról panaszkodott, hogy szerető öccse miért tagadja őt meg és miért nem akarja őt megismerni.

— Csakhogy végre megfogtalak, te hálátlan fiú — kiáltotta Náncsi, mert ő volt az, ki Olivért megállította — nem tesz semmit, ha el is csavarogtál, de most már jöjj haza velem, te rossz fiú.

— Mi baj van tulajdonképpen kisassszony? — kérdezte egy járókelő asszony.

— Ó asszonyom — felelt a lány — már egy hónappal ezelőtt megszökött a szüleitől ez a rossz csont, pedig a szülei keményen dolgozó tisztességes emberek és mindenféle kétes-jellemű tolvajnépséggel adta össze magát. Szegény anyja szíve majd meghasad bele.

— Nyomorult kölyök — szólott erre egy asszony.

— Takarodj haza azonnal a szüleidhez — mondotta egy másik.

— Egy szó sem igaz az egészből — kiáltotta Olivér — ezt a lányt nem is ismerem. Nem szöktem meg soha a szüleimtől, nincs nővérem, nincs apám, nincs anyám, árva vagyok és Pentonvilleben lakom.

— Jaj nekem, milyen makaccsá lett az én kedves kis öcsém — sírta Náncsi.

— Jaj, hiszen ez Náncsi — kiáltott fel rémülten Olivér, aki a leány arcát csak most tudta jobban szemügyre venni.

— Látják, hogy rámismert — fordult Náncsi a körülállókhoz, — most már nem tudja magát eltagadni. Kérem jó emberek, segítsenek nekem, hogy hazavihessem, különben belehal apja, anyja és nekem is megszakad a szívem.

— Mi a fene ez a szörnyű lárma? — ordított egy férfi, aki, sarkában egy vörösszemű fehér kutyával, ebben a pilla-

natban rohant ki egy kocsmából. — Hiszen ez a kis Olivér! Te kutyaházi! Takarodj azonnal haza, szegény anyádhoz! Gyere azonnal!

— Semmi közöm ezekhez az emberekhez! Nem ismerem őket! Segítség! Segítség! — kiáltott Olivér, miközben a férfi kezének hatalmas szorításában vergődött.

— Segítség? — ismételte a férfi. — Igen, majd én segítek rajtad, te kis csirkefogó! Micsoda könyvek ezek? Biztosan loptad őket! Ide velük! — ezekkel a szavakkal a férfi elvette hóna alól a könyveket és erősen fejbe vágta velük a gyereket.

— Így van jól — kiáltott egy néző az ablakból — ez az egyetlen módja annak, hogy magához térítse a haszontalant.

— Ez használni fog neki — mondották a körülálló asszonyok.

— Több is ráfér — felelte a férfi, miközben újra fejbevágta Olivért és megragadta gallérját. — Most már gyere te csirkefogó és nézd csak, itt van ez a kutya is, hát vigyázz magadra.

Olivér rettenetes helyzetben volt, a körülállók valamennyien makacs, engedetlen fiút láttak benne és a néptelen környéken különben sem számíthatott segítségre, ezért felhagyott a hiábavaló ellentállással és tehetetlenül türte, hogy szűk utcák és sötét udvarok tömkelegén keresztül olyan sebesen hurcolják el, hogy még akkor sem hallhatták volna meg kiáltásait, ha teljes erővel ordított volna.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

Elbeszéli, hogy milyen sors érte Olivért, miután Náncsi ráakadt.

A keskeny udvarok és sikátorok végül egy nagy széles térségbe torkolódtak, amely szemmelláthatóan a marhavásártér volt. Sikes lassította haladásának tempóját, amikor ide értek, minthogy a lány nem tudott vele tovább lépést tartani. A haramia Olivérhez fordult és nyersen ráparancsolt, hogy kapaszkodjék Náncsi karjába.

— Nem hallottad, mit parancsoltam? — mordult meg, amikor Olivér nem teljesítette kívánságát azonnal, hanem körülnézett, mintegy segítség után kutatva. A gyerek látta, hogy olyan helyen vannak, ahova a járókelők csak nagyritkán kerülnek és ezért minden ellentállás céltalan volna. Kinyujtotta tehát kezét, amelyet Náncsi szorosan a magáéba vett.

— A másikat meg add ide nekem — mondta Sikes és a kutyára mutatott. — Jól vigyázz, hogy a kutya a lábadba ne kapjon. Kutya — folytatta — látod ezt a fiút? Ha csak egy szót szól, fogd meg a torkát. Most hát tudod kölyök, hogy mi vár rád, maradj csendben és gyere.

Jó fél óráig mentek most még járatlan, mocskos utcákon, ahol csak néha találkoztak járókelőkkel. De azok, akikkel találkoztak, külsejükről ítélve maguk is valamennyien abba a társadalmi osztályba tartozhattak, amelybe Sikes úr. Fél órai út után befordultak egy sikátorba, amely zsibárusok boltjaival volt tele, és egy látszólag lakatlan bolt előtt megállapodtak. A bolt fölött deszka függött, amely olyan felírást hordott, hogy a ház már hosszabb ideje bérbeadandó.

— Minden rendben van — szólt Sikes, óvatosan körülnézve.

Náncsi az ablaktábla alá nyult és Olivér csengetést hallott. Átmentek az utcán, a lámpa alatt egy pillanatra megállapodtak. Olyan zaj hallatszott, mintha valaki kinézett volna az ablakon és pár pillanat mulva az ajtót óvatosan kinyitották. Sikes ekkor megragadta a halálra vált fiú gallérját és mindhárman egy pillanat mulva bent voltak a házban.

Teljesen sötét volt. Valamennyien mozdulatlanul vártak, amíg az a személy, aki beengedte őket, belakatolta az ajtót.

— Van itt valaki? — kérdezte Sikes.

— Senki — felelt a hang. Ez a hang Olivérnek ismerős volt.

— Az öreg sincs itthon? — kérdezte a rabló.

— De igen — felelte a hang — és bizony, amióta elmentetek, szavát is alig lehetett venni. Nagyon örülni fog nektek, ha meglát, biztosan tudom.

A válasz szavaiból Olivér ismét arra következtetett, hogy ismerős beszédét hallja, de zavara és a sötétség megakadályozták abban, hogy eltalálja, ki lehet házigazdájuk.

— Gyertyát — mondta Sikes, — mert különben vagy a

Levette a fejéről a sapkáját és mélyen meghajtotta magát.

nyakunkat törjük ki, vagy rálépünk a kutyára és aki erre a kutyára rálép, az vigyázzon magára.

Egy perc szünet után megjelent a ravasz pribék gyertyával a kezében és gúnyosan rávigyorgott Olivérra. Azután a társaságot egy üres konyhán keresztül egy hátulsó szobába vezette, ahonnan már az ajtónyitáskor diadalmas, hangos kacagás harsant eléjük:

— Pompás! Nagyszerű! — harsogott Bates Károly szájá-

ból a röhögés. — Itt van Olivér, nézd csak Fagin, tényleg Olivér van itt. Jaj, fogjon meg valaki, hogy kedvemre kinevethessem magam. A zsidó borzasztó szertartásosan köszöntötte Olivért, levette fejéről a sapkát és mélyen meghajtotta magát a megzavarodott fiú előtt, a pribék pedig arra használta fel ezt a rövid párperces időt, hogy fürge kezeivel Olivér minden zsebét átkutatta.

— Nézd csak Fagin, milyen ruhája van a kölyöknek — szólt Bates Károly.

— El vagyok ragadtatva, hogy ismét láthatom, még pedig ilyen jó egészségben kedvesem — hajolt meg gúnyos udvariassággal a vidám öregúr — a pribék majd ad neked fiam másik ruhát, hogy ezt a szép ünneplő öltözetedet ne koptasd el túlságosan hamar. Miért nem írtál fiacskám, hogy megérkezel, legalább ünnepi vacsorával vártalak volna?

A zsidó ebben a pillanatban az ötfontos bankjegyet akarta zsebébe tenni, Sikes azonban elébe lépett, kirántotta azt a kezéből és kijelentette, hogy az az övé. Ezen hosszú vita indult meg, mert a pénzt mindenki magának akarta tartani és a könyveket ajánlotta fel a másiknak, amit végre Sikes azzal döntött el, hogy kalapját fejére csapva kijelentette, hogyha a pénzt nem kapja meg, visszaviszi Olivért oda, ahonnan elrabolta. A könyveket ekkorra már Bates Károly nézegette meglehetősen megvető fintorok közepette.

— Ezek a jó öregúr könyvei — sírta Olivér kezeit tördelve — azé a kedves jó öregúré, aki engem házába vett és táplált, amikor halódtam, gondozott, mikor majdnem elpusztultam a lázban. Kérem, könyörgök, küldjék neki vissza a pénzt és a könyveket, ne hogy azt higyje rólam, hogy tolvaj vagyok. Engem tartsanak meg holtomig, csak neki küldjék vissza, ami az övé. Legyenek hozzám irgalommal.

Ezekkel a szavakkal, amelyeket az igazi szenvedély minden hevességével mondott a gyermek, térdreesett a zsidó előtt és két kezét tökéletes reménytelenségben kulcsolta össze.

— A gyereknek igaza van — jegyezte meg Fagin, mi-

közben szemmelláthatóörömmel pislantott a fiúra, — teljesen igazad van Olivér, azt fogják hinni rólad, hogy tolvaj vagy, egészen biztos, hogy ezt hiszik majd rólad. Hahaha! Nem is történhetett volna jobban, még akkor sem, ha mi magunk rendeztük volna az egész dolgot.

— Persze, hogy nem, — felelte Sikes — tudtam rögtön, amint láttam őt jönni a könyvekkel a hóna alatt. Biztos, hogy azok, akik magukhoz fogadták, lágyszívű, zsoltáréneklő emberek, mert különben egyáltalában nem engedték volna be a házukba és nem fognak utána kérdezősködni, már csak azért sem, hogy neki bajt ne okozzanak. Éppen ezért teljes biztonságban van.

Olivér ezenközben egyikükről a másikukra nézett, mintha nem tudná felfogni, hogy itt mi történik, de amikor Sikes Bill ez utóbbi következtetést vonta le a beszélgetésből, hirtelen felugrott és vadul kirohant a szobából, miközben olyan hangosan üvöltött segítségért, hogy a düledező ház visszhangzott tőle.

— Fogd meg a kutyát Bill, — ordított fel Náncsi az ajtó elé ugorva és bezárva azt, amikor a zsidó és két tanítványa kirohant Olivér üldözésére. — Fogd meg a kutyát, különben darabokra tépi a szegény gyereket.

— Úgy kell neki, — ordított Sikes, miközben le akarta rázni magáról a leány szorítását — menj félre az utamból, különben a falon verem széjjel a koponyádat!

— Nem bánom Bill, nem bánom, — kiáltotta a leány, miközben vadul küzködött a férfival, — de addig a kutya nem nyul a gyerekhez, amig én élek.

Sikes a leányt egy lökéssel a szoba tulsó végére penderítette és éppen felnyitotta az ajtót, amikor Fagin és tanítványai visszatértek, maguk után cibálva Olivért.

— Mi a baj? — kérdezte Fagin, miközben lihegve körülnézett.

— Azt hiszem, ez a leány megveszett — felelt neki Sikes.

— Csend legyen, — mondotta fenyegető tekintettel a zsidó, de Náncsi nem nagyon ijedt meg.

— Hát meg akartál szökni fiam tőlünk, ugy-e? kedves fiam? — kérdezte a zsidó, miközben a tűzhely mellől a sarokból egy nagy görcsös botot vett elő.

Olivér nem felelt, de figyelte a zsidó mozdulatait és gyorsan lélekzett.

— Segítséget akartál hívni, a rendőrséghez akartál futni, úgy-e? — sziszegte a zsidó és megragadta a gyerek karját. — Majd kigyógyítunk ebből a betegségből úrficskám.

Fagin a bottal hatalmasat vágott Olivér nyaka közé, de még mielőtt második ütésre ideje lett volna, Náncsi előugrott a sarokból, kirántotta a kezéből a botot és olyan erővel vágta azt a tűzbe, hogy az izzó parazsak szétröpködtek a szobában.

— Nem tűröm Fagin, — ordította a leány — hatalmadban van a fiú, mit akarsz többet? Azonnal ereszd el, különben olyat teszek, aminek számotokra ailghanem akasztófa lesz a vége.

— Ugyan Náncsi? — mondta a zsidó csillapító hangon, kis szünet után, mert ő is, Sikes is majdnem sóbálvánnyá meredtek ámulatukban. — Ma este pompásan játszod a testvéredet féltő nővér szerepét. Drága kincsem, pompás színésznő lett volna belőled.

— Mit szólsz hozzá! — mondta a leány. — Csak arra vigyázz, hogy a játékom túlságosan természetes ne legyen, mert akkor az nagy baj lenne rád nézve Fagin. Azért még jókor figyelmeztetlek benneteket : ne kényszerítsetek a végső eszközre.

Még soká elveszekedtek Fagin, Sikes és Nancsi, míg végre a zsidó azzal fejezte be a jelenetet, hogy a fütyköst a sarokba hajította és Bates Károlynak kiadta a rendeletet, hogy Olivért vigye aludni.

— Talán jó volna, ha holnap nem venné fel ezeket a szép ruhákat Olivér — jegyezte meg Bates Károly.

— Természetes, hogy ne vegye fel — felelt a zsidó megismételve a grimaszt, amelyet tanítványa vágott.

Bates úrfi szemmelláthatólag megörülve megbízatásának egy szomszédos konyhába vezette Olivért, ahol levettette vele

ruháját, azután hóna alá véve azt, bezárta maga mögött az ajtót a sötétben hagyva Olivért.

A házban még sokáig nagy lárma hallatszott, Bates Károly hangja hatott át a falakon, többen vígan beszélgettek: Olivér azonban annyira kimerült és fáradt volt, hogy ezekre a hangokra sem tudott figyelni és azonnal mély álomba merült.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

Olivér kedvezőtlen sorsa nem változik jobbra. Londonba érkezik egy Nagy Férfiú, aki Olivér jóhírének sokat árt.

Bumble úr korán reggel kilépett a Dologház kapuján és parancsoló magatartását öltve, határozott lépésekkel indult el az utcán. Templomszolgai magas méltóságának teljes díszében ragyogott, háromszögletű kalapján és öltönyének fényesre pucolt rézgombjain megcsillant a nap fénye. Botját úgy forgatta, mint a hatalom és egészség jelképét. Bumble úr mindig magasan hordta a fejét, de ma reggel a szokottnál is rátartibb volt. Volt a szemében és egész megjelenésében valami olyan vonás, amiről a figyelmes szemlélő azonnal eltalálhatta volna, hogy az egyházfi agyában olyan gondolatok járnak, melyek túlságosan magasak ahhoz, hogysem kimondás által megszentségteleníttessenek. Éppen ezért nem is állt meg beszélgetni azokkal a kereskedőkkel és más alacsonyrangú emberekkel, akik útközben tisztelettel üdvözölték őt, hanem csak éppen rövid kézmozdulattal viszonozta köszöntésüket és menetsebességét nem csökkentette mindaddig, míg el nem érte azt a házat, ahol Mann asszonyság a gondjaira bízott gyermekeket előljárósági gonddal kezelte.

— Az ördög cipeli mindig ezt az egyházfit — szólalt meg Mann asszonyság, amikor a jól ismert kopogtatást meghallotta kapuján — mi a fenét keres ez itt már kora hajnalban! . . . Áh, kegyed az? kedves jó Bumble úr! Istenemre, milyen boldogság az, ha önt nálunk tisztelhetem! Parancsoljon besétálni, kedves jó uram.

Fölösleges megjegyeznünk, hogy Mann asszonyság első mondatai szolgálójához, a többieket a belépő egyházfihoz intézte, miközben a jeles férfit nagyon udvariasan a házba vezette.

— Mann asszonyság — kezdte Bumble úr, miközben nem tett úgy, ahogy műveletlen, faragatlan fickók szoktak tenni, hogy egyszerűen leül a székre, vagy ráveti magát, hanem kabátja szárnyát kecsesen felemelve, kellő óvatossággal és fokonként ereszkedett le, — Mann-né asszony, asszonyom, jó reggelt kívánok kegyednek.

— Jó reggelt önnek is, kedves Bumble úr — felelt szeretetreméltóan mosolyogva Mann asszony — remélem, hogy ön is teljesen jól érzi magát.

— A viszonyokhoz képest asszonyom, a viszonyokhoz képest. A nyilvános élet nem éppen rózsaágy — fejtegette Bumble úr — aki nyilvános életpályára lépett, annak minden napja telve van bajjal, munkával és bosszúsággal és csak az vigasztal, hogy minden nagy jellemnek üldöztetéseket kell elviselni.

Hosszas beszélgetés után az egyházfi átadta Mann asszonynak a gyerekek tartásáért járó egy hónapi díjat és azután útra készült. Mann asszony kijelentette, hogy a gyermekek mind egészségesek, csak a mult héten halt meg kettő és a kis Dick betegeskedik még folyton.

— Hívja be a semmirekellőt — mondotta Bumble úr és a gyermek már perc mulva a szobában állott. Csak éppen annyi időt kellett az egyházfinak várni, amíg a gyerekre egy vödör vizet huztak a kútból és megtörölték az arcát, hogy emberek elé kerülhessen. A szegény fiú beesett arcából lázasan csillogtak szemei és lesoványodott, elgémberedett tagjain úgy lógott a ruha, mintha két idegenre szabták volna. Bumble úr pálcájának láttára remegve sütötte le a szemét és már az egyházfi hangjának hallatára is megremegett.

— Mi a bajod Dick — kérdezte az egyházfi.

— Semmi uram — felelte a gyermek.

— Természetesen, hogy semmi — szólt közbe Mann asszony — úgy-e nem hiányzik semmid?

— Szeretném . . . — mondta gyönge hangon a gyermek.

— Mit szeretnél? — kiáltott rá Mann asszony. — Csak nem akarod azt mondani, te elvetemült teremtés, hogy valamiben hiányt szenvedsz? . . .

De az egyházfi már hallani kívánta a gyermek kívánságát, mire Dick így szólt:

— Szeretném, ha valaki egy pár szót felírna egy papírlapra és azt eltenné addig, amíg meg nem halok.

— Mire gondol ez a gyerek — kiáltott fel Bumble úr, akire a kisfiú komoly hangja hatást tett.

— Szeretnék a szegény Twist Olivérnek szeretetem jeléül valamit hagyni — folytatta a gyermek — és szeretném megüzenni neki, hogy sírtam, mikor eszembe jutott, hogy ő a sötét éjszakában vándorol. Szeretném megmondani neki, hogy szeretnék addig még meghalni, amíg gyermek vagyok, mert ha felnövök, a szegény kis hugom, aki előttem ment a mennyországba, nem ismerne majd rám.

— Ez a kölyök is olyan, mint a többi — szólt Bumble úr — az a zsivány Olivér valamennyit megbabonázta.

Dicket ekkor elvitték és a szenespincébe zárták, Bumble úr másnap reggel hét órakor háromszögletű kalapját egy kerek kalappal cserélte föl, termetes személyiségét kerek köpenyegbe burkolta és Londonba utazott. Tanyát ütött egy vendéglőben, sült marhahúst, osztrigamártást és portói bort rendelt, egy pohár vízzel kevert pálinkát állíttatott maga elé, és az újság után nyúlt, hogy teljesen kényelembe helyezze magát. Az első, ami a lapban szemébe ötlött, a következő hirdetés volt:

ÖT ARANY JUTALOM!

Mult hét csütörtök este egy Twist Olivér nevű gyermek, valószínűleg félrevezetés következtében, eltűnt otthonából, Pentonvilleből és azóta hír nem hallatszik felőle. Fenti jutalom mindenkinek kiadatik, aki olyan hírt ad a nevezett gyermekről, amelyből vagy a fiú holléte, vagy régebbi története derül ki.

A hirdetés ezután pontosan leírta Olivér külsejét, ruházatát és megnevezte Brownlow úr lakóhelyét.

Öt perccel ezután Bumble úr már útnak indult Pentonville felé, még pedig olyan izgatott lelkiállapotban, hogy a pálinkát is a kandallópárkányon felejtette anélkül, hogy megitta volna.

— Itthon van Brownlow úr, — kérdezte a leánytól, aki ajtót nyitott és alig ejtette ki Olivér nevét, mikor már a legnagyobb sietséggel a ház ura elé vezették.

— Tudja ön, hogy hol tartózkodik jelenleg a fiú — kérdezte Brownlow úr?

— Nem tudom, csak a multjáról tudok felvilágosítást adni.

Ezekkel a szavakkal az egyházfi letette kalapját, kigombolta a kabátját, mellén keresztbe fonta a két karját és néhány pillanatnyi gondolkodás után elkezdte a történetét mesélni.

Nehéz volna az egyházfi szavait híven visszaadni, mert elbeszélése teljes húsz percig tartott. Tény azonban az, hogy az elbeszélésből a következők tűntek ki : Olivér aljas származású, aljas lelkű, megvetni való természetű gyermek, akiben csupán alattomosság, hazugság és rosszindulat él, aki gondviselőinek jótéteményét azzal hálálta meg, hogy éjnek idején egy ártatlan gyermeket véresre verve megszökött munkaadójának házából.

— Félek tőle, hogy ezek a hírek mind igazak — mondta Brownlow úr átadva az öt aranyat — de szívesen adtam volna háromszor annyit, ha kedvezőbb híreket hallottam volna a fiúról.

Bumble úr ezt hallván, érthetően bosszankodott, de történetét most már nem szívhatta vissza, ezért az öt aranyat zsebébe sülyesztve, eltávozott. Brownlow úr pedig behivatta Bedwinné asszonyt és a következőket mondotta :

— Olivér aljas fráter. Ezt nagyon sajnálom, de többé a nevét sem akarom hallani. Azért hivattam, hogy ezt kegyednek is a tudomására adjam.

Brownlow úr házában ez éjszaka mindenki szomorú volt, de Olivér is a háztól távol bánattal volt telve. Még jó volt, hogy nem tudta, milyen kedvezőtlen híreket kaptak róla barátai, mert különben szíve megrepedt volna.

TIZENHATODIK FEJEZET.

Elmondja, hogy mivel töltötte Olivér idejét. kiváló barátainak erkölcsnemesítő társaságában.

Másnap délben, amikor a pribék és Bates Károly munkára mentek ki, Fagin megragadta az alkalmat és hosszú előadást tartott Olivérnek a hálátlanság égbekiáltó voltáról és kimutatta, hogy Olivér nyakig süppedt a hálátlanság mocsarába, amikor barátaitól eltávozott, akik pedig költséget és fáradtságot nem kímélve dolgoztak az ő felkutatásán. A zsidó annak a véleményének adott kifejezést, hogy Olivértől talán még az égbekiáltó bűnök azon legaljasabbika sem áll távol, hogy a rendőrséggel akarna cimborálni. Erre az esetre azonban jó előre figyelmezteti arra őt, hogy ezzel sem kerülné el az akasztófát, mert saját biztonságuk érdekében kénytelenek volnának Olivért az akasztás kellemetlenségének kitenni.

Olivér ereiben megfagyott a vér, mikor a barátságos öreg úr szavaira figyelt. Tapasztalásból tudta már, hogy a törvényszéken milyen kurtán bánnak el az ártatlannal, ha véletlenül bűnösök társaságában találtatott és nem tartotta valószínűtlennek, hogy az öreg zsidó, a neki kellemetlen emberek eltüntetésére nem haboznék a neki legegyszerűbb módot igénybe venni. Ezekkel a gondolatokkal foglalkozott Olivér, amikor szemeit felemelte és a tapasztalt Fagin a gyermek pillantásából örömmel láthatta, hogy a fiú elhalványodott, remegő arca lelkiállapotát híven tükrözi vissza.

A zsidó ekkor utálatos mosollyal megsimogatta Olivér fejét és arról biztosította, hogyha csendesen marad és jól viseli magát, a történtek után is egészen jóbarátok lehetnek, azután kiment a szobából és becsukta maga után az ajtót.

Olivér egész nap és még sok rákövetkező napon bezárva maradt és rendesen senkivel sem találkozott kora reggeltől éjfélig. Ezen idő alatt gondolatai folyton Brownlow úr házatája körül jártak és tudni szerette volna, hogy jóltevőinek milyen

véleménye lehet róla. De elmult egy hét, a zsidó nyitva hagyta az ajtót és Olivérnek szabad lett a lakásban fel-alá járnia. A lakás piszkos és barátságtalan benyomást tett, az ablakon eső és füst miatt alig lehetett kilátni. Olivérnek még az az elégtétel sem jutott, hogy az ablakon át az utcán járókelőket láthatta volna és nagy magányossága rettentően bántotta.

Egy délután a pribék és Bates Károly útra akartak indulni a városba és mivel a szokottnál jobban ki akartak öltözni, a pribék megparancsolta Olivérnak, hogy legyen az öltözködésnél segítségére. Így, miközben Bates Károly mellettük állt, a pribék felült az asztalra, csizmába bujtatott lábait Olivér ölébe lógatta és pipázva várta, hogy Olivér fényesítse ki lábbelijeit. Eközben megszólalt s a következőket mondotta :

— Milyen kár, hogy ez a gyerek nem cimbora.

— Igaz, — mondta Bates Károly — nem tudja, hogy mi válik hasznára.

Egy darabig mindketten pipáztak, azután ismét a pribék szólalt meg :

— Talán nem is tudod, hogy mi az : cimbora?

— Azt hiszem tudom — felelt Olivér felnézve — az tolv . . Te is az vagy, úgy-e? — kérdezte Olivér félbeszakítva szavait.

— Az vagyok — felelt a pribék — és nem is lennék soha más. — Én tolvaj vagyok — folytatta — mindannyian azok vagyunk, Károly, Fagin, Sikes, Náncsi, Betti, még a kutya is. És merem állítani, hogy a kutya nem az utolsó a társaságban.

— Az biztos, hogy soha el nem árul minket — mondta Bates Károly. — Ha kiállítják vigyázni, nem ugat, hogy bajba ne döntse magát és minket és akkor se ugatna, ha két hétig nem adnának neki enni.

— Ez mind igaz, csakhogy Olivér barátunkhoz mindennek semmi köze. Miért nem igyekszel megszívlelni Fagin tanításait? — kérdezte Károly.

— Nincs hozzá kedvem — felelt Olivér bátortalanul — jobb szeretném, ha elengednétek. Örömest elmennék.

— De Fagin meg nagyon örömest tart itt.

— Különben is, ha elmennél — szólt a pribék — csak bajba döntenél minket, aki pedig a barátait elárulja, az aljas ember és az megérdemelné, hogy jól eldöngessék.

— Ti mégis cserben hagytátok a barátotokat — válaszolt kicsit mosolyogva Olivér — és hagytátok, hogy ő rá sujtson az a büntetés, amelyet nektek magatoknak kellett volna elszenvedni.

— Milyen kár, hogy ez a gyerek nem cimbora.

— Az csak azért történt — mondotta a pribék — mert ha a rendőrök minket fognak el, megtudják, hogy egy kézre dolgozunk és Fagin kerül bajba. Különben téged nagyon rosszul neveltek és majd Fagin fog belőled embert faragni, mert még eddig oktatása senkin füstbe nem ment. Azt is eszedben kell tartanod, hogyha te nem lopod el a zsebkendőt és az órát, ellopja más.

Ilyen oktatással igyekeztek puhítani Olivért, a zsidó és ifjú barátai, azonban minden jószándékuk megtörött a fiú irtózásán, amellyel piszkos mesterségüktől elfordult.

*

Egy szeles és nedves éjszakán Fagin kopogtatott a kapun, ahonnan azonnal fenyegető kutyamormogás hallatszott. Ugyanekkor egy férfi hangja azt kérdezte, hogy ki van az ajtó előtt. Mikor Fagin megnevezte magát, bentről Sikes Bill beszéde vált érthetővé, aki így szólt:

— No csak bujj be. Hozd be a rossz csontvázadat, te kutya pedig fogd be a szád, hát nem ismered már meg az ördögöt, hogyha felsőkabátban jár?

Úgy látszik, hogy Sikes jól ismerte kutyájának természetét, mert amint Fagin kibontakozott bő kabátjából, a kutya visszaódalgott a sarokba és barátsága jeléül farkát csóválva, ismét lefeküdt.

— No — mondta Sikes.

Fagin hosszasan neki készült, mielőtt kinyögte volna, hogy a Chertsey-i ház ügyére gondol.

— Úgy? Hát mi van vele? — kérdezte Bill.

— Hiszen tudod jól, hogy mi van vele — felelte a zsidó.

— Nem, nem tudom — felelt Sikes — de te jól tudod, hogy nem kell integetned, hunyorgatnod, jelekben beszélned, hanem bátran kimondhatod, hogy rablás jár az eszedben. Különben mit akarsz?

— Pszt Bill, pszt — mondta a zsidó — meghallhat bennünket valaki. Különben a chertseyi ház nagyon jó fogásnak igérkezik. Pompás ezüstneműk vannak ott, kitűnő fogás lenne barátom, kitűnő fogás. Hát mikor lesz a dologból valami?

— Soha — felelt hidegen Sikes.

— Hogy-hogy? Hát nem akarod csinálni?

— Nem — felelte a rabló — legalább is úgy látom, hogy nem lehet olyan könnyen elintézni, mint hittük. Tóbiás barátom tizennégy napig ólálkodott a ház körül anélkül, hogy valami

eredményt ért volna el. Egyetlen szolgát sem tudott megvesztegetni.

— A nőcselédeket sem? — kérdezte a zsidó. — Szinte el sem hiszem, hogy a csinos Tóbiás ne ért volna el sikereket a nőknél.

— Még a jóképű Tóbiás is megbukott — felelte a rabló — pedig az egész idő alatt álszakállt és kanárisárga mellényt viselt, de mégse ment semmire.

— Talán katonaruhával is próbálkozni kellett volna — mondta némi gondolkodás után a zsidó.

— Annak sem volt sikere — mondta mérgesen Buill.

Most hosszú hallgatás következett és a zsidó szemmellátható rosszkedvűen nézegetett a tűzbe. Sikes váratlanul megszólalt:

— Fagin, lesz külön ötven arany, ha kívülről törünk be ügyesen?

— Meglesz — felelt Fagin felálva.

— Akkor — mondta Sikes — akkor hozzá lehet fogni a dologhoz. Van ott egy hely . . . Különben mi közöd hozzá, hogy milyen ez a hely. Ketten Tóbiással meg tudjuk csinálni. Csak egy feszítővas kell hozzá, meg egy fiú. A feszítővasat mi hozzuk, a fiúról neked kell gondoskodnod.

— Egy fiú? — kérdezte Fagin. — Szóval egy kis ablakon kell bemászni, mi?

— Azzal ne törődj — válaszolt a rabló — én egy fiút kérek, még pedig kicsit. Valami olyan sovány kéményseprőinas volna jó, akit a gazdája vékony koszton tart, de nem tudom, hogy honnan találunk olyat.

— Bill — kiáltott fel ragyogó szemmel a zsidó — Olivér neked való fiú. — A többi már mind nagy ehhez, az a gyerek vagy két hét óta nagyon szorgalmasan tanul, meg aztán ideje is, hogy valamivel megszolgálja a kenyerét. Mindent meg fog tenni, amit csak parancsolsz neki, ha kellően ráijesztesz.

— Ráijeszteni? — kérdezte a rabló, miközben egy súlyos feszítővasat szedett elő az ágy alól.

— Mondhatom neked előre, hogyha valami olyat tesz,

ami nem lesz kedvemre való, nem látod többé elevenen. Ha ezután a figyelmeztetés után is ide adod, én nem bánom. Különben mit vesződöl annyit ezzel a gyerekkel, amikor egy éjszaka az utcán ötven hozzá hasonlót is összeszedhetsz? Csak a drága idődet pazarlod el vele.

— Többet ér ez a gyerek ötven másiknál — mondotta a zsidó némi zavarral — csak hadd érezze, hogy közénk tartozik, mert ha megszöknék tőlünk, akkor tul sokat tud már. Érezze, hogy a kezünkben van. Mindegy, hogy hogyan került hozzánk, fontos, hogy nálunk maradjon és ha egy ilyen rablási históriába belekeverjük, akkor sokkal nagyobb biztonságban van nálunk, mintha eltettük volna láb alól. Hát mikor lesz a dologból valami?

— Tóbiással úgy beszéltük meg, hogy holnapután éjszaka, — felelte a rabló — ha csak addig más híreket nem kapunk. Holnap estére hozd ide a fiút, mert még hajnal előtt útnak akarunk indulni, aztán neked már más dolgod nem is lesz, minthogy az olvasztó tégely rendben legyen.

— Jól megy a dolog — dörmögött magában Fagin, amint hazafelé ballagott.

Otthon a pribék már szívszorongva várta mesterét.

— Lefeküdt már Olivér? beszélni akarok vele — volt a zsidó első szava, mire a pribék az ajtón keresztül Olivérre mutatott, aki mély álomba merülve feküdt nyomorult ágyán.

— Keltsem fel?

— Most nem, — felelt a zsidó és halkan megfordult, — holnap. Holnap.

TIZENHETEDIK FEJEZET.

Melyben Olivért átadják Sikes úrnak.

Olivér másnap reggel nem kis meglepetéssel tapasztalta, hogy fekvőhelye mellett régi ócska bakancsai helyett erős új cipőket talált. Először örült ennek a felfedezésnek, mert azt remélte, hogy talán szabadulásának előjele, de reménysége azon-

nal füstbe ment, mihelyt a zsidó, akivel együtt reggelizett, tudtára adta, hogy még az este Sikes Bill lakására kell mennie.

— Ott is kell maradnom végleg? — kérdezte ijedten Olivér.

— Nem fiacskám — felelt a zsidó — vissza fogsz ide jönni, mert mi nem leszünk olyan kegyetlenek, hogy megváljunk tőled. De biztosan azt is szeretnéd tudni fiam, hogy mi dolgod lesz Billnél?

— Nagyon szeretném tudni uram, el sem tudom képzelni — felelte a fiú.

— Hát fiam — a zsidó elfordította szemét Olivér arcáról — akkor várj addig, amig Sikes úr tudtodra nem adja.

A zsidót nagyon bosszantotta, hogy Olivér nem mutat nagyobb kíváncsiságot. Pedig Olivér kíváncsi volt, csak annyira elfoglalták gondolatai és annyira megijesztette Fagin ravasz nézése, hogy nem tudott több kérdést tenni. A zsidó estefelé eltávozott hazulról és egy könyvet adott Olivérnek, hogy olvasson, amíg érte nem jönnek.

— Vigyázz magadra Olivér — intette még búcsúzás előtt. — Sikes haragos ember és ha megharagítják, nem néz sem Istent, sem embert. Akármi történik, ne szólj semmit, és akármit parancsol, tedd meg. Ezt véssed eszedbe.

Az utolsó szavakat a zsidó erős hangsúllyal húzta alá, azután elment.

Midőn Fagin eltávozott, Olivér még sokáig ült kezére hajtott fejjel és a zsidó szavainak értelmén gondolkozott. A könyvet is nézegette egy darabig, anélkül, hogy megértette volna, mit olvas. Csak jóval később jött rá, hogy nagy gonosztevők életrajza van kezében, amely gyilkosságokról, kutakba és árkokba rejtett holttestekről szól és azt mondja el, hogy ezek a gyilkosságok, bármennyire óvatosan is követték el őket, sohasem maradtak rejtve, hanem napvilágra kerültek és elvették méltó büntetésüket. Borzalom ült Olivér tagjaiban, eldobta magától a könyvet, aztán térdre esett és azért imádkozott Istenhez, hogy őt őrizze meg az ilyen borzalmaktól

és inkább vegye el rögtön életét, mintsem, hogy ilyen bűnök átélésére maradjon életben. Az imádság megnyugtatta, de kezébe rejtett arcát még nem emelte fel, amikor valami zörej ijesztette meg.

— Mi az? — kiáltott ijedten, mikor látta, hogy egy alak áll az ajtóban — ki az?

— Csak én vagyok — felelt egy reszkető hang s amikor Olivér a gyertyát az ajtó felé tartotta, Náncsit pillantotta meg.

— Tedd le a gyertyát Olivér, mert vakít — mondotta a lány, azután lélekzetfogyottan egy székbe roskadt.

— Veled kell mennem — kérdezte Olivér — minek?

— Ó semmi rosszra — felelt a lány. — Billtől jövök, gyere velem.

— Nem hiszem, hogy semmi rosszra — felelt Olivér, mire a lány toppantott és azt mondotta:

— Hát higyjél, amit akarsz, csak gyere! Maradj csendesen Olivér, nem segíthetsz magadon és én sem segíthetek rajtad, bár mindent megpróbáltam. Minden oldalról kémek figyelnek ránk és ha van is arra remény, hogy egyszer kiszabadulsz, ez most lehetetlen.

Náncsi megfogta Olivér kezét, elfujta a gyertyát, levezette a gyermeket a lépcsőn. Az ajtót egy láthatatlan valaki kinyitotta, azután gyorsan becsukta és ők kint álltak az utcán. A ház előtt bérkocsi állott, ebbe a lány betuszkolta Olivért, maga is beült és lefüggönyözte az ablakokat. A kocsisnak utasítást sem kellett mondani, amint az ajtó becsapódott, ő is megcsapkodta lovait és teljes sebességgel vágtatásnak indult. Az úton Náncsi biztatta és vígasztalta Olivért, úgy hogy az mindig visszafojtotta a segélykiáltásokat, melyek pedig már ajkán lebegtek és csendben várt, míg a kocsi meg nem állt.

— Itthon vagyunk — szólt a lány, mikor egy ajtó bezáródott mögöttük, majd hangosan kiáltott: — Bill.

— Éppen jókor jöttök — felelt a rabló hangja a lépcső felső részéről. — Gyertek csak fel! Különben a kutyát elvit-

ték, hogy ne lábatlankodjék. Hozod a fiút úgy-e? Eljött szépen? — kérdezte Sikes.

— Mint egy bárány — felelt Náncsi.

— Örülök neki — szólt Sikes — különben tanácsos is, a gyönge csontjaira nézve, mert különben lett volna nekik mit kiállaniok. Gyere ide kölyök, leckét kell neked adnom és ezt most épp úgy megtehetem, mint máskor . . . No látod mi ez? — kérdezte Sikes, miközben egy pisztolyt tett az asztalra — és Olivér igenlő felelete után így folytatta : — Akkor nézz ide. Ez itt puskapor, ez golyó, ez meg egy kis tépés, valami öreg kalapból fojtásnak.

Olivér halk hangon mondta, hogy mindezt érti, miközben Sikes óvatosan és ügyesen megtöltötte a pisztolyt.

— Ha csak egy szót szólsz, amíg nem kérdezlek — dörögte Sikes, a pisztoly csövét a gyermek halántékához értetve, a golyó agyadba repül, olyan igaz, minthogy élek. Úgy tudom különben, hogy nincs senki, aki érdeklődne utánad, fölösleges tehát, hogy ennyi fáradtságot veszek magamnak és figyelmeztetlek, ha azonban mégis kiáltani akarnál, akkor előre elmondhatod az utolsó Miatyánkot. Különben még enni is akarnék valamit, mielőtt útnak indulunk.

E felszólítás következtében Náncsi azonnal asztalt terített, egy korsó sörrel és ürüpörkölttel tért viszza, amellyel Sikes úr jókedvűen jóllakott. Mondanunk sem kell, hogy szegény Olivér nem túlságosan jó étvággyal vett részt a vacsorában és örömmel látta, hogy Sikes, miután meghagyta Náncsinak, hogy öt órakor keltse fel, végig dőlt ágyán.

Mikor felébredt, látta, hogy Sikes különböző szerszámokat dugdos ruhája zsebébe és dörmögve így szólt hozzá :

— Siess fiú, már félhat, nem kapsz reggelit, ha nem mozogsz.

Náncsi egy zsebkendőt adott a fiúnak, hogy kösse be vele a torkát, míg Sikes egy köpenygallért dobott felé, hogy burkolódzék bele. Mikor így elkészültek, Olivér megfogta a rabló kezét. Bill még az utolsó pillanatban a ruhája zsebébe

dugott pisztolyra mutatott, hogy emlékeztesse Olivért a fenyegetésre, azután elbúcsúzva Náncsitól, elvezette a gyereket.

Olivér egy pillanatra visszafordult az ajtóból, mert azt remélte, hogy még elfogja a lány pillantását, de Náncsi már visszaült régi helyére a tűz elé és ott ült, teljesen mozdulatlanul, mint valami szobor.

TIZENNYOLCADIK FEJEZET.

A betörés.

Amikor Bill és a fiú elindultak, már világosodott. Vásárt tartottak aznap Londonban, bokáig gázoltak az utcát borító sárban és a Vásártérre hajtott marhák testéből rosszszagú, sűrű pára gőzölgött. A kéményekből dőlt a füst, a felhőkből köd szitált alá és a terek közepén megtelt minden korlát juhokkal és hármasával, négyesével összekötött tehenekkel. A fuvarosok fütyültek, kutyák ugattak, ökrök bőgtek, juhok bégettek disznók röfögtek, a csengetyűk hangja élesen rikoltozott, mosdatlan, borotválatlan, piszkos és gyűrött alakok rohantak fel-alá a szögleteken, amikor Sikes kis kísérőjét kezénél fogva, keresztül fúrta magát az ébredező London tömegbe verődött lakóin.

— Késő van már fiú — mondotta Sikes. — Nagyon hozzá kell látnunk, hogy idejében megérkezzünk. Szedd össze magadat, hogy lépést tudjál velem tartani.

Nemsokára egy kocsin ültek, melynek gazdáját a rabló a lehető legudvariasabban kérte meg, hogy Isleworthig vigye őket magával. Ez a fuvaros megkérdezte Sikestől, fia-e neki Olivér és csodálkozó arcot vágott, mikor igenlő választ kapott. Isleworthban a fogadó előtt tette le őket ez a kocsi, ahol a fuvaros így köszönt el tőlük:

— Isten veled fiú!

Sikes megvárta, míg a kocsi eltűnt szemük elől, azután balra kanyarodtak és a mezőn át haladtak. Nagy kertek és jól épített házak között vitt az útjuk, majd egy városba értek,

ahol egy ház falán Olivér ezt a szót olvasta : Hampton. Néhány órát haladtak ezután, majd egy folyóparton düledező korcsmába tértek be és ennivalót parancsoltak.

Ebben a korcsmában egy paraszttal ismerkedett meg Sikes és rávette, hogy kocsiján helyet adjon nekik. Sikes viszonzásul kifizette a paraszt sörét, mire az úgy nyilatkozott, hogy útitársa igen derék ember. Erről a kocsiról is leszálltak aztán és sáros úton haladtak át, ahol távolról zuhogó folyam hangját hallották. Egy hídra értek s Olivér megremegett :

— Azért hozott erre a magános helyre, hogy itt meggyilkoljon — gondolta.

Életét féltve, éppen menekülést akart megpróbálni, amikor egy düledező ház elé értek. A rabló megnyomta a kilincset és Olivért betaszította az ajtón.

— Halló! — kiáltott egy rekedt hang, amint átléptek a küszöbön.

— Ne üvölts — szólt rá Sikes — hozzál világot!

A padlón papucsos lábak csoszogtak, a jobboldali ajtó négyszögét bágyadt gyertyavilág világította meg, azután egy rosszképű fiatalember tűnt elő, aki üdvözölte őket. Egy szobába vezették Sikest és Olivért, ahol már várt rájuk Tóbiás, Sikes Bill barátja.

— Nagyon örülök neked Bill — szólalt meg a várakozó férfi — már szinte azt hittem, hogy egyedül kell a dologhoz fognom. Hát ez kicsoda?

Ezt a felkiáltást a meglepetés hangján ejtette ki és szeme Olivéren akadt meg.

— Ez a fiú — felelt Sikes székét a tűz felé húzva — egyike Fagin tanítványainak.

— Faginé? — kiáltott fel Tóbiás, ismét Olivérre pillantva. — Megbecsülhetetlen értékű fiú lesz ez, nagy veszedelem templomok pénztárára és öregasszonyok zsebére. A fizimiskája valóságos kincsesbánya.

— Elég mán' ebből, — szólott türelmetlenül Sikes, majd barátjához hajolva, pár szót súgott a fülébe. E szavak

hallatára Tóbiás úr hitetlenül elnevette magát és Olivért egy hosszú, bámuló pillantással tisztelte meg.

— Nohát — mondta Sikes, visszaülve a székre — jól tennéd, ha valamit enni-inni adnál nekünk, hogy visszatérjen belénk a lélek. Te meg kölyök, ülj le addig a tűz mellé és pihend ki magad, mert még az éjszaka el kell indulnod velünk együtt, ha nem is megyünk messzire.

Olivér néma és ijedt csodálkozással nézett Sikesre, aztán egy széket húzott a tűz mellé, leült rá és alig tudta, hogy hol van, meg hogy mi történik vele. Feje is fájni kezdett; tenyerébe hajtotta.

— Jó szerencsét a munkához — köszöntötte fel az asztalra kerülő ételmaradékokat Tóbiás.

Hogy ez az áldomás annál ünnepélyesebb legyen, pipáját a sarokba támasztotta és Sikessel együtt bort ittak.

— Egy csöppet a fiúnak is — mondta Tóbiás félig megtöltve a poharat — le vele, te kis ártatlanság.

— Igazán uram — szólt Olivér, könyörgően nézve fel a férfi arcába — igazán én . . .

— Le vele! — ismételte Tóbiás — azt hiszed, nem tudom jobban, mint te, hogy mi válik hasznodra? Mondd neki Bill, hogy igyék.

— Azt hiszem, jobban teszi, ha iszik a kölyök — mondta Sikes, kezével arra a zsebére ütve, amelyben a pisztolyt hordta. — Égessenek meg elevenen, ha ezzel a kölyökkel nincs több baj, mint egy egész zsebmetsző családdal. Idd meg, te elvetemedett gazember, idd meg!

A két férfi ijesztő mozdulataitól halálra rémülten, Olivér egy hajtásra lenyelte a pohár tartalmát és ugyanabban a pillanatban rettenetesen köhögni kezdett, amitől Tóbiás úr hasát fogta nevettében és még a mogorva Sikes is elmosolyodott. Ezután lefeküdtek. Olivér mély álomba merült és azt álmodta, hogy kietlen erdei útakon járkál, vagy temetőben bolyong és a lidércnyomásos álom csak akkor szűnt meg, amikor Tóbiás felébresztette, mondván, hogy az idő már félkettőre jár.

A két férfi azonnal talpra ugrott és gyors előkészületbe fogtak. Sikes és társa nyakukat és állukat széles, sötét sálba burkolták és magukra vették nagy felsőkabátjukat, mialatt egy fiatalember, aki a kocsma személyzetéhez tartozott, egy szekrényből különböző betörőszerszámokat húzott elő és azokat a férfiak zsebében helyezte el.

— A pisztolyaim! — kiáltott fel Tóbiás.

— Itt vannak! — felelt a fiatalember. — Maga töltötte meg őket!

— Rendben van. A harapófogó?

— Nálam — hangzott Sikes hangja.

— Tolvajlámpás? Feszítővas? Álkulcs?

— Minden nálam.

— A botokat hozd!

— Induljunk! — Sikes hangja szólt.

Olivért csaknem megbódította a szokatlan készülődés, a pálinkagőz, amely ráfeküdt a szobára és mintegy félálomban nyujtotta a kezét Sikesnek.

— Fogd a másik kezét Tóbiás! Nézz ki.

Sikes úgy osztogatta parancsait, mint egy hadvezér. Mikor jelt kaptak, hogy sehol nincs baj, kiléptek az ajtón. A sötétséget szinte tapintani lehetett. A köd is megsűrűsödött, sokkal vastagabb volt, mint az éjszaka korábbi órájában s a levegő annyira nedvessé vált, hogy bár eső nem esett, Olivér haja és szemöldöke néhány perc alatt zuzmarásra fagyott.

— Egész bátran mehetünk a városon át, arra most nem jár senki — mondotta Sikes.

Tóbiás ebbe belenyugodott és sietve mentek végig a kisváros utcáján. A hálószobák ablakából éjszakai mécsek bágyadt fénye világított útjukra s a csöndet kutyák távoli tompa ugatása törte meg. Mire az óra távoli toronyban kettőt ütött, maguk mögött hagyták a várost. Meggyorsították lépésüket. És balkézre fordultak. Negyedmérföldnyi út után bekerített ház előtt álltak meg. Tóbiás anélkül, hogy lélekzetet vett volna, felvetette magát a kerítésre.

— Először a gyereket — hangzott susogó szava.

Mielőtt Olivér magához tért volna, Sikes karon kapta s pár pillanat mulva mind a hárman a falon belül voltak és nedves gyepre estek le. Újabb pillanatok mulva óvatosan lopóztak a ház felé.

Életében először értette meg Olivér, hogy mi az, betörni és rabolni, most, amikor maga is félig őrült volt az ijedelemtől, értette át, hogy utazásuk célja rablás és betörés, vagy talán gyilkolás. Akaratlanul összecsapta a kezét remegős borzalmában és az ijedtség fojtott felkiáltását hallatta.

Hideg veríték ütött ki az arcán, elvesztette a lába alól a talajt és térdre zuhant.

— Állj fel! — morgott Sikes a dühtől reszketve és fogát vésztjóslóan csikorgatta. — Állj fel, különben kiloccsantom az agyvelődet.

— Az Isten szerelméért eresszen el — sírta Olivér — eresszen el, hadd haljak meg inkább a mezőn! Esküszöm, hogy életemben sem megyek London közelébe. Legyetek könyörületesek hozzám és ne tegyetek tolvajjá! Minden fényességes angyal és szent szerelmére kérem, könyörüljön rajtam.

Az az ember, akihez szavait intézte, borzalmasan káromkodni kezdett és felhúzta a pisztoly sárkányát. Már lőni készült, amikor Tóbiás kiütötte a fegyvert kezéből és ugyanakkor hatalmas tenyerével betapasztva a gyermek száját, a ház fala mellé hurcolta Olivért. Itt mindhárman lelapultak.

— Fogd be a pofád — szólott Tóbiás Olivérhez — ennek a dolognak meg kell történni és ha közbe csak a szádat is kinyitod, szavamra mondom, hogy egy csapással betöröm az ostoba koponyádat, ami ér annyit, mint egy pisztolylövés és zaj nélkül történik. Bill, feszítsd fel az ablaktáblát. Esküszöm, hogy ez a kölyök most fél. Különben nem csoda, már nála idősebbeket is elfogott a rettegés, ilyen hideg éjszakán.

Sikes különben borzalmas átkokat mondott Fagin fejére, amiért útjukat Olivérrel ennyire nehézkessé tette, ügyesen és

erőteljesen dolgozott a feszítővassal és a legkisebb zajt sem okozta. Pár perc mulva — igaz, hogy Tóbiás is segített egy kicsit — az ablaktábla szabadon forgott sarkain.

Most egy kis nyílást láttak az ablakon belül, amely akkora volt, hogy egy gyermek átférhetett rajta. Ezt a nyílást rácsok zárták el. A tulajdonos erről az oldalról úgy látszik, semmi különösebb veszedelemtől nem tartott. Sikes ügyessége néhány pillanat alatt elhárította a rácsok által okozott akadályt és ez az út is szélesen, tártan nyitva állt.

— Most hallgass ide kölyök — szólt halkan Sikes, zsebéből tolvajlámpát véve elő és a fénynyalábot Olivér arcába irányítva — most ezen a nyíláson keresztül beduglak téged. Fogd ezt a lámpát, menj fel a lépcsőn, ami éppen előtted van, azután menj át a kis előcsarnokon, nyisd ki az utcai ajtót és eressz minket be.

— Az ajtón keresztvas van — figyelmeztette Tóbiás. — Ha nem éred fel, állj fel székre, van az előcsarnokban három szék is.

Tóbiás ezután két kezével belekapaszkodott az ablak párkányába, fejét az ablak nyílása alatt a falnak támasztotta és úgy állott, hogy testén keresztül fel lehessen kapaszkodni az ablakhoz. Alig tette ezt meg, Sikes már a hátán volt és óvatosan, minden zaj nélkül keresztül dugta Olivért a nyíláson. Azután a fiút gallérjánál fogva leeresztette a földre.

— Fogd ezt a lámpát — szólt Sikes, benézve a terembe — ott vannak a lépcsők, amelyekről szóltam.

Olivér, aki inkább halott volt, mint élő, azt mormogta: Igen s azután, miközben Sikes kivette pisztolyát és arra figyelmeztette a gyereket, hogyha zajt ütne, útközben is bárhol lelövi, elindította. Ebben a pillanatban Tóbiás megszólalt:

— Mi az?

A betörők hallgatóztak, de újabb nesz nem hallatszott.

— Semmi — szólt megnyugodva Sikes s eleresztette Olivért, előre.

Olivér azalatt a pár pillanat alatt, míg a szünet tartott,

összeszedte magát, elhatározta, hogyha az életébe kerül is, felrohan a lépcsőn és lármát üt. E feltett szándékkal óvatosan haladt felfelé a lépcsőn.

— Gyere vissza — ordított Sikes torkaszakadtából — gyere vissza azonnal!

Olivér megijedve a síri csendtől, az azt megszakító hirtelen lármától, ijedtében kiejtette kezéből a lámpát és nem tudta, előre menjen-e vagy hátra. A kiáltást megismételték, a lépcső felső végén világosság tűnt fel, két félig öltözött, ijedt arcú férfi látomása úszott ködben a szemei előtt, villanás, durranás, füst, valahol ropogott valami, de nem tudta, hogy hol és azután lezuhant.

Sikes eltűnt egy pillanatra, majd újra mellette termett és még mielőtt a füst eloszlott volna, megragadta a gyermeket gallérjánál fogva. Rásütötte pisztolyát a férfiakra, azután magával húzta a fiút.

— Kapaszkodj belém — mondta Sikes, amikor kihúzta a fiút az ablakon át. — Fogjad jó szorosan a nyakamat! Tóbiás, add ide a sált. Siess! Azt hiszem, megsebesítették a szegény fiút. Úr Isten! hogy vérzik a gyerek!

Hangos csöngetést hallott Olivér, amelybe fegyverdurranások és emberi torkok üvöltözése keveredett, azután érezte, hogy göröngyös úton hallatlan gyorsasággal tovarohannak vele. A zaj azután mindjobban elmaradt a távolságban, valami hideg, halálos érzés szorította össze a szívét, azután többé nem látott, nem hallott.

TIZENKILENCEDIK FEJEZET.

Igen rövid fejezet, amely Bumble úrról és egy bizonyos Corneyné asszonyságról ssól.

Bumble urat a Dologház gazdasszonya teára hívta volt meg. Bumble úr a borzalmasan hideg téli éjszakában félig tönkrefagyva érkezett meg és örült, amikor zsebkendőjét asztalkendő helyett térdére terítve, a párolgó tea előtt asztalnál ülhetett.

Kényelmesen, nyugodtan evett és ivott, miközben a barátságos szobában szerteszéjjel nézelődött.

— De nini, drága Corneyné asszonyság, magának macskája van! Sőt, ha nem tévedek, még kis cicái is.

Villanás . . . durranás . . . füst . . .

— Bizony, nagyon szeretem az állatokat Bumble úr, — felelte a hölgy. — Olyan kedvesek és annyira ragaszkodnak hozzám.

— Engedje meg, hogy valamit megjegyezzek asszonyság — folytatta mézes-mázos mosollyal az egyházfi: — Az a macska, amelyik kegyednél lakhatik és nem érezné magát boldognak, az a macska nagy szamár volna.

— Ó, Bumble úr, — mondotta szemérmes mosollyal a matróna.

— Bizony, ez így van, — erősítette meg az egyházfi — és ha az az aljas macska nem volna boldog, én egyszerűen vízbe fojtanám.

— Akkor maga egy borzasztó keményszívű férfi — mondta Corneyné asszony, miközben újra megtöltötte a teáscsészéket. — Egészen keményszívű ember, nagyon kegyetlen ember.

— Keményszívű, asszonyom? — kérdezte Bumble úr, miközben megszorította az asszony kezét. — Hát vajjon maga velem szemben nem keményszívű-e?

— Ó, Istenem, milyen különös kérdés ez egy nőtlen férfi részéről, — szólt Corneyné asszony szégyenlősen.

Bumble úr nem felelt, csupán lassan és méltóságteljesen megölelte az asszonyt.

— Bumble úr! — szólott izgatottan az asszony, — Bumble úr, én mingyárt kiáltok!

Nem lehet tudni, hogy ezt a fenyegetését be is váltotta volna-e Corneyné asszonyság, mert ugyanebben a pillanatban kopogtak az ajtón és miközben Bumble úr riadtan visszahúzódott, a gazdasszony dühösen kiáltotta :

— Szabad!

— Kérem, asszonyom, — mondta a Dologház egyik öreg lakója, aki fejét bedugta az ajtón — az öreg Sarolta halódik és valamit meg akar Önnek mondani. Azt mondja, hogy addig nem tudna nyugodtan meghalni.

Corney asszonyság néhány haragos szót mormogott, azután megkérte Bumble urat, hogy várakozzék rá visszatértéig és felment a haldoklóhoz. A haldokló asszony láttára feltámaszkodott az ágyban, mire ápolónői közül az egyik rászólt :

— Nyugodtan, Sarolta, nyugodtan, feküdj csak vissza az ágyba.

— Élve én már nem fekszem többé vissza, — felelte a haldokló — beszélnem kell . . . Közelebb . . . jöjjön közelebb . . . A többiek menjenek ki, ne halljanak semmit.

Mikor egyedül maradtak, a haldokló így szólt :

— Hallgasson rám, — ejtette ki egyenként és fáradságosan

a szavakat, — ugyanebben a szobában, ugyanezen az ágyon ápoltam egyszer egy szép fiatal teremtést, aki vérző lábbal, poros ruhában jött ide. Itt fia született s azután meghalt. Mikor is volt az? Hány év előtt?

— Istenem, hiszen ez olyan mindegy, — mondotta Corneyné asszony.

— Ó, Bumble úr, — mondotta szemérmes mosollyal a matróna.

— Igen, igaz — folytatta a haldokló. — Azt akarom mondani, hogy még nem volt hideg a teste, érti, még nem volt hideg a teste, amikor elloptam tőle . . .

— De mit loptál el tőle, az Isten szerelmére?

— *Azt* — susogta a haldokló, — az egyetlent, amije volt. Mindenét eladta, éhezett, rongyos volt, vérzett, de *azt* megtartotta, a nyaka körül hordta és az csillogó aranyból volt.

— Arany? — szólott Corneyné asszony — de mi volt az?

— A gyerek annyira hasonlított az anyjára, — mormogta a haldokló, hogy ahányszor láttam, mindig arra kellett gondolnom. Amikor az asszony meghalt, azt susogta a fülembe, hogy ha a fia életben marad, nem fog kelleni szégyenkeznie az anyja miatt.

— De hogy hívták azt a fiút?

— A fiút azután itt a Dologházban Olivérnek keresztelték és az az arany, amit elloptam, az . . . az . . .

— Igen, igen, mi volt az? — kérdezte idegesen és mohón Corneyné.

A haldokló fölé hajolt, de ijedten ugrott vissza, mikor az még egyszer mereven kiegyenesedett, ujjait belevájta a takaróba, aztán holtan visszahanyatlott.

HUSZADIK FEJEZET.

Melyben elbeszélésünk fonala ismét Fagin úrhoz és társaihoz tér vissza.

Fagin a szomorúan pislogó és nagy füstöt árasztó tűz mellett ült abban a lakásban, ahonnan annakidején Náncsi Olivért Sikeshez vitte. Háta mögött az asztalnál Bates Károly, a pribék és egy harmadik reményteljes fiatalember kártyáztak. Az éjszaka hideg volt, amit a pribék pipájával próbált enyhíteni. A pipát csak akkor vette ki a szájából, amikor önmaga felfrissítésére a kancsóba nézett.

A kártyajáték folyamán feltűnt, hogy a vendég, bármilyen jó kártyát is kap, a pribékkel szemben folyton veszít és ő maga is csodálkozását fejezte ki. Fagin erre megvígasztalta, hogy talán a legközelebbi osztásnál majd másképp sikerül, de ő bölcsen így szólt:

— Köszönöm Fagin, én már kikaptam a magamét.

Beszélgetés közben egyszerre nyílott az ajtó és egy férfi lépett be, akinek arcát jóformán teljesen eltakarta a nyaka köré tekert hatalmas sál és amikor ezt levetette, tűnt elő a nyalka Tóbiás mosdatlan, fáradt és borotválatlan arca.

— Hogy vagy Fagin? — köszöntött be. — Adjál valamit enni, mert három nap óta nem volt falat a számba.

A zsidót szemmelláthatólag izgatta a történet, amely Tóbiásban rejtőzködött, a rabló azonban nem sietett. Fáradt és álmos volt és éhségét igyekezett csillapítani. Csak hosszú szünet után tette fel a következő kérdést:

— Legelőször és mindenekelőtt... legelőször és mindenekelőtt mondd meg nekem Fagin, hogy mit csinál Bill?

— Micsoda? — ordította a zsidó, miközben elhalványodott és úgy felpattant a székéről, mint a gummilabda.

— Csak nem akarod ezzel azt mondani — szólalt meg ugyanilyen ijedten Tóbiás.

— Mit mondani? — szólott a zsidó. — Hol vannak? Hol vannak Sikes és az a gyerek? Hol voltak? Hol rejtőzködnek? Mért nincsenek itt, mért nem jöttek?

— A betörés rosszul sikerült — mondotta halkan Tóbiás.

— Azt tudom — szólott Fagin, zsebéből újságot véve ki és rámutatva. — Hát aztán?

— A gyermekre rálőttek és eltalálták. Mi tüskön-bokron keresztül elrohantunk. Ők üldöztek minket. Azt hiszem, az egész megye a nyakunkon volt és a kutyák már-már a sarkunkba haraptak.

— A gyerek — a zsidó remegett a türelmetlenségtől.

— Bill a hátára vette és úgy futott vele, mint a szélvész. Azután megálltunk, hogy ketten vigyük, de akkor már lógott a feje és hideg volt, mint a halál. Az üldözők már a nyakunkban voltak és minthogy minden szentnek maga felé hajlik a keze, az akasztófától akartunk szabadulni, elváltunk egymástól, a gyereket egy árokba dobtuk és elrohantunk. Most aztán nem tudom megmondani, él-e, hal-e.

A zsidó nem hallgatott tovább Tóbiásra, hanem hangos üvöltést hallatva, két kezével hajába markolt, azután kirohant a szobából és kirohant a házból.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET.

Egy titokzatos férfi tűnik fel és olyan dolgok történnek, amelyeket történetünk folyamától elválasztani nem lehet.

A vén zsidó az utcasarokra ért, még mielőtt csillapodott volna benne a félelem, amelyet Tóbiás híradása keltett.

Nem messze attól a helytől, ahol két népes utca találkozik, egy mocskos sikátorba fordult be, és ott is egy rettenetes külsejű korcsmába rohant.

— Van-e itt valaki — kérdezte a korcsmárostól.

— Nincs — felelte az.

— És hír sem érkezett?

— Semmi — rázta meg a fejét a korcsmáros. — Ő nem ad hírt magáról addig, míg teljesen biztonságban nincs, mert különben könnyen a nyomára jönnek. Azonban fogadni merek, hogy már a helyes úton jár és nem lesz semmi baja. Különben ha még tíz percig vár, egész bizonyosan ide jön a másik.

— Nem várok — szólt a zsidó — ha ma nem volt itt, holnap sem lesz késő, inkább holnap jövök.

— Jól van — felelt a korcsmáros. — Ne is mondjak neki semmit?

— Egy szót se — felelt a zsidó és kilépett az ajtón.

— Még egy szóra — kiáltott utána a korcsmáros. — Akadna itt valami rendes munka is. Van itt valaki, aki olyan részeg, hogy egy ötéves gyerek is rászedhetné.

A zsidó azonban vállat vont és nevetve eltávozott. Rövid gondolkodás után kocsiba ült és Sikes lakására vitette magát, miközben így monologizált:

— Ha van valami titkos szándéka ezzel az eltűnéssel, kicsalom belőle, még ha százszor olyan ravasz is, mint amilyen valójában.

A házban megmondották Faginnak, hogy csak Náncsi van itthon, mire a zsidó fellopózott a lépcsőn és kopogtatás nélkül benyitott az ajtón. A lány egyedül ült az asztalnál,

fésületlen fejét karjára hajtotta, úgy hogy Fagin azt gondolta magában: — Bizonyosan részeg.

— Biztosan részeg, vagy valami baja van — gondolta a zsidó.

Amikor azonban megfordult, hogy az ajtót betegye, a zajra felfigyelt a lány és szemét Fagin arcára szögezve, azt kérdezte, mi újság. Figyelmesen hallgatta végig azt a históriát, melyet a zsidó Tóbiás elbeszélése nyomán előadott és azután az előbbi mozdulatlan helyzetébe esett vissza, miközben a zsidó nyugtalanul fürkészve nézett körül a szobában, hogy felfedezze: itthon van-e Sikes Bill és csak el akar rejtőzni előle vagy pedig tényleg nem tért még haza. Minthogy semmit felfedezni nem tudott, az utolsó fogáshoz nyúlt és nyájas hangon megkérdezte a leányt.

— Mit gondolsz drága Náncsi, hol lehet most Bill?

A lány alig érthető hangon ejtette ki a szót, hogy nem tudja. Elfojtott hangját zokogás tette érthetetlenné.

— Hát a gyerek? — szólt a zsidó, miközben Náncsi pillantását akarta elfogni — gondold csak el Náncsi, szegény kicsi gyereket egy árokban hagyták.

— Akárhol van — kiáltott fel hirtelen haraggal a lány — jobb neki, mintha közöttünk volna és ha Billt nem éri emiatt veszedelem, kívánom neki, hogy holtan feküdjék az árokban és ott porladjon el, mintsem, hogy a mi romlott társaságunkba kerüljön.

— Mit mondasz? — kiáltott fel a zsidó elképedve.

— Igen, megmaradok emellett — felelt a lány, bátran szembe nézve Faginnal — örülni fogok, ha tudom, hogy nem kerül többé a szemem elé, ha meggyőződhetem arról, hogy minden bajon túlesett. Nem tudom a gyereket magam körül látni, mert már a puszta látására fellázadok magam ellen és meggyűlöllek valamennyiőtöket.

— Fiam — mondta megvető hangon a zsidó — te részeg vagy.

— Igazán? — kiáltotta elkeseredetten Náncsi. — Nem

rajtad mulik, hogy részeg vagyok-e vagy nem. Ha a te akaratodtól függne, most igenis részeg lennék. De csak azért, mert a viselkedésem nem tetszik neked.

— Hát nem! — kiáltott fel a zsidó dühösen. — A viselkedésed igenis nem tetszik.

— Hát akkor tegyél róla! — felelt a lány rövid, megvető nevetéssel.

— Tegyek róla! — kiáltott fel a zsidó minden mértéken felül elkeseredve, részint a lánynak váratlan makacssága, részint éjszakai sok hiábavaló fáradozása miatt — hát teszek róla. Hát figyelj rám alávaló nőszemély! Figyelj rám, aki csak két szót kell, hogy szóljak és Sikes Billt olyan biztosan megfojtom, mintha bika nyaka most itt volna az ujjaim között. Ha visszatér ide, és a gyereket elhagyta valahol és ha ő megszabadul és a fiút élve vagy holtan nem juttatja a kezembe : akkor öld meg magad, ha csak nem akarod, hogy hóhér kezére jusson. És üsd agyon, mihelyt belép a szobába vagy már elkésel vele!

— Mit akarsz evvel mondani? — kérdezte a lány önkéntelenül.

— Mit akarok mondani — folytatta a zsidó a dühtől félőrülten. — Az a gyerek többet ér számomra, mint száz arany és ezt a pénzt a szerencse minden kockázat nélkül elém dobta, hát csak nem fogom most elveszíteni egy részeg rablónak ostobasága miatt, akinek az élete egy pillantásomtól függ.

A zsidót, úgylátszik, saját kitörésének hevessége megriasztotta, mert hirtelen abbahagyta a beszédet és ijedten pillantott Náncsira, hogy lássa, vajjon az beárulja-e őt Sikesnél. Látta, hogy a lány mozdulatlanul, ugyanabban a helyzetben ül, mint az előbb és erre megkérdezte :

— Figyelt arra, hogy mit mondtam, kedves Náncsi?

— Hagyjál békében Fagin — felelt a lány, fáradtan emelve fel a fejét. — Ha Billnek most nem sikerült, majd máskor sikerül, hiszen már sok jó dolgot csinált neked, hát ne beszéljünk erről többet.

— Igen lányom, de mi lesz a gyerekkel?

— A gyerekkel történjék, ami a többivel — felelt hevesen Náncsi — és azt mondom neked, remélem, hogy meghalt. Akkor legalább kiszabadult a te kezeidből és megmenekült minden bajtól.

Most éjfélután egy óra körül járhatott az idő. Fagin látta, hogy a lány alighanem a kelleténél mélyebben talált a kancsóba tekinteni és ezért most beszélni is alig lehet vele, felkelt hát és hazafelé sietett. Az utcán metsző volt a hideg, a szél a piszokkal és szeméttel együtt a járókelőket is kisöpörte a sikátorokból s az a néhány elkésett éjszakai vándor, aki egyes sarkoknál feltűnt, teljes erejével hazafelé igyekezett.

Mikor Fagin annak az utcának szögletéhez ért, ahol lakása volt és zsebébe nyúlt, hogy a kapukulcsot elővegye, az árnyékból egy sötét alak lépett mellé és suttogva nevén szólította.

— Áh — szólt a zsidó gyorsan hátrafordulva — te vagy az?

— Én — vágott a szavába türelmetlenül az idegen — már két óra óta várlak. Hol az ördögben csavarogtál?

— A te dolgoddal foglalatoskodtam barátom — felelt a zsidó, szemmelláthatólag rossz érzéssel pillantva társára és meglassítva lépését — a te dolgoddal foglalatoskodom egész éjszaka.

— Egészen biztos volt! — mondotta gúnyosan az idegen. — Nos, mi történt?

— Semmi jó — felelt a zsidó.

— De remélem, semmi rossz — kiáltott fel az idegen megtorpanva és zavarodott pillantást vetett Faginra.

A zsidó nem felelt, csak a fejét rázta. Amikor ki akarta nyitni a száját, hogy válaszoljon, az idegen a házra mutatott, ahova eközben megérkeztek és egy mozdulattal értésére adta, hogy jobban teszi, ha mondanivalóját fedél alatt adja elő, mert a várakozásban már majdnem megfagyott.

— Olyan sötét van, mint az üst fenekén — szólt az idegen, mikor Fagin beeresztette az ajtón és pár lépéssel előre ment. — Siess, nem bírom ki ezt a sötétséget.

— Csukja be az ajtót — susogott Fagin, de még jóformán ki sem mondta a szavakat, mikor az ajtó nagy csattanással már bezárult.

— Ezt nem én tettem — szólalt meg az idegen, amint tapogatózva előre haladt — lehet, hogy a szél csapta be, vagy magától bezáródott. Hozzál hamar gyertyát, különben a fejemet töröm be ebben az átkozott lyukban.

Fagin gyorsan lesietett a konyhalépcsőn. Rövid távollét után égő gyertyával tért vissza és azt mondotta, hogy Tóbiás a hátsó szobában, két ifjú tanítványa pedig az elülső szobában mélyen alszik. Intett a férfinak, hogy kövesse és vezetni kezdte a lépcsőkön felfelé.

— Azt a pár szót, amit beszélnünk kell, itt is elvégezhetjük — mondta a zsidó, egy első emeleti ajtót nyitva ki. — Minthogy pedig a spalétán lyukak vannak és a szomszédok sohasem láttak világosságot ezekben a szobákban, a gyertyát kint hagyjuk a lépcsőn.

Ezekkel a szavakkal a zsidó lehajolt s a gyertyát a lépcső legfelső fokára tette, úgy hogy az szemben volt az ajtóval és azután ő maga is belépett a szobába. A szobában ezután jó darab ideig suttogó hangon beszélgettek. Figyelmes szemlélő észrevehette volna, hogy az idegen nagyon izgatott volt, Fagin pedig szemmelláthatólag védekezett a rája zúduló szemrehányások özöne ellen. Talán negyedórai beszélgetés és vita után az idegen, akit a zsidó több ízben Monks néven szólított, valamivel hangosabban így folytatta:

— Én mondom neked, rossz volt a terved. Miért nem tartottad itt a többiek között és miért nem csináltál belőle éppen olyan közönséges kis zsebtolvaj-tacskót, mint a többiből?

A zsidó vállat vont:

— Úgy beszélsz, mintha ismernéd a gyereket.

— Azt akarod ezzel mondani, hogy nem tudtál volna vele eredményt elérni, ha akarsz sem? — kérdezte szigoruan Monks. — Hát nem tudtad-e megtenni sok-sok más gyerekkel? Ha lett volna benned tizenkéthónapi türelem, egész

bizonyosan bele tudtad volna keverni olyasvalamibe, aminek következtében el kellett volna mennie az útból — talán egész életére.

— De ki vette volna ennek hasznát? — kérdezte a zsidó alázatosan.

— Én — felelte Monks.

— Igen, de én nem — felelt a zsidó. — Még lehet, hogy hasznát fogom venni, így, amint most van. Ha valamiben ketten osztoznak, csak igazságos és méltányos, hogy mindkettőjük hasznát figyelembe vegyék, különben nem tudtam volna a gyerekkel semmire sem menni, semmi rosszra nem tudtam rávenni. Ha megint kiküldtem volna a pribékkel, meg Károllyal, megint rajtavesztettünk volna. Így azonban van rá remény, hogy Náncsi segítségével, aki ezt a gyereket nagyon szereti, ismét hatalmamba keríthetem. Különben az is lehet, hogy most már holtan fekszik valahol az árokban . . .

— Arról én nem tehetek — kiáltott fel ijedten Monks és remegő kezével megragadta a zsidó karját. — Eszedbe tartsd Fagin, én nem vagyok részes a dologban. Már kezdetben megmondtam, hogy mindent, csak vért nem. Ha azok a faragatlan fickók agyonlőtték, én nem tehetek róla! — Ördög és pokol, mi jár ebben az átkozott barlangban?! Mi ez?!

— Micsoda? — kiáltott fel a zsidó, mindkét karjával átölelve társát, aki ijedten felugrott. — Hol?

— Ott! — kiáltott Monks és a szemben lévő falra mutatott — egy asszony árnyékát láttam, nagy kalapban és köpenyegben! Úgy suhant, mint a kísértet.

Mindketten nyugtalanul kiszaladtak a szobából, de a gyertya, amelyet a huzat meg-meglobogtatott, előbbi helyén állt és nem láttak mást, mint az üres lépcsőt és egymásnak az ijedtségtől holttá vált arcát.

— Képzelődtél — mondta a zsidó.

— De meg merek rá esküdni — válaszolt Monks, mire a zsidó átkutatta az egész házat társával együtt. Minden szobába benéztek, de mind hideg és üres volt. Megvizsgálták a

pitvart, átkutatták a pincét, de élőlény nyomát sehol nem találták. A beszélgetéstől azonban elment már a kedvük, Monks hirtelen elbúcsúzott és sietősen kisurrant a kapun.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET.

Olivérrel foglalkozik és további kalandjait meséli el.

— Hogy a farkasok tépjenek szét benneteket — ordított fogcsikorgatva Sikes — ha köztetek volnék, esküszöm, hogy jobban berekednétek az ordítozásban.

Sikes ezt az átkozódást a jellemétől kitelhető legborzasztóbb haraggal mondotta el, térdére fektette a sebesült gyermek testét és egy pillanatra visszanézett üldözőire. A köd és sötétség miatt alig lehetett azokat látni, de a levegőn keresztül félrevert harangok kongása, kutyák ugatása és szitkozódó emberi torkok ordítozása ért el az üldözöttekhez.

— Megállj gyáva kutya — ordított ott a rabló Tóbiás után, aki hosszú lábait tőle telhetőleg kihasználva, már messzire jutott. — Megállj.

Tóbiás fülébe ez a szó annál nagyobb nyomatékkal csengett, mert ugyanakkor egy felhúzott pisztoly sárkányának csettintését ia meghallotta és nem volt biztos benne, hogy kívül van-e már Sikes fegyverének lőtávolságán.

— Segíts tovább vinni ezt a gyereket — kiáltott Sikes, dühösen intve társának — gyere vissza!

Tóbiás megfordult, azonban bizonytalan közeledésén látszott, hogy nem szívesen teszi és valami olyasfélét is mormogott, hogy ennek nem sok értelme van.

— Gyorsabban gyere — kiáltott Sikes, amint Olivért egy száraz árokba fektette és zsebéből elővette a pisztolyt — ne tarts bolonddá.

Ebben a pillanatban a lárma hangosabb lett s amint Sikes hátranézett, megláthatta, hogy az üldözők a kerítésen akarnak átmászni, amely őket egymástól elválasztotta s hogy néhány kutya már túl is jutott a sövényen.

— Vége mindennek Bill — kiáltott Tóbiás — hagyd ott azt a kölyköt és fordíts hátat neki. — Miután ezt a tanácsot kimondotta Tóbiás úr, rohanni kezdett, inkább téve ki magát annak a veszedelemnek, hogy barátja fogja agyonlőni, mintsem annak, hogy üldözői kezébe jusson. Sikes fogait csikorgatta, dühös pillantásokat vetett üldözőire, Olivérre, aki a földön feküdt, ráterítette nagy köpenyegét, végigfutott a kerítés mellett, hogy elvonja a sebesülten fekvő gyermekről az üldözők figyelmét és dühét, egy másodpercre megállt egy másik kerítés előtt, amely derékszögben metszette útját és átugrott a kerítésen. Egy pillanat és eltűnt.

— Hohó! Ide! — kiáltott egy remegős hang — Pincsi, Neptum! Ide gyertek!

A kutyák, melyeknek nem volt nagyobb kedvük az üldözéshez, mint gazdájuknak, egyszerre megállapodtak és most a három férfi, kik a földeken még pár lépést haladtak, szintén tanácskozni állt meg.

— A tanácsom, vagy hogy úgy mondjam parancsom az, — szólalt meg a társaság legkövérebb tagja, — hogy azonnal menjünk haza.

— Én mindenbe beleegyezem, amit Giles úr jónak lát, — mondotta a társaság másik tagja, mire a harmadik szintén annak a véleményének adott kifejezést, hogy eszébe sincs a nagytekintetű Giles úr parancsaival szembeszállni.

— Egészen bizonyos — szólalt meg újra az, aki másodszor beszélt, hogy helyzetünkhöz nem méltó ellentmondani annak, amit Giles úr jónak lát. Én nagyon jól ismerem a helyzetemet. Hála az ég csillagainak, ismerem a helyzetemet.

Az igazat megvallva úgy látszott, hogy a beszélő tényleg tisztában van a helyzettel és azt nem találja nagyon kellemesnek, mert fogai beszédközben egész észrevehetően koccantak össze.

— Úgy látom, te félsz Brittles, — mondotta Giles.

— Nem félek — felelt amaz.

— De bizony félsz — erősítette Giles.

— Tévedni tetszik Giles úr, — bizonykodott Bittles.

— De bizony, úgy hiszem hazudsz Brittles — fejezte be Giles.

Ezt a vitát az a körülmény szülte, hogy a visszatérés iránti felelősséget mindegyik a másik nyakába akarta hárítani. A döntő szót végül mégis a társaság harmadik tagja mondotta ki, amikor nagy bölcsen a következő szentenciát kockáztatta meg:

— Majd én megmondom uraim, hogy hogyan áll a dolog: mind a hárman félünk.

— Csak a magad nevében beszélj — utasította rendre Giles.

— Csak a magam nevében beszélek — válaszolt amaz — és nem szégyellem bevallani, hogy félek és hasonló körülmények között mindenki félne.

— Bizony én is félek — szólt Brittles — csak nem látom okát, hogy mért mondja ki azt az ember olyan hebehurgyán egyszerre.

Ezek a vallomások megpuhították Gilest is, ki a maga részéről is húzódozva bár, de szintén bevallotta, hogy nem kevésbbé fél, mint társai. Erre valamennyien megfordultak és a legjobb egyetértésben indultak hazafelé, miközben Giles, ki a legidősebb volt a társaságban, azonfelül még egy nagy vasvillát is cipelt a vállán, egy helyen kifulladva megállapodott. Itt mindhárman hosszú vitát kezdtek arról, hogy a szenvedély hogy elvakítja az embereket. Kijelentették, hogy bizony ölni is képesek lettek volna, ha a rablók közül valamelyik kezükbe kerül. Érezték azonban, hogy dicstelen hazatérésük és e nagyhangú kijelentés között milyen nagy ür tátong, ezért megállapodtak abban is, hogy üldözési hevük hirtelen lehülésének a kerítés volt az oka, amelyen át kellett mászniok.

— Szent igaz — állapította meg Giles — minden dühömnek egyszerre vége volt, amint a kerítésen átugrottam.

Ebbe a többiek is belenyugodtak, csak éppen azt nem

említette fel egyikük sem, hogy hevük lehüléséhez a kerítésen kívül nagymértékben hozzájárult az is, hogy amint a kerítésen átugrottak, abban a pillanatban látták meg először a rablókat.

Ilyen beszélgetéssel bátorítva magukat, tért hazafelé a három férfi és igen aggódóan nézegettek körül, bár igyekeztek szorosan egymás mellett maradni. Szinte futva mentek a fához, ahol lámpájukat letették volt, nehogy a rablók annak fényénél célbavehessék őket és felkapva azt, olyan sebesen mentek hazafelé, amint az csak lábuktól tellett. A sötét éjszakában a férfiak alakját nem lehetett látni s a lámpa ingó fénye úgy látszott, mintha lidérc táncolna a földek felett.

*

Virradni kezdett, a levegő hűvös lett, párákkal telt meg. A füvet nedvesség borította, az ösvény sáros volt, a szántóföldeken ködöt lehelő szél futott végig. Olivér még mozdulatlanul feküdt ugyanazon a helyen, ahol Sikes hagyta. A levegő egyre hűvösebb lett és a szürkület feltűnésekor valósággal csípőssé vált. A tárgyak felvették rendes formájukat. Az eső szakadt és keresztül áztatta a bokrok leveleit, hosszú vonalakban peregve át közöttük. A gyermek még mindig eszméletlenül feküdt az árokban.

A nagy fojtóan merev csendet végül egy fájdalomsikoltás hasította át: Olivér magához tért. Balkeze durva kendőbe volt becsavarva és tehetetlenül, mozdíthatatlanul lógott oldala mellett. A kötés véres volt. A gyermek megpróbált felülni, de ez csak nagy fájdalmak árán sikerült. Segítség után nézett körül, tagjait a hideg és fáradtság miatt remegés fogta el és erőtlenül visszahanyatlott. Elájult.

Mikor Olivér ebből az újabb ájulásából újra magához tért, az az érzés vett rajta erőt, hogyha ott marad, ahol van, bizonyosan meghal. Minden erejét összeszedve tehát, felkelt és menni próbált. Feje szédült, lába alól minden pillanatban kicsúszott a föld, úgy tántorgott bele a szürke őszi pirkadatba, mintha részeg volna. Mégis óriási erőfeszítéssel talpon tartotta magát

és anélkül, hogy tudta volna hová, vagy merre, lecsüggesztett, mellére roskadt fejjel előre tántorgott. Nem messzire egy házat látott, azt hitte, odáig talán el tud vergődni. Mikor az épület közelébe ért, homályosan úgy tűnt fel neki, mintha már látta volna valaha. Részleteket nem tudott belőle felismerni, de mégis az épületet ismerősnek találta.

A kőfal! Ez az a kőfal, amelyen belül a mult éjszaka térdrerogyva könyörgött két férfinek könyörületéért!

Ez volt az a ház, melyet ki akartak rabolni.

Amint Olivér ezzel tisztába jött, olyan ijedelmet érzett, hogy el akart rohanni. De az ösztön mindennél erősebb volt, benne, nekitántorodott a kertajtónak, amely nem volt bezárva, négykézláb felmászott egy pár kőlépcsőn és egy kis előcsarnok ajtaja előtt ájultan fekve maradt.

*

Giles két társával az éjszaka fáradalmaiból igyekeztek magukhoz térni. Teát ittak, kalácsot ettek és az oda gyülekvő többi szolgaszemélyzetnek nagy részletességgel mesélték el a meghiúsított betörés részleteit.

— Talán félhárom lehetett — mondotta Giles a főkomornyik, — de nem merek rá megesküdni, hogy nem lehetett-e talán már három óra is, amikor felébredtem és megfordultam az ágyamban. Úgy tetszett, mintha valami neszt hallanék. Először azt mondottam magamban, hogy biztosan tévedek és már majdnem újra elaludtam, mikor az előbbinél világosabban ismét hallottam a zajt.

— Jézus Mária, Szent József! — szólalt meg a szakácsné — ugyan miféle zaj volt az?

— Olyan csikorgásnak hallottam. Kitakaródzom, felülök az ágyamban, hallgatódzom . . . Most már világosan hallottam. Akkor azt mondtam magamban, no itt bizonyosan az ajtót, vagy az ablakot akarják betörni, most aztán mit csináljak? Felkeltem Brittlest, mert ha ágyban találják azok a rablók, úgy elvágják a nyakát, hogy nem is tud róla . . .

A hallgatók valamennyien Brittlesre néztek, kinek arcán a legborzalmasabb félelem kifejezése ült.

— Félre lököm a takarót, cipőt rántok fel, előkapom a pisztolyomat, felkeltem Brittlest, kezünkbe vettük a lámpást és nagy tapogatódzva lementünk a lépcsőn — ilyenformán.

Giles, hogy előadását annál drámaibb hatásúvá tegye, felállott a székről, két kezét tapogatódzva maga elé nyujtotta és behunyt szemmel néhány lépést tett előre. Egyszerre elhalványodott, megtántorodott és visszarogyott a székre. Ezt a mozdulatát a szakácsnőnek és szobaleánynak kétségbeesett kiáltása követte.

— Kopogtak — susogta Giles — nyisson valaki ajtót.

Senkisem mozdult.

— Mégis furcsa, hogy már ilyen korán reggel kopogjon valaki — folytatta Giles, aki nagyon halvány volt és körülnézve úgy látta, hogy a többiek is nagyon halványak. — De akármilyen furcsa is, az ajtót mégis ki kell nyitni valakinek. Nyissa ki hát valaki!

Giles e szavaknál sokatjelentően nézett Brittlesre, aki azonban a maga részéről a társaság harmadik férfitagjára, az éjjeli üldözésben is résztvett kóbor üstfoltozóra pillantott. Ez azonban elálmosodván, hirtelen elaludt. Az asszonynép nem mozdult.

— Ha Brittles jobb szeretné tanuk jelenlétében felnyitni az ajtót, — vette át a szót ismét Giles, — akkor én vele megyek.

— Én is — szólalt meg az üstfoltozó, aki ugyanolyan gyorsan mint elaludt, fel is ébredt.

Brittles e feltételek mellett megadta magát. A társaság kinyitotta az ablaktáblákat, hogy lássa : világos nappal van már. A kutyákat előre hajtották és a három férfi felment a lépcsőn. Az asszonyok, akik nem mertek magukban maradni, a sarkukban voltak. Giles tanácsosnak tartotta, hogy hangosan beszélgetve közeledjenek az ajtóhoz, hadd tudja így meg a kopogtató, hogy az ajtón belül sokan vannak és ugyancsak bölcs elővigyá-

zatból a pitvarban erősen megszorították a kutyák farkát, hogy azok hangosan vonítsanak. Ezután kiadták a parancsot az ajtó kinyitására. Az ajtót óvatosan kinyitották és azon keresztül egymás hegyén-hátán valamennyien kinéztek az udvarra. Lábuk között a kutyák kíváncsi feje tűnt elő és nem láttak egyebet, bármilyen borzalmas látnivalóra voltak is elkészülve, mint a szegény kis Twist Olivért, aki bágyadtan térdelt a kövön és szánalmatkérően emelte fel szemét rájuk.

— Egy gyermek! — kiáltott fel Giles. — Hej Brittles! Ide nézz! Ismered ezt a gyermeket?

Brittles, amikor Olivért meglátta, nagyot kiáltott, ugyanekkor Giles a fiút a lábánál és jobbkarjánál fogva az előcsarnokba hurcolta be.

— Hej, asszonyom, itt egy zsivány. Ez az a gyerek, akit megsebesítettünk. Én lőttem le, asszonyom és Brittles tartotta a gyertyát!

— Lámpában volt az a gyertya, asszonyom, — tette hozzá Brittles.

A szakácsnő és szobaleány felsietett, hogy hírt adjanak asszonyuknak, az üstfoltozó pedig magához téríteni igyekezett Olivért, nehogy előbb haljon meg, mint felakasztják. E zűrzavar kellős közepén egy gyengéd és kedves asszonyhang szólalt meg :

— Giles! — mondotta a női hang a lépcső tetejéről.

— Itt vagyok, — felelt Giles — ne féljen kedves kisasszony, nem vagyok megsebesítve, a tolvaj nem védekezett valami nagyon erősen.

— Csendesen, — szólt az ifjú hölgy, — maguk legalább annyira megrémítik szegény nénikémet, mint a tolvajok. Nagyon megsebesült a szegény teremtés?

— Bizony súlyosan sebesült, kisasszony — állapította meg Giles.

— Az én kedvemért bánjatok jól vele, amíg nénémnek szólok, — mondotta az ifjú hölgy felsietve a lépcsőn, — úgy-e, megteszik?

— Hogyne, hogyne, — felelte Giles, azután Olivér fölé hajolt és olyan óvatosan, olyan gyengéden segített felvinni a lépcsőkön, mintha nem is férfi, de asszony lett volna az öreg komornyik.

— Egy gyermek! — kiáltott fel Giles.

HUSZONHARMADIK FEJEZET.

(Elmondja, hogy kik laktak a házban, amely Olivért befogadta és azt is elárulja, hogy ezek mit gondoltak a gyermekről.)

Egy nagy kényelemmel, de kissé talán divatjamult bútorokkal berendezett szobában, gazdagon terített asztal előtt két nő ült. Giles egészen feketébe öltözve, reggelit szolgált fel. Fejét

alig észrevehetően félrehajtotta, jobbkezét ruhája fodrai közé retjve, balkezében tálat tartva, a pontos és megelégedett komornyik mintaképe volt. A hölgyek egyike idősebbnek látszott, de egyenesen tartotta magát, a fiatal hölgy, akivel már az előbb találkoztunk, gyöngéd figyelemmel nézett rá.

— Már van egy órája, úgy-e, hogy Brittles elment? — kérdezte az idős hölgy.

— Egy óra és tizenkét perc telt el azóta, asszonyom, — felelt Giles, rápillantva ezüst zsebórájára, melyet fekete szalagon húzott elő zsebéből.

— Mindig ilyen lassan jár? — jegyezte meg az idős hölgy.

— Brittles mindig lassú fiú volt, asszonyom — felelt a szolga. És bár nem mondotta, de valamennyien tudták, hogy Brittles, minthogy már harminc éve volt lusta, nem nagyon biztatott a javulás lehetőségével.

— Azt hiszem — mondta az idős hölgy, — ő most már inkább romlik, mint javul.

— Valóban megbocsájthatatlan volna — szólalt meg mosolyogva a fiatal hölgy, — ha útközben megállna játszani a többi gyerekekkel.

A kertajtó előtt ekkor egy könnyű kocsi állt meg, amelyből egy jól megtermett úr testességét meghaladó fürgeséggel ugrott le és olyan gyorsan rohant fel a lépcsőn és olyan gyorsan rohant be a szobába, hogy Gilest és a reggelizö asztalt majdnem felborította.

— Soha életemben még ilyent nem hallottam, — kiáltotta a kövér úr. — Édes, aranyos Mayle asszonyság — és még hozzá éjnek éjszakáján — soha életemben még ilyent nem hallottam. Csoda, hogy halálra nem ijedtek . . . De miért is nem küldtek azonnal hozzám? A legényem azonnal kész lett volna és én is a segédeimmel együtt örömmel vettem volna részt az üldözésben, csak úgy, mint akárki más. Szentséges Isten! Ilyen váratlanul és azonfelül még éjszaka!

Az orvos előtt különösen az volt a megfoghatatlan, hogy a rablás éjszaka történt. Ő úgy látszik azt hitte, hogy a ház-

feltöréssel foglalkozó urak üzleti órája a dél és hogy azok névjeggyel vagy levélben egy-két nappal előre be is jelentik magukat.

— És kegyed is, Rózsika kisasszony . . . — szólt az orvos felé fordulva.

Az orvos a betegnél.

— Egész jól vagyok — szakította félbe a fiatal hölgy, — hanem fenn az emeleten van egy szegény teremtés, akit szeretném, ha gondjaiba venne, doktor úr.

— Ó, hogyne — felelte az orvos. — Ez a maga kezemunkája Giles, úgy értesültem.

Giles, aki lázasan rendezgette a teáscsészéket, olyasfélét dadogott, hogy ő volt az a szerencsés.

— Szerencse? — mondta az orvos. — Nos, nem tudom, hogy szerencse-e? Különben vezessenek hozzá, ha végeztem, majd ismét visszatérek ide.

Amikor a folyosón végig mentek, az orvos megcsodálta az ablakot, amelyen át a rablók bemásztak és azután belépett Olivér szobájába.

Az orvos tovább maradt a betegnél, mint a hölgyek várták volna. A kocsiból egy nagy dobozt vittek fel, a csengő nagyon gyakran szólt és a szolgák állandóan fel-alá loholtak a lépcsőn. Mindezekből a jelekből arra lehetett következtetni, hogy a beteg körül valami fontos esemény történik. Az orvos végre visszatért és a hölgyek aggodalmas kérdezősködésére nagyon titokzatos arcot vágott és gondosan tette be maga mögött az ajtót.

— Nagyon furcsa ügy, Maylie asszony, — kezdte az orvos, hátával az ajtónak támaszkodva, hogy megakadályozza azt a kinyílásban, ha valaki be akarna jönni ratja.

— Remélem, nem fenyegeti nagy veszedelem, — szólt az öreg hölgy.

— Ej, a körülményekhez képest, ez nem volna valami rendkívüli, de azt akarom kérdezni, látták a hölgyek a tolvajt?

— Nem, — felelt az öregasszony.

— Nem is hallottak róla semmit?

— Nem, — volt ismét a válasz.

— Bocsánatot kérek, asszonyom, — szólt közbe Giles, — éppen akkor akartam beszámolni róla, amikor az orvos úr megérkezett.

Tény az, hogy Giles úrnak nem volt bátorsága bevallani, hogy nagy hősiessége abban merült ki, hogy egy gyermekre rálőtt. Annyira dícsérték hősiességét és annyira sütkérezett a bátraknak kijáró elismerés napfényében, hogy úgy gondolta, a nagy vallomást néhány percre el lehet halasztani.

— Rózsika szeretné látni azt az embert — mondotta az idősebb hölgy, — de én nem engedtem még meg neki.

— Hm, — mondta a doktor — nincsen semmi veszedel-

mes a külsején. Van-e valami kifogásuk az ellen, hogy az én jelenlétemben nézzék meg?

— Ha szükséges — felelt az idős hölgy, — természetesen nincs.

— Én szükségesnek tartom — felelte az orvos. — Mindenesetre azt hiszem, hogy nagyon sajnálnák, ha elmulasztanák. Most teljesen nyugodt a beteg és jól érzi magát. Engedje meg Rózsika kisasszony, hogy oda vezessem. Nem kell félni tőle, szavamra mondom.

HUSZONNEGYEDIK FEJEZET.

(Elmondja, hogy mit gondoltak Olivérről látogatói.)

Ilyen biztatások között, hogy tudniillik a gonosztevő látása kellemes meglepetés erejével fog rájuk hatni, az orvos az egyik karját az ifjabb, a másikat az idősebb hölgynek nyujtva, felvezette őket a lépcsőn.

— És most — mondta az orvos halkan, mikor kinyitotta a hálószoba ajtaját, — szeretném hallani, hogy mit tartanak Önök a betegről. Egészen bizonyos, hogy a kinézése nem vad, én előre megyek, megnézem, alszik-e.

Előttük lépve be az ajtón, intett a hölgyeknek, hogy jöjjenek be. Azután mögöttük becsukta az ajtót. Lassan visszahúzta az ágy függönyeit. Az ágyon a sötét arcú, ijesztő külsejű rabló helyett, kinek megpillantására elvoltak készülve, egy gyermek feküdt, ki a fájdalomtól és kimerültségtől mély álomba merült. Sebesült keze bekötve feküdt mellén, feje a másik karján nyugodott és arcát félig betakarta hosszú haja, mely szétomlott a párnán. Az orvos kezével tartotta a függönyt és néhány percig hallgatva nézte a gyermeket, az ifjú hölgy pedig az ágy szélére ült és mikor lágy kezével elsimította a gyermek arcából a hajat, annak homlokára néhány forró könnycsepp hullott.

— Milyen furcsa tréfa ez — szólt az idős hölgy, — ez a gyermek egyáltalában nem látszik rabló tanítványának.

— Nem lehet tudni — mondta az orvos, — nem rejtőzik-e a bűn a legszebb külső alatt.

— De ilyen fiatal korban még sem hiszem, — mondotta Rózsika.

— Kedves kisasszony — mondta az orvos, megrázva a fejét, — a bűn olyan, mint a halál ; nemcsak az öregeket és a meglett embereket keresi fel, hanem áldozatul esnek neki a szépek és a fiatalok is.

— De mégis uram, csak nem hiszi, hogy ez a gyermek a rablók szövetséges társa lett volna?

Az orvos fejmozdulata azt mutatta, hogy azt lehetségesnek tartja, s azután a hölgyeket a másik szobába vezette át, mondván, hogy nyugodni kell hagyni a beteget. Még hosszan beszélgettek arról, hogy vajjon bűnös-e a gyermek, míg végül a vitának Mayliené asszony szava vetett véget, ki így szólt :

— Csak nem teszed fel rólam, Rózsikám, hogy akár a hajaszálát is meggörbítem szegénynek, vagy eltűröm, hogy mások bántsák? Hiszen napjaim már vége felé közelednek és én szeretném, ha velem is majd olyan irgalommal bánnék Isten, a milyen irgalmas én voltam másokhoz. Doktor úr, ön gondolkozzék rajta, hogy mily módon szabadíthatnók meg a gyermeket.

— Azon bizony gondolkodni kell, asszonyom, — felelt az orvos.

Ezután kezét zsebébe sülyesztve, a derék orvos izgatottan járt fel-alá a szobában, gyakran meg-megállt, mintha valami jutott volna az eszébe, felkiáltott : Most megvan! — Azután lemondóan intett : Ez nem az igazi. Majd végül felragyogott az arca és a következőket mondotta :

— Azt hiszem, ha teljes meghatalmazást kapok arra, hogy megijesszem Gilest és azt a kis Brittles gyereket, el tudom intézni a dolgot. Tudom ugyan, hogy Giles hű ember és a ház régi szolgája, de éppen ezért asszonyának módja lesz, hogy őt megvígasztalja és ügyességéért másképp jutalmazza meg. Kegyednek tehát nincsen kifogása úgy-e?

— Feltéve, ha más módon nem lehet a gyermeket megmenteni, nincs — felelte Maylie asszony.

— Más mód nincs — mondta a doktor — semmi más, erre szavamat adom.

— Ebben az esetben néném teljhatalmat ad önnek — szólt közbe Rózsika könnyein keresztül mosolyogva. — De én kérem doktor úr, hogy ne bánjon keményebben a szegény fickókkal, mint az feltétlenül szükséges.

— Ebben az esetben — mondotta az orvos megegyeztünk.

— Valószínű, hogy a beteg úgy egy óra mulva magához tér és bár én a körülötte lévőknek meghagytam, hogy fel ne ébresszék és hozzá egy szót se szóljanak, mert ezzel életét teszik kockára, mégis úgy vélem, hogy mi magunk válthatunk majd vele pár szót, anélkül, hogy bajba döntenők. Most tehát kikötöm magamnak, hogy én hallgathassam ki a gyereket, természetesen az önök jelenlétében, és ha abból, amit elmond, úgy látjuk majd, hogy keresztül-kasul romlott fickó és nem érdemes a segítségre, ami a legnagyobb mértékben lehetséges, akkor sorsára hagyjuk.

— Jaj, ne néném, — kiáltott fel Rózsika.

— Jaj, igen néném — vágott bele a doktor. — Áll az egyesség?

— Lehetetlen, hogy megrögzött gonosztevő legyen — erősítgette Rózsika. — Lehetetlen.

— Annál jobb — felelt az orvos, — akkor annál könnyebben fogadhatják el az én ajánlatomat.

A két hölgy türelmét az események hosszabb ideig tették próbára, mint azt a doktor előre kiszámította, mert egyik óra a másik után mult el és Olivér még mindig mélységes álomban feküdt. Már leszállt az este, amikor a nemesszívű orvos azt a hírt hozta a hölgyeknek, hogy a paciens olyan állapotban van, hogy beszélhetnek vele. A gyermek nagyon beteg — mondotta — és nagyon gyenge a sok vérveszteségtől, de lelkileg olyan állapotban van, hogy a fizikai megerőltetés ellenére is sokkal tanácsosabb vele most beszélni, mint a beszélgetést elhalasztani.

A megbeszélés, helyesebben Olivér kihallgatása hosszú ideig tartott. A fiú elmesélte hallgatóinak egész, szomorúan egyszerű élettörténetét és közben gyakran kellett megállnia, hogy erőt gyüjtsön. Felséges és felemelő érzés volt végighallgatni a sötétedő szobában egy beteg gyermek szomorú történetét, amelyet gyenge hangon mondott el Olivér és amely a bajoknak és kellemetlenségeknek hosszú sorát tárta fel.

Ezen az éjszakán Olivér párnáját gyengéd asszonyi kezek simogatták egyenesre és szeretet és jóakarat vigyázott rá, míg aludt. Ő maga is boldognak, nyugodtnak érezte magát és azt gondolta, hogy most nyugodtan tudna meghalni.

Amint a beszélgetés befejeződött, Olivér és vendéglátó gazdái között, az orvos megtörölte könnyező szemét, energikusan megszidta önmagát ezért a gyengeségért és lement a konyhába, hogy tervét végrehajtsa. Itt már együtt ültek a két nőcseléd, Giles, Brittles, az üstfoltozó és a falubeli hajdú, aki szokatlanul nagytestű ember volt és szemmelláthatólag teste arányainak megfelelő mennyiségű sört ivott volt már meg. A beszélgetés a mult éjjeli események körül forgott és Giles igyekezett a dolgokat úgy előadni, hogy lelkierejét és bátorságát kellő fényben tüntesse fel, amikor az orvos belépett.

— Csak maradjanak ülve, — intett a társaságnak az orvos.

— Köszönöm, uram — mondotta Giles. — A nőlgyek azt kívánták, hogy egy kis sört osszak szét a jelenlevők között és minthogy társaság után kívánkoztam, magam is ide jöttem. Különben hogy érzi magát a beteg?

— Csak meg van, — felelte az orvos, — de azt hiszem, hogy csúnya csávába jutott ezzel a dologgal Giles.

— Csak nem akarja mondani, doktor úr, hogy valami rosszat tettem — szólalt meg Giles, — vagy hogy megint halódik? Ha csak rá gondolok, soha életemben nem tudok boldog lenni, nem tudnám túlélni, hogy egy gyermek életét vegyem el, — igazán nem.

— Nem erről van szó — mondotta titokzatosan az orvos. — Protestáns maga, Giles?

— Igen uram, az vagyok — dadogott Giles, aki nagyon halvány lett.

— Hát te fiú? — szólt az orvos Brittles felé fordulva.

— Legyen nekem az Isten irgalmas — kiáltott Brittles felugorva, — én is azon a hiten vagyok, mint Giles úr.

— Akkor mondjátok meg nekem, — szólt az orvos — de mondjátok igaz lelketekre, hogy meg mertek-e esküdni arra, hogy az a gyerek, aki most sebesülten fenn fekszik a szobában, ugyanaz volt, mint akit éjszaka azon a kis ablakon keresztül bedugtak? Ki vele! Halljuk! Akarom már hallani, hogy mit válaszoltok!

Az orvos, akiről mindenki tudta, hogy a legjobb szívű emberek egyike, ezt olyan dühös és fenyegető hangon mondta, hogy Giles és Brittles, akiket az izgalom és a sok sör úgy is megviselt, elképedve bámultak egymásra és nem tudtak szólni.

— Hajdú, figyeljen a válaszra — szólalt meg az orvos borzasztó fontoskodva rázta meg mutatóujját a levegőben, — figyeljen a válaszra, hajdú, mert baj lehet még a dologból.

A hajdú olyan bölcs ábrázatot öltött, amilyen csak kitelt tőle és hivatalos botját, amelyet a sarokba támasztott volt, előszedte.

— Egyszerű azonosság megállapításról van szó, úgy-e? — mondotta az orvos.

— Ez az, uram, ez az! — felelt a hajdú köhögve, mert az utolsó pohár sört nagyon sietve öntötte le és az cigányútra tévedt.

— Betörnek egy házba — mondotta az orvos — és két ember lőporfüstön keresztül, a zavar és sötétség kellős közepén, talán fél pillanatig látnak egy gyereket. Másnap reggel egy fiú érkezik a házba és minthogy a karja véletlenül fel van kötve, ugyanezek a férfiak kezet emelnek rá, — mellékesen megjegyezve : ezzel életét nagy veszélybe döntötték — és megesküsznek rá, hogy ez a gyerek a tolvaj. A kérdés most az, hogy tudják-e ezek az emberek igazolni, amit tettek és ha nem, milyen helyzetbe jutnak ezáltal?

A hajdú bólintott és kijelentette, hogyha nem ez a törvény, akkor ő soha életébe nem tudja, hogy mi a törvény.

— Újra kérdezem — mennydörgött az orvos. — Igaz lelketekre meritek-e eskűvel vallani, hogy ugyanarról a fiúról van-e szó?

Brittles kétkedően nézett Gilesra, Giles bizonytalanul bámult Brittlesre, a hajdú kezével ellenzőt csinált füle mögé, hogy el ne szalasszon válaszukból egy szót, a szakácsné, szobaleány és az üstfoltozó előre hajoltak, hogy jobban figyelhessenek, az orvos keményen hordozta körül szemét, amikor kerékcsikorgás, az ajtón kopogás hallatszott.

— A rendőrtisztek! — kiáltott fel Brittles és rohant ajtót nyitni. A kényes helyzet ezzel rájuk nézve a legjobb módon oldódott meg.

HUSZONÖTÖDIK FEJEZET.

Elmondja, hogy milyen boldog életet élt Olivér jótevő barátainál.

Olivér fájdalma és szenvedése soká tartott és sok volt. Azonkívül, amit sérült karjától kellett szenvednie, a hideg és nedvesség következtében, amelyen akkor éjszaka ment át, lázas lett és ez a láz nagyon megviselte. Végre hosszú hetek elmultával állapota javulni kezdett és könnyek között elmondhatta már barátainak, hogy mennyire hálásnak érzi magát és hogy mennyire igyekezni fog megmutatni, hogy jótéteményeiket nem pazarolták méltatlanra.

— Szegény gyermek — szólalt meg egyszer Rózsika, midőn Olivér halk hangon háláját említette — még sok módod lesz arra, hogy nekünk megháláld, amit akarsz. Falura fogunk menni és téged is magunkkal viszünk. Falun a tavasz rövidesen talpra fog majd téged állítani és majd találunk foglalatosságot számodra, ha nem esik terhedre.

— Terhemre — kiáltott fel Olivér. — Ó kedves kisasszony, ha csak mindig dolgozhatnék kegyedékért, ha megöntözhetném virágaikat, gondozhatnám madaraikat, ha egész

nap szaladgálhatnék ügyeikben, hogy szerencséssé és boldoggá tegyem kegyedéket! Ó Istenem, mit nem adnék ezért!

— Nem kell semmit adnod érte — mondta mosolyogva a lány — hiszen mondtam, hogy majd ilyen módon hasznodat fogjuk venni.

— Kisasszony jóságáról jut eszembe — mondotta Olivér — hogy én tulajdonképpen hálátlan vagyok az iránt a jó úriember és hölgy iránt, akik olyan kedvesek voltak hozzám, magukhoz fogadtak és támogattak.

— Az orvos úr már megigérte — mondotta Rózsika — hogy, amint jobban leszel, elvisz hozzájuk látogatóba.

Olivér nemsokára annyira magához tért, hogy egy reggel kocsikázni vihették. Mikor a hídra értek, a gyermek elhalványodott, megragadta az orvos karját és ijedtében elkiáltotta magát:

— Mi az? — kérdezték társai zavarodottan. Olivér pedig kinyujtott karral egy házra mutatott, amely magánosan és elhagyatottan állt.

— Ez az a ház, ahova a betörés előtti éjszakán a rablók magukkal hoztak engem.

— Álljon meg, kocsis — kiáltott fel az orvos, azután leugorva a kocsiról, a házhoz rohant és öklével verni kezdte az ajtót.

— Mi baj? — kérdezte egy utálatos, pupos gnóm, ki az ajtót kinyitotta. — Mit jelent ez a lárma?

— Mit jelent? — ordított az orvos és galléron ragadta a másikat. — Mit jelent? Rablást jelent!

— Majd még gyilkosságot is jelent — felelt nyugodtan a pupos — ha nem enged el azonnal — hallja!

— Hogyne hallanám. Mondd te aljas gazember, hol van az az elvetemült rabló — mi is az átkozott neve? — az a Sikes?

A pupos meglepett és bosszankodó arckifejezést adott arcának, azután vállat vont, egy ügyes mozdulattal kiszaba-

dította magát az orvos szorításából, visszament a házba, de még mielőtt az ajtót betehette volna, az orvos utána ment. Kémlelően nézett körül a szobában, de egyáltalában nem ismert rá benne arra, amelyet Olivér írt volt le és egyes bútoroknak, melyek a gyermek elbeszélésében szerepet játszottak, nyomára sem akadt. A pupos rettentően felháborodott az orvos kutatásain és valósággal tombolni kezdett dühében. Ez a tombolás akkor sem szünt meg, amikor a kocsi már eltávozott.

— Szamár vagyok — szólalt meg egyszerre az orvos — hallod Olivér, szamár vagyok. Tudtad ezt?

— Nem uram.

— Hát akkor jegyezd meg magadnak, hogy soha el ne felejtsd. Szamár vagyok. Még ha jó helyen jártam volna is és ráakadok a rablókra, mit tehettem volna ellenük, egyedül? Meg aztán, ha karhatalom van is velem és nyakon csipem őket, mit érek vele? Az én feladatom az, hogy elsimítsam az egész dolgot, nem pedig, hogy dobra verjem.

Az orvos mindazonáltal kételkedett egy kicsit Olivér elbeszélésének igazságában és kérdéseket intézett a gyermekhez, azonban feleletei továbbra is olyan igaznak hangzottak, hogy bizalmatlansága lassan megszünt és mire a kocsival arra a tájékra értek, ahol Olivér állítása szerint Brownlow úr lakásának kellett lennie, már ismét teljesen bizott a gyermekben.

— Nos, melyik az a ház?

— Amott, az a fehér. Kérem, siessünk, nagyon siessünk, mert egész testem remeg, mintha lázban égnék.

— Legyen eszed, gyerek — szólalt meg az orvos — hiszen egy pillanat mulva ott leszünk.

Meg is érkeztek a házhoz, azonban egy cédula lógott rajta ezzel a felírással: Kiadó. A szomszédságban is hiába kérdezősködtek, nem tudták meg, hogy hova költözködött Brownlow. Hosszas utánjárás után csak annyit tudtak kinyomozni, hogy Brownlow úr hat héttel ezelőtt minden vagyonát eladta és Nyugatindiába költözött. Házvezetőnője vele ment.

Ez az esemény nem változtatott Olivér életén. Két hét mulva melegre fordult az idő és a házban minden előkészületet megtettek arra, hogy nyaralni menjenek. Az ezüst edényeket, amelyekre Faginnak annyira fájt a foga, bankba adták őrizetül, a házőrzést Giles úrra és egy másik szolgára bízták, a hölgyek pedig távoli falusi jószágukra utaztak és magukkal vitték Olivért is. A gyermeknek kimondhatatlan örömet és boldogságot okozott a falusi élet a maga nyugalmasságával. Boldog volt, hogy a zajos várost ott hagyhatta, boldog volt, hogy ilyen kies helyen töltheti életét ő, aki eddig mindig csak piszkos, szemetes sikátorokban lakott, és örült annak, hogy most az ünnepnapokat is más áhítattal tudja megülni, mint azelőtt.

Mikor a vasárnap elérkezett, Olivér elment a kis kápolnába, melynek ablaka előtt fák zöldeltek és az alacsony templomhajót a nyilt ajtón keresztül beáramló balzsamos levegő töltötte meg. Hosszú sétákat tettek és beszélgetni megálltak a parasztok háza előtt, kik maguk is barátságosak voltak és jószívvel feleltek Olivér kérdéseire.

Így három hónap telt el s ez a három hónap Olivér életének legboldogabb időszaka volt. Olyan emberek között élt, akiket szeretett, s akik szerették, forró szívének érzelmeit hasonló melegséggel viszonozták.

HUSZONHATODIK FEJEZET.

Melyben Olivérnek és barátainak boldogságát veszedelem fenyegeti.

A tavasz gyorsa elmult, eljött a nyár és a falu, mely eddig csak kedves és szép volt, most vonzó erejének tetőpontjára érkezett el. Maylie asszony házában az élet csendesen folyt tovább és lakói fölött változatlanul ugyanaz a békés nyugalom ült.

Egy este a hölgyek rendes szokásuk szerint sétájukról tértek haza Olivérrel, amikor Rózsika váratlanul kijelentette, hogy nem érzi jól magát.

— Csak nem vagy beteg gyermekem? — kérdezte ijedten a nénje.

— Nem, beteg nem vagyok — felelte megborzongva a fiatal leányka. — Mingyárt elmulik. Kérlek Olivér, tedd be az ablakot.

Mégis, amikor lámpát gyujtottak, olyan színben volt és olyan gyakran változtatta színét, hogy Mayliené nyugtalankodni kezdett és kérte, hogy feküdjék inkább le, mintsem rosszullétében is fenn járva, gyengítse magát. Biztosra vette, hogy magához tér a pihenéstől és másnap már friss és egészséges lesz. Sajnos, ez a jóslat nem vált be, mert Rózsikát másnap reggel erős és veszedelmes láz kerítette hatalmába.

— Dolgoznunk kell valamit és nem szabad magunkat hiábavaló fájdalomnak átengednünk. Ezt a levelet, amely Losberne orvos úrnak szól, azonnal vidd be a városba és mondd meg a postahivatalnál, hogy külön lovaslegénnyel küldjék el. Azután van itt egy másik levél is — nem tudom, hogy ezt még most elküldjem-e vagy csak akkor, ha már növekszik a veszély.

Pénztárcát nyujtott át Olivérnek, aki nagy gyorsasággal elszaladt és csak akkor állt meg lélekzetet venni, amikor már elérte a városka főterét. A postahivatalban egy lovaslegényhez fordult és csak akkor nyugodott meg, mikor a levelet saját maga nyujtotta át a postásnak. Látta, hogy a lovas nagy galopban elvágtat.

Megkönnyebbülten nézett a távolodó lovas után, azután megfordult és nagy gyorsasággal hazafelé igyekezett. Az ajtóban azonban beleütközött egy magas férfibe, aki nagy kalapot és széles köpenyeget viselt és éppen akkor jött ki a kapun.

— Háh, — ordított fel a férfi, miközben merev tekintetű szemét Olivérébe mélyesztette. — Mi az ördög ez?

— Bocsánatot kérek uram — mondotta Olivér — nagyon sietős az utam, azért eshetett meg, hogy önbe belebotlottam.

— Ördög és pokol — mormogott az ember. — Hihető-e, az ördög vigye el, még a koporsóból is kimászik, hogy utamba álljon!

— Nagyon sajnálom uram — mondotta újra Olivér, aki

az idegen haragja megrémített — remélem, nem bántottam meg Önt.

— Hogy rothadjanak el a csontjaid — morogta az ember és a nagy felindulástól összeharapta a fogait. — Csak lett volna bátorságom egy szót szólani, akkor éjszaka megszabadulhattam volna tőled. Mi dolgod itt?

Olivér egy pillanatig őrültnek gondolta ezt az embert, mert amikor felemelt ököllel rátámadt, valószínűleg azért, hogy megüsse, egy kőben megbotlott, összeesett, szája tajtékozni kezdett és vadul rángatózva hevert a földön. A gyermek a fogadóba szaladt segítségért és csak akkor indult hazafelé, mikor látta, hogy a beteget gondos ápolásban részesítik.

Az orvos megérkezett és ápolás alá vette Rózsikát, azonban előre is megmondotta, hogy állapota nagyon súlyos, nagyon válságos. A házbeliek csak suttogva beszélgettek és gyakran jöttek szomorú arcú látogatók, kik azután könnyezve távoztak el. Olivér órákon át bolyongott a kertben és minden pillanatban a lefüggönyözött ablak felé nézett, amely mögött — úgy gondolta — a halál angyalai állnak lesben.

— Szomorú, nagyon szomorú a helyzet — mondotta aznap este az orvos. — Olyan fiatal, mindenki annyira szereti és felépüléséhez mégis olyan kevés a remény.

Mayliené asszony és Olivér óraszámra ültek egymás mellett és nem beszéltek. Étkezés ideje jött, az ételeket felhordották és újra ki is vitték anélkül, higy valaki hozzájuk is nyult volna és a legnagyobb elkeseredéssel figyeltek minden kívülről jövő neszre. Végül lépések hallatszottak, megismerték Losberne orvos járását és az ajtóhoz siettek, amelyen át a doktor belépett.

— Mit csinál Rózsika — kérdezte Mayliené — kérem, mondja meg őszintén, én elbírom az igazságot, sokkal jobban, mint a bizonytalanság kínjait. Az Isten szerelmére kérem, doktor úr, szóljon már!

— Össze kell szednie magát — szólt az orvos, támogatva a tántorgó asszonyt, — legyen nyugodt kérem.

— Engedjen hozzá az Isten szerelmére, biztosan haldoklik!

— Nem! — kiáltott fel hevesen a doktor. — Az Úr kegyes és irgalmas, megmarad nekünk, hogy boldoggá tegyen valamennyiünket, még hosszú éveken keresztül.

Mayliené letérdelt, hálaadó imát küldött az ég felé, azután ereje elhagyta és ájultan rogyott az orvos karjai közzé.

HUSZONHETEDIK FEJEZET.

Két látogatóról van benne szó, kiktől Olivér nagyon megijed.

Mayliené asszony fia, Henrik, aki Londonban élt, hazaérkezett anyjának levélbeli hívására, mikor tudomást szerzett arról, hogy Rózsika beteg volt, de a veszélyen már túl van. A kis család ismét boldogan élt együtt, Rózsika lábbadozása minden gondjukat elfoglalta és állandóan körülötte forgolódtak, lesték a gondolatát és ki nem mondott kívánságait is teljesíteni igyekeztek.

Egy délutánon Olivér szobájának ablakánál ülve olvasgatott. Rekkenő meleg volt, szellő sem szállt, levél nem rezdült s a nagy meleg olyan bágyasztóan hatott Olivérre, hogy könyve fölött elbóbiskolt. Álmában eleinte szép mezőn, napfényes réteken, füvek és virágok között járt, azután a hely egyszerre megváltozott, a levegő fojtóvá lett, és úgy tűnt fel beki, mintha a zsidó szobájában ülne. Ott ült a szögletben az öreg Fagin, mintha felé mutatott volna és a szögletben egy másik ember állt, akit Olivér a fogadó előtt látott.

— Pszt, barátom — Olivérnek úgy tűnt föl, mintha e szavakat a zsidó mondaná, — ő az, egészen bizonyos, hogy ő az, de most már menjünk tovább.

— Azt hiszed, én nem ismertem volna meg. — Olivér úgy érezte, hogy ezt a másik mondja, — ha a pokol valamennyi ördöge magára öltené ennek a kölyöknek alakját és ő ott állana közöttük, megismerném őt. Ha ötven lábnyira eltemeted a

föld alá és semmi jelet sem hagysz, amiről ráakadjak, akkor is megtalálom, hogy hol fekszik.

E szavakat a férfi olyan rettentő gyűlölettel mondotta ki, hogy Olivér felriadt álmából, és elállott szívverése, mert az ablaknál alig pár méterre tőle ott állott a zsidó és mellette düh-

— Pszt, barátom, — ő az!

től halaványan az a férfi, akivel a vendégfogadóban találkozott. Olivér próbálta hátrahuzni a székét, hogy azok, ha akarják is, ne tudják elérni, de mire mozdulatát befejezhette volna, amazok már eltüntek.

Az egész egy pillanat műve volt, Olivér ijedten állt, azután rémülten kiugrott az ablakon és segítségért kiáltott. A ház lakói

Olivér kiáltására oda jöttek és a fiút halálsápadtan, remegő térddel a falnak támaszkodva találták. Halvány ajkai azt mormolták: A zsidó, a zsidó!

Giles, aki odaérkezett, nem tudta magának megmagyarázni, hogy e kiáltás mit jelent, Henrik azonban, aki már hallotta Olivér történetét, nagy dorongot vett a kezébe és azt kérdezte: Merre szaladtak?

Olivér megmutatta az irányt és hozzátette:

— Éppen most vesztettem el őket a szemem elől.

— Akkor az árokban lapulnak, — kiáltott Henrik, — jöjjenek utánam és legyenek mindenütt a nyomomban. E szavakkal átugrott a kerítésen és társai által követve üldözésükre indult. Ebben a percben érkezett meg Losberne doktor is, aki megtudván a dolgok miben állását, szintén átvetette magát a kerítésen és nem megvetendő gyorsasággal loholt az elől haladók nyomában, azonban a csapat még vele együtt sem tudott eredményt elérni. Nyomot sehol nem találtak és bár felmentek egy kis domb tetejére, ahonnan három-négy mértföldnyi sík területet lehetett belátni, a zsidónak és társának nyoma veszett.

— Álmodtál Olivér — mondotta Henrik.

— Nem álmodtam uram, olyan biztosan emlékszem a vonásaikra, mintha előttem állanának. Fagin volt és az a férfi, akit a vendégfogadóban láttam.

— Nagyon különös — mondotta Henrik.

Nem hagytak fel a nyomozással, hanem egész nap keresgéltek a környéken, Giles lement a faluba, hogy a kocsmákban tudakozódjék és lehetőleg pontos személyleírást adott a keresettekről, eredményt azonban nem értek el.

Rózsika eközben gyorsan nyerte vissza egészségét, orvosi engedelemmel már kimehetett szobájából és mihelyt megjelent a szokott családi körben, minden szív új örömet érzett, mégis néhány nap elteltével a reggelizö asztalnál a következő beszélgetés folyt le Losberne doktor, a fiatal Maylie és Olivér között:

— Ön tehát mégis elhatározta, hogy utitársam lesz, mi?

— kérdezte az orvos. — Esküszöm, hogy két egymásután következő félórában sem egyezik meg az ön véleménye, akarata és szándéka.

— Biztosra veszem, hogy rövidesen más véleménye lesz rólam — felelt a fiatalember és elpirult, anélkül, hogy erre szemmelláthatő oka lett volna.

— Örülni fogok neki — felelt Losberne doktor — bár nem hiszek benne. Még csak tegnap reggel határozta Ön el, nagy hevesen, hogy itt marad és mint kötelességtudó fiúhoz illik, elkíséri anyját a tengerpartra. Még nem volt dél, mikor bejelentette, hogy velem utazik London felé és este nagy titokban már arra sürgetett engem, hogy utazzunk el, mielőtt a hölgyek észreveszik. Ennek azután az a következménye, hogy szegény kis Olivér most ide van láncolva az asztalhoz, ahelyett, hogy kint szaladgálhatna a mezőn, amint szokott ilyen kora reggeli órában. Ez pedig nagyon kellemetlen, úgy-e Olivér?

— Nagyon sajnálnám, ha Önök olyankor utaznának el, mikor én nem vagyok jelen — felelte Olivér.

A kocsi nemsokára az ajtó elé állt és az orvos sietve eltávozott, hogy a poggyászt rendbe hozza. Henrik ekkor Olivér elé állt és halk hangon így szólt hozzá:

— Tudsz már írni, úgy-e kedves fiam?

— Valamennyire tudok, uram — felelt a gyermek.

— Én lehet, hogy sokáig nem jövök haza és szeretném, hogyha ezalatt az idő alatt néha levelet írnál nekem — mondjuk minden két hétben egyet, ha neked is jó, mondjuk, minden második hétfőn. Megteszed?

— Feltétlenül, uram, nagyon boldog és büszke leszek, ha megtehetem — kiáltott fel Olivér, kinek tényleg nagy örömére szolgált ez a megbizatás.

— Tudni szeretném, hogy hogyan megy dolga anyámnak és Maylie kisasszonynak — folytatta a fiatalember — és írjál akár egy egész ívet, meséld el, hogy merre jártak, kikkel beszélnek, mindent, mindent, amit csak gondolsz: engem az érdekelni fog. Megértesz?

— Értem uram, teljesen értem — felelt a fiú.

— Szeretném, hogyha erről nem szólnál nekik — folytatta a fiatalember sietős szóval — mert akkor anyám nyugtalankodnék és gyakrabban írna nekem, ami túlságos megterhelést jelentene rá. Legyen ez titok kettőnk között és figyelj arra, hogy mindent megírj nekem. Számítok rád.

Olivér, akit a megbízás nagyon megtisztelt és aki egyszerre fontos személyiségnek érezte magát, ünnepélyesen megígérte, hogy megbízatását titokban tartja és beszámolóiban kellő részletességgel jár el. Henrik akkor elbúcsúzott tőle, mert a doktor már a kocsiban ült. Giles, akiről úgy döntöttek, hogy itthon hagyják, kinyitotta a kocsiajtót, miközben a nőcselédek az ablakból nézték az elutazókat.

— Indulj — kiáltott a fiatalember — hajts vágtatva, úgy repülj, mint a nyíl, hogy meg legyek veled elégedve.

— Halló! — kiáltott fel az orvos — nekem nem olyan sürgős az utam. Ne hajts túlságosan gyorsan, ha azt akarod, hogy én meg legyek veled elégedve.

Zörögve és csattogva távozott a kocsi, míg lassanként a kerekek által okozott zaj füllel megkülönböztethetetlenné vált és csak a figyelő szem tudta megállapítani, hogy hogyan távolodik, porfelhőbe burkolva. Amíg a porfelhő látszott, a háznép a távolodó kocsi után nézett.

HUSZONNYOLCADIK FEJEZET.

Arról számol be, hogy más az élet esküvő után, mint a mátkaság alatt.

Bumble úr szomorúan ült árvaházi szobájában és szemét bánatosan fordította a kandalló felé, amelyből csak a nyári nap visszfénye sütött arcára. Az egyházfi egész megjelenésén borongó búbánaton kívül még sok jel vallott arra, hogy a derék úr körülményeiben súlyos változások történtek. A büszke paszományos kéntös, a háromszögletű kalap hová tűntek? Térdnadrágja és harisnyája megvolt még ugyan, de sokat vesztett régi tekintélyéből. A parancsoló háromszögletű kalapját kis göm-

bölyű sipka helyettesítette, ami úgy aránylott előbbi fejfedőjéhez, mint a közkatona a tábornokhoz. Mindezekből tudhatjuk, hogy Bumble úr feleségül vette Corneyné asszonyt és jelenleg már a felügyelő díszes tisztét tölti be az árvaházban. Nem volt többé egyházfi és hatalmának jelvényei átszállottak utódjára.

— Még csak holnap lesz két hónapja — sóhajtott fel Bumble úr — és mégis, mintha már egy egész emberöltő telt volna el.

— Eladtam magam — folytatta félig hangosan beszélve Bumble úr — eladtam magam hat teáskanálért, két cukorfogóért és egy teáskannáért. Ehhez egy kevés másodrendű bútor és húsz font készpénz járt, semmi egyéb. Túlságosan olcsó volt.

— Olcsó? — süvített egy vésztjósló hang Bumble úr fülébe — nincs a világon az az ár, ami érted olcsó lett volna. Értékeden felül fizettelek meg, tanu rá a Mindenható Isten. De különben egész nap itt akarsz ülni és hortyogni, ahelyett, hogy dolgoznál?

— Igenis, itt fogok ülni, ha jónak látom, asszonyom — felelte dühösen Bumble úr — de különben is nem hortyogtam. Ha pedig kedvem van rá, akkor hortyogok, ásítok, tüsszentek, nevetek vagy sírok, prüszkölök vagy dühös vagyok, amint az nekem tetszik, mert jogom van nekem hozzá. A férfi joga az, hogy parancsoljon.

— És mi az asszony joga, az Isten szerelméért? — kiáltott fel az elhalt Corney úr hátrahagyott szemefénye.

— Az asszony joga az — mennydörgött Bumble úr — hogy engedelmeskedjen férjének. Erre különben már boldogult férjednek kellett volna megtanítani és ha ezt el nem mulasztja, lehet, hogy még ma is élne szegény. Ó Istenem, ha rajtam mulna, bizony még most is életben volna.

Bumble úr hetykén félrevágta kalapját és távozni készült, miután férji jogait kellő világításba helyezte. Azonban még nem hagyhatta el a szobát, mikor a vihar teljes erejével kitört.

Először is Bumble úr félrecsapott kalapja repült a szoba

tulsó szögletébe, azután valami gyanusan csattant a kiváló férfiú arcán. A következő támadás célpontjául azután az ilyenekben járatos hölgy teljesen a fejet választotta és miközben az egyik kezével megragadta férje torkát, másikkal minden ökölvívó bajnokot megszégyenítő ügyességgel és erővel öklözte a szerencsétlen férfi arcát. Ezután változtatott harcmodorán, mert félkezével haját kezdte tépni az áldozatnak, míg másik kezének hegyes körmeivel arcát szántotta végig. Miután ezt elvégezte, egy hatalmas taszítással a székre dobta urát és parancsolóját és felszólította, hogy most beszéljen férfi jogairól, ha mer.

— Állj fel és takarodj a szemem elől — mondta parancsoló hangon az asszony. — Hordd el magad, mielőtt olyat tennék, amit még megbánhatok.

Bumble úr előkaparta a szegletből kalapját és nézte, merre az ajtó, eközben azonban arra gondolt, hogy vajjon mi lehet az, amit az előzmények után felesége még megbánhatna.

Bumble úr szomorúan lépkedett ki az utcára és elindult a hosszú úton lefelé. Az eső megeredt és ő jónak látta egy mellékutcában lévő korcsmába térni be. Mikor az ablakon benézett, egy bő köpenyegbe burkolt embert látott, aki az asztalnál ült és ő maga is oda telepedett le, miközben lehető méltóságteljes magatartással szürcsölgette vízzel kevert pálinkáját.

— Engem nézett? — szólalt meg hirtelenül és támadó hangon az idegen — amikor az előbb bekukucskált az ablakon?

— Tudtommal nem — hangzott a válasz — ha csak ön nem . . . izé úr — Bumble úr azt várta, hogy az idegen most megmondja nevét, az azonban ehelyett így szólt:

— Tehát nem tudja, hogy én ki vagyok? Jól is teszi, ha ezt nem kutatja. De ha jól emlékszem, én magát már láttam. Csakhogy akkor valami uniformist hordott, nem? Azt hiszem, hogy egyházfi volt az itteni dologházban, úgy-e?

— Igen — felelt némileg sértődötten Bumble úr — az egyházközség tisztje voltam.

— Igen, igen — felelte a másik. — Ebben a minőségben láttam akkor. Hát most mit csinál?

— Most felügyelő vagyok a dologházban, felügyelő a dologházban, fiatalember.

— Hanem az irgalomintézeten kívül arra is ügyel úgy-e, hogy a saját hasznát megtalálja. Na nem szükséges tagadnia, — tette hozzá, Bumble úr tiltakozó mozdulatát látva. — Láthatja, hogy tetőtől talpig ismerem magát.

— Azt hiszem uram — felelt az irgalomintézet felügyelője — hogy a házasembernek épp úgy, mint a nőtlennek, önmaga iránt való feladata azt parancsolja, hogy ahol becsülettel megkeresheti a krajcárt, ne hagyja azt másnak.

Az idegen elmosolyodott, azután becsöngette a pincért:

— Töltse meg újra azt a poharat, de csinálja jó erősre. Így szereti, remélem?

— Nem túlerősen, uram — motyogta Bumble.

— Érti, hogy ez mit jelent — szólt szárazon az idegen.

— Figyeljen rám — mondotta az idegen, mikor a korcsmáros elhozta a teli poharat, melyet ő Bumble számára rendelt. — Éppen maga miatt jöttem ide és bár az a szolgálat, amit magától várok, nem nagy, meg akarom érte jutalmazni. Először is itt van ez — s az asztalon át néhány aranyat csusztatott a kapzsi Bumble markába.

— Emlékezzék vissza — folytatta ezután — arra a télre, amely mintegy tizenkét évvel ezelőtt lehetett.

— Már megtettem.

— Színhely, az árvaház.

— Jól van.

— Idő: éjszaka.

— Igen.

— Emlékezzék vissza arra a gyerekre, aki ekkor született.

— Sok született akkor, uram.

— De engem csak egy érdekel — folytatta türelmetlenül az idegen.

— Melyik?

— Az a halvány, nyulánk gyerek, akit, ha jól tudom, egy koporsócsinálóhoz adtak inasnak s aki azután Londonba szökött.

— Ön biztosan Olivért gondolja, uram, a kis Twist-et. Emlékszem rá, persze, hogy emlékszem. Nála makacsabb csirkefogó nem volt az egész . . .

— Hagyja abba, úgy is tele van már ezekkel a históriákkal a fülem. Egy asszonyról akarok hírt kapni, aki akkoriban a gyerek anyját gondozta.

— Arról ugyan aligha kaphat ön hírt, uram, mert az öreg Sári a mult télen meghalt.

Az idegen jó ideig mereven nézett Bumblera, azután mély gondolatokba merült. Látszott rajta, hogy bántja a vett hír, azonban ezt nem akarja mutatni. Végül kijelentette, hogy az egész dolog nem fontos. Bumble azonban, aki elég ravasz volt ahhoz, hogy észrevegye : itt a felesége által tudott titok révén pénzt lehet keresni, titokzatos arccal figyelmeztette az idegent, hogy az öreg Sári, mielőtt meghalt, egy asszonynak valami furcsa titokról tett említést a gyerekkel kapcsolatban.

— Hogy beszélhetnék én azzal az asszonnyal — kiáltott fel a férfi olyan hevességgel, mely elárulta, hogy a dolog nagyon érdekli.

— Csak rajtam keresztül, holnap — szólt Bumble.

— Mikor?

— Holnap.

— Este kilenc órakor — szólt az idegen, miközben egy darab papirra remegő kézzel, alig olvashatóan, egy címet írt fel : — Este kilenc órakor hozza azt az asszonyt ide. Talán mondanom sem kell, hogy titokban történjék, mert ez válik az ön hasznára.

E szavakkal kifizette a pálinkát és kilépett az ajtón. Az ajtón kívül tudtára adta Bumble úrnak, hogy utaik elváltak, mikor a volt plébániai tisztviselő a kezében tartott cédulára pillantva észrevette, hogy azon csak egy lakcím áll, de név nem.

— No, mi baj? — kérdezte a férfi és gyorsan, ijedten megfordult, amint Bumble a karjához ért. — Mit akar tőlem?

— Egy kérdést akarnék tenni — szólt Bumble a kezében tartott papirra mutatva. — Milyen név alatt találom meg önt?

— Nevem Monks — felelt az idegen és azután elsietett.

HUSZONKILENCEDIK FEJEZET.

Elmondja, hogy mi történt Bumble úr, Bumble asszonyság és Monks között éjszakai találkozásukon.

Felhős, fojtott levegőjű nyári este volt. Amikor Bumble úr és élete párja a főutcáról egy melléksikátorba fordultak be, az eső vastag cseppekben hullani kezdett. A derék házaspár rongyos köpenyekbe burkolózott, ami egyrészt az időjárás, másrészt a felismerés ellen védte őket. Bumble úr kezében lámpa volt, amelyet nem gyujtott meg és néhány lépéssel előre sietett, hogy feleségének a sárban utat taposson. Növekvő sötétségben egyre gyorsabban siettek kitűzött céljuk felé.

A környék rozzant házakból és mocskos sikátorokból állt és régóta rossz hírnévnek örvendett. Még a roncsok között is feltünt egy ház, melynek gerendáit a patkányok már rég szétrágták, egy része a folyóba dült és csak egy kis kiugrója maradt úgy, ahogy épen. Kiváló barátaink e ház előtt állapodtak meg.

— Itt kell valahol lenni — szólalt meg Bumble úr a kezében tartott papirdarabra nézve.

— Ki az ott lent? — szólalt meg fejük fölött egy hang.

Bumble úr felnézett a beszélőre, mire az így folytatta:

— Maradjatok egy percig csendben, lejövök hozzátok.

— Ez az az ember? — kérdezte Bumblené, mikor a férfi visszahúzódott és életepárja igenlőleg biccentett rá.

— El ne felejtsd, amire tanítottalak — mondta az asszony — vigyázz rá, hogy minél kevesebbet beszélj, különben kikotyogsz mindent.

Bumble úr nagyon aggodalmas szemekkel nézegette az

épületet és szemmelláthatólag azt mérlegelte magában, hogy tanácsos-e ilyen időben ilyen elhagyatott helyre belépni, amikor Monks ajtót nyitott és halogatást nem tűrő hangon így szólt:

— Lépjenek be. Mit gondolnak, meddig fogok magukra várni?

Az asszony, aki mindeddig habozott, félszegen lépett át a kapun, nem várva további hívást és Bumble úr, aki szégyelte volna, hogy kívül maradjon, követte őt. Szemmelláthatő volt azonban, hogy nagyon rosszul érzi magát és magatartásának megszokott méltóságteljes volta teljesen hiányzott.

— Mi az ördögöt ácsorogtak odakinn abban a nedvességben? — szólt Monks, Bumblehoz fordulva.

— Csak . . . csak pihentünk egy kicsit — dadogta a megszólított, miközben ijedősen nézett maga körül.

— Meg akartatok nyugodni — förmedt rájuk Monks. — Az az eső, ami valaha is leesett, meg az mind, ami még esni fog, nem tudja eloltani a pokolnak azt a tüzét, amit egy ember hordoz magában. Nem fogtok ilyen könnyen megnyugodni, ne gondoljátok.

Ilyen kellemes szavakat mondva, Monks hirtelenül az asszonyhoz fordult és vad szemeket vetett rá, úgy hogy Bumblené, aki pedig rendesen nem szokott egykönnyen megijedni, lesütötte szemét.

— Ez az az asszony? — kérdezte Monks.

— Hm! Igen, ez az az asszony — felelt Bumble úr, ráemlékezve arra, amire felesége figyelmeztette.

— Végezzünk tehát minél hamarabb, annál jobb. Az asszony tudja, hogy miről van szó, úgy-e? — folytatta Monks, majd mikor az asszony intett, hogy értesülve van a dologról, így szólt: — Hát igaz az, amit ez az ember mondott, hogy valami vénasszony a halála előtt való percekben valami titkot bízott magára?

— Igaz — szólt Bumblené — még pedig ez a közlés

annak a gyermeknek anyjára vonatkozott, aki felől ön kérdést intézett ehhez az emberhez.

— Az első kérdés tehát az, hogy mire vonatkozott ez a közlés? — kérdezte Monks.

— Nem, ez csak a második kérdés — vágott a szavába Bumblené. — Az első kérdés az, hogy mennyit ér önnek ez a tudósítás?

— Ki tudná ezt megmondani, hogy mit ér, amíg az ember nem hallja.

— Azt hiszem, önnél jobban senkisem tudja a mondanivalóm értékét.

— Hm — mondta jelentőségteljesen Monks. — Olyasmi, ami pénzt ér?

— Azt hiszem — hangzott az óvatos válasz.

— Valamit elvettek attól az asszonytól — mondta Monks — valami olyat, amit magán viselt, valamit, ami . . .

— Jobban tenné, ha igérne egy összeget — szakította félbe Bumblené — én máris eleget hallottam a dologról, hogy tudjam : Ön az az ember, akit ez a dolog érdekel. Mennyit ér a tudósítás önnek?

— Lehet, hogy semmit és lehet, hogy húsz aranyat — felelt Monks. — Beszéljen, azután megmondom én is a válaszomat.

— Adjon huszonöt aranyat — mondta az asszony és akkor beszélek. Előbb azonban egy szót sem mondok.

— Huszonöt aranyat? — kiáltott fel Monks visszahúzódva.

— Nyiltan beszéltem — felelt az asszony — és nem is kértem nagy összeget.

— Nem nagy összeget, egy dohos titokért, amely úgylehet, egy krajcárt sem ér és amely már több mint tizenkét éve nyugszik!

— Az ilyen dolgok jól bírják az idő mulását — felelte az asszony — és olyanok, mint a finom bor : az idő mulása megkettőzi értéküket.

— És ha csak úgy semmire dobom ki a pénzemet, mi történik akkor? — kérdezte Monks.

— Hiszen én csak védtelen asszony vagyok, egyedül ezen az elhagyatott helyen — szólott Bumblené. — Visszaveheti a pénzt, ha magamtól nem adnám vissza.

— Itt van a pénz — mondotta erre Monks és egy vászonzacskóból huszonöt aranyat olvasott az asztalra. — Halljuk a történetet.

— Mikor az az öregasszony meghalt, egyedül voltam vele, egészen egyedül és egy fiatal nőről mesélt, aki itt a házban pusztult el. Ez a fiatal nő volt az anyja annak a gyermeknek, akiről ön tegnap mesélt és ezt a fiatal nőt az öreg Sári meglopta. Meglopta, amikor már meghalt, meglopta, mielőtt még teljesen kihült volna a teste, ellopta tőle azt a tárgyat, amiért könyörgött, hogy tegyék el fia számára, ellopta tőle legféltettebb kincsét. Mielőtt azonban tovább beszélhetett volna a haldokló, hátrahanyatlott és meghalt és én megmerevedett ujjai közül csak nehezen tudtam előkaparni egy zálogcédulát.

— Miről szólt ez a zálogcédula? — szólt idegesen Monks.

— Megmondom annak idején — felelt az asszony. — Én különben gondoltam, hogy hasznát vehetem még ennek a cédulának, vagy az ékszernek és ezért kiváltottam.

— Hol van most? — kiáltott fel Monks.

— Itt — felelt Bumblené és egy kis erszényt dobott az asztalra, amelyből Monks remegő kezekkel egy karikagyűrűt és két kis hajfürtöt, meg egy kis arany ékszert vett elő, amelybe szemmelláthatólag belevaló volt a két hajfürt.

— Belülre ezt a nevet vésték : Ágnes — szólt Bumblené — aztán van ott egy dátum, amely körülbelül egy évvel előzi meg a gyermek születését.

— Ennyi az egész? — kérdezte Monks.

— Igen, ennyi az egész — felelt az asszony.

Bumble hosszú lélekzetet vett, mintha azt akarná mondani, hogy örül, hogy vége van már ennek a históriának és még semmiféle olyan jel nem történt, amiből arra lehetett

volna következtetni, hogy a 25 aranyat Monks vissza akarja venni. Végül bátorságot vett magának és helyeslő bólintással kisérte, mikor felesége így szólt:

— Az egész históriáról nem tudtam többet, mint amennyit magam kitaláltam és nem is akarok többet tudni, mert

— Nézzenek le ide!

úgy érzem, hogy ez így biztosabb. Mindamellett szeretnék két kérdést tenni, ha lehet.

— Kérdezhet — felelt Monks, bizonyos meglepetéssel — de az már más kérdés, hogy felelek-e vagy sem.

— Ezt a tárgyat akarta tőlem megkapni? — kérdezte Bumblené.

— Igen — felelt Monks. — Mi a másik kérdés?

— Mi célja van vele? Fel akarja-e valaha ellenem használni?

— Sohasem — nyugtatta meg Monks — de önmagam ellen sem. Nézzenek ide, egy lépést sem szabad előre tenniök, különben egy fagarast sem ér az életük.

Ezekkel a szavakkal az asztalt hirtelen odébb taszította és megragadva egy vaskarikát, amely a padlóba volt erősítve, hatalmas csapóajtót tárt fel, amely szorosan Bumble úr lábai előtt nyilt meg s ezzel a megnyilással néhány lépés sietős hátrálásra kényszerítette a kitünő férfiút.

— Nézzenek le ide — szólt Monks a lámpával a nyilásba világítva. — Nézzenek le ide és ne féljenek tőlem, hiszen teljes nyugalommal eltüntethettem volna magukat, amíg itt ültek, ha ez lett volna a tervem.

Erre a biztatásra az asszony közelebb merészkedett és még Bumble úr is, akit a kjváncsiság ösztökélt, megkísérelte a közeledést. A sok esőzéstől megdagadt folyó zavaros és tajtékos hullámai zúgtak el sebesen szemük előtt és minden más zaj eltünt a víz hatalmas örvénylésében. Valaha itt vizimalom lehetett s ennek maradványa volt a nyilás, mely alatt szilaj folyással száguldott el a malomkerekek akadályától megszabadult víztömeg.

— Ugyancsak messzire jutna reggelig annak az embernek a teste, akit este ide löknének be — mondotta Monks, miközben a kötélen függő lámpát ide-oda lóbálta a mélységben.

— Tizenkét mérföldre a folyam mentén — dadogott Bumble úr — legalább tizenkét mérföldre és darabokra szakadna a sziklákon.

Monks nagy gyorsasággal kihuzta kebléből a kis csomagot, amelyet az előbb huszonöt aranyért vásárolt meg Bumblenétól és sietve dugott volt zsebre és egy követ kötve rá, hirtelen mozdulattal az árba hajította. A csomag egyenesen esett le, kis csattanással érte el a víz felszínét és azután eltünt.

A három ember ott fent egymás arcába nézett és úgy érezték, hogy könnyebben vesznek lélekzetet.

— Ez is megvolna — mondta Monks, miközben becsukta a csapóajtót, amely nagy csattanással foglalta el előbbi helyzetét — ha, amint egyes könyvek mondják, a tenger egy szép napon visszaadja a halottakat a világnak, akkor is lesz annyi esze, hogy a belé merült ezüstöt és aranyat magának tartja meg. Ennélfogva nincs egymásnak több mondanivalónk és félbeszakíthatjuk kellemes társalkodásunkat.

— Mindenesetre — jegyezte meg nagy örömmel Bumble úr.

— Remélem, fog tudni a nyelvére vigyázni — szólalt meg fenyegető tekintettel Monks — az asszonytól nem félek.

— Bizhatik bennem, fiatalember — felelt Bumble, akinek biztonsága pillanatonként nőtt, mióta a csapóajtó csukva volt, és ő lépésről lépésre az ajtó felé közeledett. — Tudom jól, hogy ez nekem is annyira érdekemben van, mint akárki másnak.

— Ennek örülök — mondotta Monks — gyújtsa meg a lámpáját és menjen el olyan gyorsan, amint csak tud.

A kitünő házaspár, amelyre nagyon hatott a hely titokzatossága, gyors fejbólintással vett búcsút az ismeretlentől és kilépett az utca sötétjébe. Amint eltávoztak, Monks, aki félt egyedül lenni, egy fiút kiáltott elő, aki valahol a közelben rejtőzködött és annak kezébe adva a lámpát, visszatért abba a szobába, ahonnan az érdekes beszélgetés kedvéért előjött.

HARMINCADIK FEJEZET.

Néhány olyan tiszteletreméltó személyiséget hoz ismét elő, akiket az olvasó már ismer és megmutatja, hogy Monks és a zsidó miképpen dugták össze érdemes fejüket.

Az előbbi fejezetben elbeszéltek után következő estén Sikes Bill úr hosszú álmából ébredve, dörmögni és mozgolódni kezdett és rosszkedvűen azt kérdezte, hogy hány óra van.

Az a szoba, amelyben Sikes úr ezt a kérdést hangoztatta, egyik sem volt azok közül, melyekben a meghiusult betörés előtt lakott és bizony valamennyinél jóval kényelmetlenebb szállás volt. Maga a haramia piszkos hálóköntösben feküdt az ágyban és külsejét még ijesztőbbé tette beteges, sárga arcszíne és a legalább egy hetes fekete szakáll, amely bozót módjára verte ki a képét.

— Nemrég ütötte el a hetet — válaszolt a haramia kérdésére egy női hang, amelyben Náncsiéra lehetett ismerni. — Hogy érzed magad, Bill?

— Olyan gyenge vagyok, mint a lehelet — felelt Sikes átkozódva. — Gyere, támogass, hogy ebből a menydörgős ágyból valahogy kikecmeregjek.

A betegség nem javította meg Sikes úr természetét, mert amikor a lány kezét nyujtotta neki és egy székhez vezette, káromkodott és többször megütötte a lányt ügyetlenségéért.

— Bőgsz? — ordított Sikes. — Ne pityeregj nekem! Ha nem tudsz ennél okosabbat tenni, akkor csak szedd össze magad és eredj!...

— Hallom — felelt a lány nevetést erőltetve — de mi az ördög ütött hozzád ma?

— No látom már, — mormogta a rabló — hogy észhez térsz lassan, de annál jobb rád nézve.

— Pedig nem volna szabad, hogy ma rossz légy hozzám — mondta a lány, miközben kezét a férfi vállára tette — hiszen annyi éccakát virrasztottam át veled, ápoltalak, mint kis gyereket takargattalak és hosszú idő óta ma látlak először úgy, hogy nem vagy magadon kívül. Ha gondos és szerető ápolásomra visszaemlékezel, nem bánhatsz velem rosszul.

— Nos... igen... nem — dadogott Sikes — meglehet, hogy nem bántam volna veled ilyen keményen. Hanem mi a mennykő ütött hozzád, hogy megint pityeregsz? — ordított Sikes. — Láss valami munkához és hagyd a fenébe ezeket az asszonyos ostobaságokat.

De hiába káromkodott Sikes úr, hangja, amely minden

más alkalommal elérte volna a kívánt hatást, most teljesen hiábavaló volt, a lány feje hátrahanyatlott a szék támlájára és elájult, miközben a rabló még egyre káromkodott. Sikes egy idő mulva belátta, hogy ezzel a módszerrel nem tudja magához téríteni a leányt és ekkor torkaszakadtából segítségért kezdett kiáltani.

A lány lassanként magához tér.

— Mi a baj, barátom? — kérdezte a zsidó a szobába lépve.

— Csinálj valamit evvel a lánnyal, ha tudsz — felelt idegesen Sikes — de siess!

Fagin tényleg felemelte a lány fejét, a pribék és Bates úrfi pedig, akik a zsidó sarkában voltak és közvetlen utána léptek be a szobába, szintén a lány körül kezdtek foglalatos-

kodni. A pribék a magával hozott nyalábot a földre dobta és Bates barátja zsebéből egy hosszúnyakú üveget kapva elő, fogával huzta ki belőle a dugót és tartalmából egy kortyot a lány szájába öntött, nem mulasztván el előbb saját maga is megkóstolni azt. Egyesült erőfeszítésüknek rövidesen meg lett a kívánt eredménye, a lány lassanként magához tért, az ágyhoz tántorgott és fejét a párnák közé furta, Sikesre hagyva, hogy a váratlanul érkezett új vendégeket fogadja.

— Micsoda rossz szél hajtott ide benneteket? — kérdezte a haramia.

— Éppen nem rossz szél — felelt nyájasan Fagin — mert a rossz szél mindenkinek rosszat hoz, én pedig nektek jót hoztam. Hallod-e pribék, bontsd ki azt a batyut és add oda Billnek azt, amit jóformán az utolsó garasunk kidobásával neki vásároltunk.

Fagin felszólítására a pribék kibontotta a csomagot, amely egy régi asztalterítőből állott és annak tartalmát egyenként átnyujtogatta Bates Károlynak, aki azokat az asztalra helyezte, nem mulasztván el minden egyes darab jóságát és ritkaságát külön feldicsérni.

— Egy kis nyulpástétom, Bill barátom, olyan finom, hogy szinte elolvad az ember szájában. Félfont tea, olyan erős, hogy a gőze leüti a teakanna fedőjét, másfélfont cukor, a legfinomabb fajtából, amelyet valaha néger termelt, két mérő köleskása, egy darab sajt és végül ... végül, ami mindennél többet ér ... — Bates úrfi e szavakkal hatalmas kabátjának zsebéből ugyancsak hatalmas borosüveget kerített elő és mutatott fel, míg a pribék a kezében tartott palackból pálinkát töltött egy pohárba. Ezt a pálinkát Sikes még ugyanabban a pillanatban le is nyelte.

— Csak igyál Bill, csak igyál — mondta a zsidó — ez egészségedre fog válni és teljesen talpra fog állítani.

— Talpra állítani — dühöngött Sikes — amíg te egyszer eljöttél engem talpraállítani, húszszor is felfordulhattam volna. Micsoda ocsmány dolog az tőled — dühöngött Sikes —

hogy már három hét óta tájékomra sem jöttél? Miattad bátran elpusztulhattam volna.

— Halljátok-e fiúk — mondta a zsidó — ezt éppen most panaszolja, amikor eljöttünk és ennyi finom holmit hoztunk neki.

— Ez ellen éppen nincs kifogásom — mondotta a rabló lecsendesülve, amint az asztalra pillantott — ezek a holmik elég jók a maguk nemében, de mivel mentegeted magadat, hogy pénzt sem adtál, eledelről sem gondoskodtál és ennyi ideig úgy hagytál itt heverni, mint egy kutyát. Károly, zavard ki ezt a dögöt!

— Több mint egy hétig nem voltam Londonban — védekezett zavarodottan a zsidó.

— De hol voltál másik két hétig? — üvöltött Sikes. — Mért hagytál másik két hétig tespedni ebben az átkozott lyukban, mint valami beteg patkányt?

— Nem tudom most az okaimat elsorolni — szólt a zsidó — de hidd meg barátom, hogy egy pillanatra sem feledkeztem meg rólad.

— Azt elhiszem, hogy nem — felelt a rabló, miközben egy hatalmas darab pástétomot kapott be és majdnem megfulladt rajta — tudom jól, hogy amíg én itt lázasan feküdtem, azon törted a fejedet, hogy csak gyógyuljon meg hamar ez a Bill, majd akkor ezt meg azt a tervet fogja végrehajtani számodra, persze, potom pénzért. Ha ez a lány nem viselt volna gondot rám, már rég a férgek rágnának.

Náncsi említése új fordulatot adott a társalgásnak, mert a két ifjú úr Fagin intésére most pálinkát kezdett erőltetni a lányba, aki azonban csak óvatosan és mértékletesen ivott.

Sikes, akit betegsége legyengített, most sokkal kevésbbé birta a pálinkát, mint azelőtt és nagyon hamar meg'átszott rajta az ital hatása, sőt Fagin is szokatlanul virágos kedvűnek mutatkozott.

— Mondjuk, hogy ez mind rendben volna — mondta Sikes — de nekem pénz kell, még pedig ma.

— Egy vasam sincs — felelte a zsidó.

— Ha nálad nincs is, vannak otthon aranyaid — mondta Sikes — egy párat ide kell adnod.

— Arany? — kiáltott fel elcsodálkozást színlelve Fagin.

— Arany bizony — felelt Sikes — amiből még ma estére kell nekem.

— Hát majd küldök a pribékkel — felelt megadóan Fagin.

— Nem lesz jó — szólt Sikes. — Ez a pribék túlságosan ravasz fickó, lehet, hogy eltévesztené az utat vagy elfelejtene ide jönni vagy megfognák a zsaruk, szóval én abból a pénzből egy vasat sem látnék. Nem, majd Náncsi megy el veled és elhozza a pénzt.

Hosszú idő mulva indult csak útnak a menet, miközben Faginnak a kért öt aranyat háromra sikerült lealkudni és Sikes azalatt az idő alatt, amíg Náncsi pénzért járt, ismét ledült az ágyra, hogy pihenjen.

Otthon a zsidó kiküldte a szobából a pribéket, meg Bates Károlyt és így szólt Náncsihoz:

— Maradjon csak itt kedvesem, a pénz egy másik szobában van, mindjárt hozom.

Miközben azonban ezeket a szavakat mondotta, a lépcsőn lépések nesze hallatszott és a zsidó, aki éppen arról lamentalt, hogy milyen nyomorult mesterség az övé, menynyit kell dolgozni hiába és hogy milyen alaptalanul tartják őt zsugorinak és gazdagnak, ijedten dugta zsebre egy kis szekrényke kulcsát és nagy ijedelemmel kérdezte, hogy ki az.

A lány keresztbe font karokkal ült az asztal mellett és úgy látszott, hogy egyáltalában nem érdekli Fagin fecsegése, sem az, hogy jön-e valaki, vagy éppenséggel elmegy. Mikor azonban egy suttogó hang ütötte meg fülét, villámgyorsasággal lekapta kalapját és sálját és az asztal alá dobta.

A zsidónak ugyanebben a pillanatban lázról és szédülésről panaszkodott és nagyon bágyadt hangon kérte, hogy engedje őt valahova lepihenni, mert rosszul érzi magát.

— Ah — szólt a zsidó, — most jön az az ember, akit vártam. Ne menjen el kedves Náncsi és amíg itt van, ne szóljon a pénzről. A látogatás nem fog sokáig tartani, még tíz percig sem, kedvesem. — A zsidó ezzel mutatóujját hallgatást jelentően ajkára téve, gyertyát fogott a kezébe és felnyitotta az ajtót, amikor a közeledő férfi lépései már az ajtó előtt hallatszottak.

A látogató Monks volt.

— Csak az egyik tanítványom — magyarázta Fagin, mikor látta, hogy Monks zavarba jön az idegen arc láttára — maradjon csak csöndben, Náncsi. Van ujság? — fordult aztán a vendéghez.

A lány egészen közel húzódott az asztalhoz és olyan arckifejezéssel fordult el Monkstól, mintha az számára nem is léteznék, de abban a pillanatban, amikor a másik kettő beszélgetve megfordult, a lány olyan éles pillantást vetett a jövevényre, hogyha valaki ezt az egymásután következő pillantást látta volna, aligha tudta volna elhinni, hogy ugyanattól az embertől származnak.

— Ujságok? — kérdezte ujra a zsidó.

— Sok.

— És . . . és . . . jók? — kérdezte Fagin kissé bizonytalanul, mert nem tudta, hogy nem árulja-e el magát, ha túlságosan kíváncsi.

— Nem éppen rosszak — felelt Monks. — Nem vesztegettem az időmet. De négyszemközt szeretnék veled beszélni.

Náncsi egészen rákönyökölt az asztalra és vállvonogatásával mutatta, hogy semmi kedve a szobából kimenni, bár Monks szemmelláthatóan őrá célzott. A zsidó attól tartott, hogyha elküldi a lányt, az előbb a pénzt fogja kérni, ezért okosabbnak találta, hogy ő menjen ki a szobából és szemével csiptetve Monksnak, betette kettőjük mögött az ajtót.

Náncsi még hallotta, hogy a lépcsőn menet közben az újonnan jött így szólt:

— Csak abba az átkozott lyukba ne vigyél, ahol utóljára voltunk.

A zsidó felelt valamit, de Náncsi ezt már nem értette. Lépésük kopogásából következtetett arra, hogy a második emeletre mehettek. Megvárta, amíg teljesen csönd lett és azután villámgyorsan ledobta cipőjét, ruháját fejére hajtotta, kisurrant a szobából és eltünt a lépcsőház homályában.

A szoba jó negyedóráig üres maradt. Akkor azután a lány besurrant az ajtón, alig érintve a padlót lábujjhegyével s egy másodperc mulva hallani lehetett, hogy a két férfi is lefelé kopog a lépcsőn. Monks azonnal az utcára ment és a zsidó ismét felkapaszkodott a lépcsőn, hogy elhozza Náncsinak a pénzt.

— Milyen sápadt vagy, Náncsi — kiáltott fel Fagin, mikor a szobába lépett és a gyertya fénye a lány arcára esett. — Mi a bajod?

— Tudtommal semmi — felelt a lány — talán nagyon sokáig váratott ebben a fülledt levegőjű szobában. Engedjen hamar utamra, az biztosan jót fog tenni.

Fagin sűrű sóhajtások között a lány kezébe számlálta a pénzt, az pedig sietve eltávozott. Alig ért az utcára, úgy érezte, hogy nem tudja útját tovább folytatni és pár pillanatnyi pihenésre van szüksége. Leült, de hirtelenül ugrott fel és rohanni kezdett, éppen ellenkező irányban, mint amerre Sikes lakása volt, azután úgy látszik, eszébe jutván, hogy hiábavaló, amit tesz, megállt és kezét kezdte tördelni. Végre elhatározásra jutott, megfordult és rohanva, hogy a hiábavalóan elvesztett időt is kipótolja, Sikes lakása felé szaladt. A haramia csak azt kérdezte tőle, hogy van-e pénz és amikor igenlő választ kapott, folytatta álmát, amelyet a lány megérkezése egy percre félbeszakított.

Szerencséje volt Náncsinak, hogy a rákövetkező napon Sikest a váratlanul kapott pénzen szerzett ételek és italok elfogyasztása annyira igénybe vette, hogy semmire sem tudott figyelni, különben a lány izgatott magaviselete aligha kerül-

hette volna el a bandita sasszemeit. Minél jobban alkonyodott, a lány izgalma annál erősebbé vált. A leszálló alkonyatban félelemmel eltelve ült Sikes mellett és várta, hogy az leissza-e magát s lefekszik-e aludni vagy nem.

Sikes még mindig gyenge volt a láztól és ágyban feküdt, pálinkáját vizzel keverve itta, azután odanyujtotta az üres kancsót Náncsinak, hogy töltse azt meg. Ebben a pillanatban vette észre a lány furcsa arckifejezését.

— A tűz égessen meg! — kiáltott fel a férfi, az ágyban két keze segítségével félig felemelkedve — éppen olyan vagy, mintha a sírból bujtál volna elő. Mi a bajod?

— Bajom? — kérdezte a lány. — Nincsen semmi bajom. — De mért mereszted úgy rám a szemedet?

— Micsoda szamárság ez? — kérdezte Sikes, miközben megfogta a lány karját és durván megrázta. — Mi van veled? Mire gondolsz?

— Sok mindenre Bill, de az Isten szerelmére, mi rossz van ebben?

Az az erőltetett vídámság, amellyel e szavakat mondotta a leány, erősebb hatást tett Billre, mint az előbbi zavaros nézés.

— Majd én megmondom, hogy mi az — kiáltott a rabló. — Ha nem kaptad meg tőlem a lázt, akkor valami nagyon szokatlan dolgot forgatsz az eszedben, valami szokatlant és nagyon veszedelmeset. Az Isten verjen meg engem, ha most kiereszteltelek a kezem közül!

A lány csodálkozó és értetlen arcot vágott, mire Sikes magában morfondirozva megjegyezte:

— Az egész világon nincs még egy ilyen hű lány, akire így rábizhatná az ember magát. Ha ő nem volna, már három hónapja felakasztottam volna magam. Biztosan csak a láz az oka az egész viselkedésének. Biztosan a láz, annyi az egész.

Miután ezzel a bizonykodással megnyugtatta önmagát, Sikes fenékig hajtotta a kancsót és orvosságát kérte. Az orvosságot a lány úgy töltötte be egy csészébe, hogy közben háttal fordult a haramia felé.

— Na, most már gyere ide mellém — szólalt meg Bill — és vedd fel ujra a megszokott arcodat, különben úgy megbélyegzem, hogy az anyád sem ismer rád.

A lány engedelmeskedett és míg a haramia visszadőlt vánkosára, mellé ült. Bill szemét a lány arcára függesztette, de pillái elnehezültek, rövidesen lecsukódtak, azután nagy erőlködéssel ismét felnyiltak. Pár pillanat mulva Bill elszunynyadt, majd ujra felriadt s azután hirtelen mély, nehéz álomba merült. Keze ernyedten engedte el a lány karját, ujjai szétnyiltak és látszott, hogy mély kábulat kerítette hatalmába.

— Az altató csakugyan megtette hatását — suttogta maga elé Náncsi.

Hamarosan kalapot és sált vett elő és kiszaladt az ajtón. Az éjjeli őrtől, akivel találkozott, megtudta, hogy háromnegyed tizenegyre jár. Erre még gyorsabban sietett.

Olyan rohanva ment végig az utcákon és sikátorokon, hogy akikkel találkozott, mind megvoltak róla győződve, hogy tébolyodott. Amikor a város előkelőbb részébe ért, ahol a járókelők is megritkultak, még mindig sokan fordultak csodálkozva utána és nem tudták szertelen rohanását mire vélni. Egyesek ugyanolyan sietve utána iramodtak, hogy hátha valami rendkivüli eseménynek lesznek tanui, mások próbáltak elébe állni, hogy arcába nézzenek, mégis, mire céljához ért, kisérői elmaradtak és ő, hosszú rohanás után, fáradtan nyitotta ki a ház kapuját. Ez a ház nem esett messzire a Hyde-parktól és éppen akkor ütött tizenegyet az óra, mikor a kapus szobájának ajtaján benézve látta, hogy az üres.

— Kihez igyekszik? — kérdezte egy asszony, aki valamelyik ajtóból bukkant elő és utána nézett.

— Egy hölgyhöz, aki itt lakik — volt a válasz.

— Hölgyhöz? — szólt az asszony. — Milyen hölgyhöz, ha szabad kérdeznem?

— Maylie kisasszonyhoz — felelte a lány.

Ekkor egy inas került elő, aki semmi áron sem akarta Náncsit beereszteni és azt próbálta vele megértetni, hogy

kívül tágasabb. Hosszú vita következett erre, de a szegény lány csak a jószívű szakács többszöri közbelépésére tudta elérni, hogy az inas bejelentse Maylie kisasszonynak, hogy olyasvalaki kíván vele beszélni, aki nagyon fontos dolgokat mondhat el.

Pár perc mulva a lányt egy szobába vezették és még mielőtt körülnézhetett volna, már egy magastermetű, szép arcú kisasszony lépett be az ajtón, akihez a megalázástól méltatlankodva, így szólt:

— Nagyon nehezen lehet a kisasszony színe elé jutni, mondhatom. De ha én most fölöslegesen érzékenykedtem volna és eltávozom, mint azt a helyemben bizonyára mások megteszik, azt hiszem, a kisasszonynak oka lett volna megbánni.

— Nagyon sajnálom, ha modortalanul bántak önnel — felelte Rózsika — de ezt ne vegye a szivére, inkább mesélje el, hogy miért akart velem beszélni.

E felelet nyájas hangja, a szives szavak, melyen azok kimondattak és a vendéglátó kisasszony egész magatartása annyira hatott Náncsira, hogy sírva fakadt és csak hosszú idő mulva tudta megkérdezni, hogy be van-e zárva az ajtó, mert csak akkor tudja mondanivalóját előadni.

— Be van zárva — felelte Rózsika, miközben önkéntelenül hátrált néhány lépést. — Miért kérdi ezt?

— Azért — szólott Náncsi — mert a magam életét és még néhány ember életét akarom kisasszony kezébe letenni. Én vagyok az a leány, aki a kis Olivért azon a nevezetes estén, amikor Brownlow úrtól a könyvárushoz ment, az utcán megfogtam és Faginhoz visszavittem. Különben ismer-e kegyed valami Monks nevű embert?

— Nem ismerek — felelt Rózsika, akarata ellenére borzadva.

— Pedig ő ismeri kegyedet, mert én lakása címét és nevét tőle hallottam, úgy tudtam ide találni. Csak lopva tudtam idejönni, hiszen, ha tudnák, hogy itt vagyok, megölnének és ezért szeretném gyorsan elmondani a mondanivalómat.

— Nem hallottam soha ezt a nevet — suttogta maga elé Rózsika.

— Bizonyosan álnév — folytatta Náncsi — gondoltam már rá azelőtt is. Nem sokkal előbb, mint amikor a betörés éjszakáján Olivért azon a kis nyiláson keresztül a kegyedék házába dugták be, kihallgattam ennek a Monksnak Faginnal való beszélgetését, mert már akkor is gyanakodtam rá. Ebből tudtam meg, hogy Monks véletlenül meglátta Olivért az utcán azon a napon, mikor két közzénk tartozó fiúval először eresztettük ki az utcára és rögtön ráismert benne arra a fiúra, akit ő már hosszú ideje üldözött. Beszélgetésükből nem tudtam kivenni, hogy mi oka van erre Monksnak. Megállapodást kötött volt akkor Faginnal, hogy abban az esetben, ha Olivér visszakerül hozzá, Fagin bizonyos összeget kap és még több pénzt fizet akkor, ha Olivért tolvajjá teszi, amire Monksnak valami titokzatos okból szüksége volt. Monks meglátta az árnyékomat a falon és azt hiszem, rajtam kívül nem sok ember tudott volna akkor a kezük közül megmenekülni. Nekem is alig hogy sikerült és így beszédjükből többet már nem hallottam. Tegnap este azután ujra láttam ezt az embert. Eljött Faginhoz. Ők felmentek a lépcsőn és én hallgatóztam, de úgy meglapulva, hogy árnyékom se árulhasson el. Monks első szavai így hangzottak: «Az egyetlen bizonyíték, amivel a fiú jogait követelheti, most a folyó fenekén van, az a vén satrafa pedig, aki azt anyjától elvette, már a sírban fekszik». Azután nevettek és mindketten örültek annak, hogy a dolog olyan jól végződött. Monks, aki egyre jobban nekivadult, azt hangoztatta, hogy bár most már bizonyos a dolgában, mégis szivesebben nyult volna más eszközökhöz, mert kitünő tréfa volna, ha az apa nagyképüen hencegő végrendeletét azzal lehetne kicsufolni, hogy a suhancot, az ifjú örököst börtönbe hurcolnák, törvényszék elé állítanák, mint közönséges akasztófavirágot. Ezt pedig Fagin könnyűszerrel elérheti, ha a fiúnak egy bizonyos ideig már hasznát vette.

— Micsoda beszéd ez! — kiáltott fel Rózsika.

— A tiszta igazság — felelte Náncsi. — Ezután még sűrű káromkodások között azt is mondotta Monks, hogy szives örömest megöletné a gyereket, ha nem félne attól, hogy önmagát is bajba keverné vele, így csak leselkedni fog utána, hogyha származásának története valami módon kiderül, ártani tudjon neki. «Szóval öreg Fagin — mondotta tegnap Monks — akármilyen nagy zsidó vagy, olyan kelepcéket még kigondolni sem tudsz, mint amilyeneket én készítek kedves Olivér öcsikémnek!»

— Öccsének? — kiáltott fel Rózsika.

— Ezek voltak a szavai — folytatta Náncsi, ijedősen nézve körül, mint azt egész elbeszélése alatt is tette, de még többet is mondott. — Midőn kegyedről és még egy nőről említést tett, kijelentette, hogy ellene bizonyára az ördögök esküdtek össze, hogy a gyereknek éppen kegyedék keze közé kellett jutnia. Ezen aztán még nevetett is és mondta, hogyha kegyedék tudnák, hogy ez a kölyök, ez a kétlábú kis öleb kicsoda, ezreket és százezreket is megadnának érte.

— Csak nem azt akarja mondani — szólt Rózsika egészen elsápadva — hogy mindezt komolyan mondotta az az ember?

— Nagyon komolyan beszélt — felelt a lány — komoly ember ő, ha a dühe lecsillapult. Különben késő van már és otthon nem szabad gyanítaniuk sem, hogy én idejöttem, ezért ideje, hogy hazatérjek.

— De én mihez fogjak — szólt Rózsika. — Ha ön nincs itt, nem vehetem hiradásának semmi hasznát. Ha mindazt, amit mondott, hajlandó elismételni egy úr előtt, akit a szomszédból áthívunk, egy félórán belül biztonságba helyezzük önt is. Már egykor pártját fogta ennek a gyereknek, most is ide jött, hogy segítsen rajta, bár ezzel nagy veszedelemnek tette ki magát, engedje meg, hogy örömet szerezhessek magamnak is és ezeknek a haramiáknak társaságától megszabadíthassam magát.

— Kisasszony, angyali drága kisasszony — mondotta Náncsi térdreereszkedve — kegyed az első ember, aki hozzám

ilyen hangon szól. — Ha néhány év előtt történt volna ez, talán még segíteni lehetett volna rajtam, ma már azonban késő, késő, késő!

— A bűnbánás és megtérés sohasem késő.

— Különben sem hagyhatom el most őt — folytatta Náncsi — ha mindent elmondanék, ő volna az első, akit felakasztanak, mert ő volt köztük a legvakmerőbb és mindenütt ő járt elől.

— Ki az az ő? — kérdezte Rózsika.

— Bill.

— Hát lehetséges-e az — kiáltott fel Rózsika, — hogy egy ilyen haramia miatt az életének minden jövő reményéről lemond?

— Lehetséges — felelt a lány — vissza kell mennem. Lehet, hogy az Isten büntetése elér mindazokért a bűnökért, amelyeket elkövettem, de Billt most betegségében akkor sem tudnám elhagyni, ha mingyárt biztos volnék is benne, hogy az ő keze által fogok kimulni. Ismer kegyed valami olyan férfit, aki hasznát veheti ennek az én hiradásomnak?

— Igen. De ha szükség volna arra, hogy magával találkozzunk, mily módon tehetnők ezt?

— Ha megigéri kisasszony, hogy engem sem üldözni, sem követni nem fognak . . .

— Szentül igérem! . . .

— . . . Akkor minden vasárnap éjszaka, mondjuk tizenegy és tizenkét óra között a londoni hídon fogok fel-alá sétálni.

— Egy kis pénzbeli segedelmet csak elfogad tőlem — szólt Rózsika, amikor a lány indult — ne vegye rossznéven, de segíteni akarok magán . . .

Mielőtt azonban mondatát befejezhette volna, a szegény lány már eltávozott.

HARMINCEGYEDIK FEJEZET.

Melyben Olivérnek egy régi ismerőse bukkan fel és olyan lángészről tesz tanuságot, amely rövid idő alatt híressé teszi Londonban.

Azon az éjszakán, amikor ezek történtek, a Londonba vezető hosszú északi országúton két ember haladt a főváros felé. Férfi volt az egyik és a másik nő. A férfi hosszúlábú, hosszúkezű, vékony fickó, abból a csontos emberfajtából, amelyiknek nem lehet a korát meghatározni, mert gyerekkorában satnya felnőttnek, meglettkorában hosszúranyult gyereknek látszik. A nő fiatal és izmos testalkatú volt, aki erejéről már azzal is tanubizonyságot tett, hogy hatalmas batyut cipelt a hátán, míg utitársa semmiféle teherrel nem terhelte magát. Éppen ezért a férfi mindig tíz-tizenkét lépéssel társnője előtt járt és csak időnkint nézett vissza a lányra, hogy fejét rázva, megszidja lomhaságáért.

— Siess már, no! Bizony Isten, olyan lomha vagy te Sári, hogy az ember alig bír el.

— Könnyen beszélsz — felelt a nő, aki alig lihegett a fáradtságtól. — Csak cipelnél te is ilyen terhet, mint én.

— Terhet? Ugyan már hogy mondhatsz ilyet?! Különben mirevaló volnál — felelt a férfi. — Te mindig csak pihenni szeretnél, Sári.

— Messze van még? — kérdezte Sári, mikor lihegve egy padra ült le.

— Mingyárt ott leszünk — felelt a hosszúlábú, hosszúkezű fickó maga elé mutatva. — Az a sok fény ott, az London.

— Még jó két mértföld — válaszolta csüggedten a nő.

— Sohse bánd, hogy két mértföld-e avagy húsz — felelt Claypole Noah (mert hiszen ő volt a különös vándor) — hanem siess, mert ha továbbra is ilyen lassú leszel, bizony beléd rúgok.

— Remélem, nem megyünk nagyon messzire — szólt könyörögve a nő — mert én már alig birom magam.

— A közelben semmiesetre sem maradunk. Szép volna, ha az első korcsmába betérnénk, egész biztos, hogy az öreg Sowerberry mingyárt ránktalálna és bilincsbevert kézzel vinne haza. Ha nem én lennék a vezetőd, már úgy is rég ez lett volna a sorsunk. Az én ötletem volt úgy-e, hogy a szántóföldeken keresztül vegyünk egérutat és csak akkor bukkanjunk ki az országútra, mikor már jó messzire jutottunk. Nélkülem már egy hete a hüvösön csücsülnél.

— Tudom én azt, hogy sokkal okosabb vagy nálam — felelt Sári — de azt nem jól mondod, hogy én ülnék a hüvösön, mert mindaketten ott ülnénk.

— Talán nem te vetted ki a pénzt a fiókból, mi? — harsogott Noah — merjed tagadni, hogy nem te voltál?!

— Igen, de a te számodra vettem ki, kedves Noah!

— Nagyszerű — felelt amaz. — Vajjon elvettem én tőled?

— Nem vetted el, hanem rámbiztad, hogy csak legyen nálam és vigyázzak rá.

A dolog tényleg így is volt, mivel azonban Claypole mester nem szokott senkiben ok nélkül megbizni, meg kell jegyeznünk, hogy csak azért adta oda a pénzt Sárinak, hogyha útközben mégis felelősségre találnák őket vonni, ő a valószínűség látszatával állíthassa, hogy a lopásban ártatlan és így a becsukás elől megmeneküljön. Mindezt azonban fölöslegesnek tartotta Sárival is közölni és így jó egyetértéssel haladtak tovább.

Rövidesen Londonba érkeztek és Noah Sárit tömérdek gyanus sikátoron keresztül hurcolta, miközben néha megállt, hogy egyes kocsmákat megnézzen. Végül az egyik külseje megnyerte tetszését.

— Add ide a poggyászt — szólt a lányhoz — elvéve tőle a batyut — és jóakaratúlag figyelmeztetlek, hogy csak akkor beszélj, ha kérdeznek. Micsoda ház ez? A három . . . három . . . három micsoda?

— A három sánta — szólott Sári.

— A három sánta — ismételte Noah — elsőrangú cégér. Hát akkor csak maradj a sarkamban és gyere.

Vállával taszította meg a nyikorgó ajtót és belépett a házba. Az ivószobában csak egy fiatal zsidó ült, aki két könyökével a kasszára támaszkodva, egy mocskos ujságlapot olvasott. Ez az ember nagyon mereven nézett Noahra és Noah is ugyanilyen mereven nézett vissza őrá. Noah régi ruháit ujjal cserélte fel és így semmi olyan nem volt külsején, ami véleménye szerint különösen szemet szurhatott volna.

— Ez a három sántához címzett kocsma? — kérdezte.

— Igen, ennek a háznak három sánta a neve.

— Egy úriember, akivel útközben találkoztunk, ajánlotta nekünk ezt a házat — szólt Noah, miközben könyökével meglökte Sárit, hogy annak figyelmét felhívja a saját leleményességére. — Itt akarunk ma éjszaka megszállni.

— Nem vagyok benne biztos, hogy van hely a maguk számára, de majd megkérdezem — hangzott a válasz.

— Vezessen minket a vendégszobába és adjon egy kis hideg sültet, meg sört, amíg megkérdezi.

A pincér egy hátulsó szobába vezette őket és a rendelt ennivalót az asztalra helyezte. Ezután nemsokára hírül hozta nekik, hogy a mai éjszakát itt tölthetik és azzal magára hagyta a két embert, akik farkas étvággyal láttak az evésnek.

A vendégszoba, ahol Noah és Sári éhségüket csillapították, mindjárt a söntés mellett feküdt, de pár lépcsővel mélyebben, úgy hogy az az ember, ki a ház berendezését jól ismerte, egy kis függöny félrehuzásával beláthatott a szobába anélkül, hogy őt magát észrevehették volna. Ugyanígy, ha fülét tartotta oda a nyiláshoz, minden szót hallhatott, amit a szobában mondtak. A három sántához címzett kocsma tulajdonosa nem is mulasztotta el ezt a jó alkalmat kihasználni, hogy vendégeiről értesüléseket szerezzen és így Faginnak, aki véletlenül jött be az ivóba, hogy egyik tanítványa után kérdezősködjék, mindjárt azt mondotta, hogy idegenek vannak a szomszédban.

— Idegenek? — kérdezte az öreg zsidó.

— Igen, idegenek — szólt most a pincér — vidékről valók és nagyon csalódnám, ha nem volna valami ott Fagin számára.

Szemmellátható volt, hogy ez nagyon érdekli Fagint. Egy székre állt és óvatosan benézett a szomszéd szobába. Rögtön észrevette, hogy Noah hatalmasan nekilátott ételnek és italnak, Sárinak pedig mindkettőből csak nagyon kicsi részt hagyott.

— Áhá — suttogta a zsidó társai felé fordulva — szeretem ennek a fickónak a pofáját. Úgy néz ki, hogy még hasznunkra válhatik, hiszen máris tudja, hogy kell a nőkkel bánni. Maradjatok csendben, hallani akarom, hogy mit beszélnek.

Ezzel fülét az ablaknyiláshoz hajtotta és figyelmesen hallgatózott.

— Mától fogva pedig úriember leszek — folytatta Claypole úr és a zsidó sajnálta, hogy szavainak elejét nem hallhatta — tudni se akarok többé piszkos öreg koporsókról, hallod-e, Sári. Csak az úriember élete való nekem, te meg ha akarsz, úriasszony leszel.

— Én nagyon örülnék neki, kedvesem — felelte Sári — de egészen bizonyos, hogy nem találunk mindennap kirabolni való boltot.

— Bótokat — kiáltott fel megvetően Claypole úr — van még sok minden más is, amit ki lehet üríteni.

— Például? — kérdezte utitársa.

— Hát zsebek, asszonyok táskái, házak, postakocsik, bankok — mondta Noah, akire a sör már nagyon hatott.

— Csakhogy te mindehhez nem értesz, kedvesem.

— Majd olyan emberekhez fogok szegődni, akik értenek hozzá. — Majd csak hasznomat veszik valamilyen módon. Én rablókapitány szeretnék lenni, mert össze tudnám tartani az egész bandát, nyomukban lennék mindig és ők nem tudnának róla. Ha néhány jóravaló emberrel összetalálkozhatnék, azt bizony nem adnám azért a húsz fontos bankóért, ami most nálad van.

Claypole mester még tovább akarta fűzni gondolatait és ehhez éppen ihletet akart meríteni a kancsóból, amikor az ajtó hirtelen megnyilt és elmélkedését egy idegen férfi belépése zavarta meg.

Ez az idegen Fagin volt, aki szokása ellenére nagyon

A zsidó a mutatóujjával az orrára ütött.

barátságos képpel vigyorgott, amikor Noah felé közeledett. A szomszéd asztalnál foglalt helyet és italt rendelt.

— Gyönyörű esténk van uram, csak egy kicsit hideg az évszakhoz képest — mondotta Fagin, kezét dörzsölve. — Vidékről, amint látom, vidékről?

— Ezt honnan látja? — kérdezte Noah.

— Mert ennyi por egész Londonban sincsen — felelte

Fagin Noahnak és társnőjének lábbelijére mutatva és ugyanezzel a mozdulattal csomagjukat is jelezve.

— Ön nagyon élesszemű — állapította meg Noah.

— Hát bizony Londonban élesszeműnek kell lenni — felelt a zsidó.

A zsidó ezt az észrevételt azzal tette jelentősebbé, hogy jobb kezének mutatóujjával az orrára ütött. Noah utánozni akarta ezt a mozdulatot, de nem sikerült ilyen jelentőségteljesen megtennie, minthogy orra is túlságosan pisze volt a művelethez. Fagin a kísérletet is úgy tekintette, mint véleményével való teljes egyetértést és az italt, amelyet a pincér éppen most hozott, barátságosan megosztotta Noahval és Sárival.

— Jó kis ital ez — mondta Noah.

— Csak drága — mondta halkan és jelentőségteljesen a zsidó — annak, aki mindig ilyet akar inni, vagy egy boltot vagy egy asszony kézitáskáját, vagy egy házat, vagy postakocsit, vagy bankot kell kirabolni.

Alig hallotta meg Noah ezeket a szavakat, amikor halálos sápadtság öntötte el arcát és hátrazuhant székében, miközben merev szemmel nézett hol a zsidóra, hol pedig Sárikára.

— Ne ijedjen meg nagyon drágám — szólt Fagin székét közelebb húzva — az a szerencséje, hogy csak én hallottam.

— Nem én tettem — dadogott Noah és már nem nyujtogatta hossszú sovány lábszárát, mint független úrhoz illik, hanem olyan kicsire gubbaszkodott össze, mint ahogy csak lehetett, — mindent Sári csinált — úgy-e Sári, te magad is tudod, hogy te csináltad.

— Nem fontos, hogy ki tette — mondta a zsidó — nekem magamnak is ez a szakmám és éppen ezért szeretlek benneteket.

— Miféle szakma? — kérdezte Noah kissé magához térve ijedtségéből.

— Hát az a mesterség, amit ti csináltatok. Különben en-

nek a háznak a lakói is mind ilyesmivel foglalkoznak és az egész városban nem jöhettetek volna biztosabb helyre, mint a Három sántához. Sőt többet mondok : van nekem egy barátom, aki tud neked olyan foglalkozást szerezni, amilyennek te örülsz. Attól az úrtól még sok más dologban is tanulhatsz majd.

— Egészen úgy beszél, mintha komolyan gondolná.

— Mi hasznom volna belőle, ha tréfálnék — felelte vállát vonva Fagin. — Na jöjjön, magával négyszemközt szeretnék pár szót beszélni.

— Nem kell azért innen kimenni — szólalt meg Noah, aki már újra nyujtogatni kezdte lábszárát, — hallod-e Sári, pakold fel azt a batyut és vidd fel a szobába.

Ezt a parancsot már ismét méltóságteljes hangon adta ki és Sári azonnal engedelmeskedett.

— Egész jól dresziroztam, mi? — hencegett Noah, mikor a nő az ajtón kívül volt.

— Szinte tökéletesen — mondta Fagin a fiatalember vállára veregetve, — tökéletes lángész maga barátom.

— Azt hiszem, ha nem volnék lángész, akkor nem volnék itt. De ha sokat vesztegetjük az időt, visszajön, mielőtt valamit beszélhettünk volna.

— Nohát mit gondol? — szólt a zsidó. — Ha tetszeni fog önnek a barátom, azt hiszem, nem tehet okosabbat, mint azt, hogy társul vele.

— Jó üzlet az, amivel ő foglalkozik? — kérdezte Noah apró szemével jelentőségteljesen kacsintva.

— A legkiválóbb mesterség — felelt a másik és tömérdek embert foglalkoztat. A társaságbeli legjobb emberek állnak szolgálatában.

— Valamennyi városi születés?

— Vidéki egy sincs köztük és azt hiszem, hogy magát még az én ajánlatomra sem venné fel, ha pillanatnyilag nem volna munkáskezekre szüksége.

— Hát ezzel elő kell-e állnom ? — kérdezte Noah nadrágja zsebére ütve.

— Ez elengedhetetlen.

— De mégis húsz font tömérdek pénz.

— Nem is olyan sok, ha olyan bankjegyben van, amin úgy sem tud túladni, mert annak a számát úgyis körözik. Talán a banknál is le van már tiltva, mi? Nem sok hasznát fogja venni a barátom, mert külföldön kell majd értékesíteni.

— Mikor láthatom önt? — kérdezte Noah.

— Holnap reggel.

— Hol?

— Itt.

— Hm. — Aztán mi a fizetés ?

— Úri élet, lakás, világítás, dohány és ital, a kereset fele s a fele annak is, amit az a nőszemély keres.

Nem lehet tudni, hogy Noah, aki nagyon kapzsi volt, elfogadta volna-e az ajánlatot, ha teljesen szabadon dönthetett volna, azonban eszébe jutott, hogy keze között van Faginnak és az, ha vonakodik, rögtön a törvény kezére adhatja őt. Ezért úgy szólt, hogy az ajánlatot elfogadhatónak tartja.

— Hanem lássa, — jegyezte meg — minthogy az a leány sok munkát elbír, én szeretném, ha nekem csak valami könnyebb dolgot kellene végeznem.

— Majd valami egészen könnyű munkát keresünk — szólt Fagin — az én barátomnak olyan emberre volna szüksége, aki a kémkedéshez jól ért.

— Jó volna — felelt Noah — de az keveset hoz a konyhára.

— Hát mit szólna vén asszonyokhoz? Egész rendes pénzt lehet azzal keresni, ha az ember kirántja a kezükből az erszényt és a legközelebbi sarkon elillan.

— Azok könnyen lármát ütnek, meg meg is karmolják az ember képét. Valami még könnyebb kellene.

— Majd csak találunk valamit . . . Hopp, mit szólna ahhoz, kölyköket buktatni?

— Az mi a csuda? — kérdezte Noah.

— A kölyök, kedvesem — mondta Fagin — az a kisgyerek,

akit az anyja pár krajcárral elküld vásárolni. Fellökni őket pedig annyit tesz, hogy az ember kikapja a gyerek kezéből a pénzt, a gyereket az utca árkába löki, azután nyugodtan tovább megy, mintha az egészhez semmi köze sem volna és más semmi se történt volna, minthogy a gyerek megbotlott és megütötte magát. Hahaha!

— Hahaha — üvöltött a nevetéstől Noah, — ez lesz csak a jó.

— Én is azt hiszem, mert van egy pár jó környék, ahol az ilyen gyerekek sokszor szaladgálnak, és ahol majd minden órában lehet ezzel egy kis pénzt keresni.

— Nagyon jól van — felelte Noah intve, mert közbe Sári belépett a szobába — hát hány órakor találkozunk holnap?

— Jó lesz tíz óra? — kérdezte Fagin, majd hozzátette: milyen nevet mondjak a barátomnak?

— Mondja azt, hogy Bolter úr — felelt Noah, aki az ilyenre előre elkészült — Bolter Móric vagyok szolgálatjára. Hallod Sári!

— Igen kedves Noah — felelte Sári.

— Ez csak olyan becéző név, tetszik tudni — magyarázta a suhanc. — Noahnak nevez kedveskedve, pedig a nevem Bolter Móric, hiszen érti, úgy-e?

— Értem, értem, hogyne érteném, — felelte a zsidó, aztán hajlongva jóéjszakát kívánt és eltávozott, Noah pedig azzal a méltósággal, ami meg is illet egy olyan férfit, aki arra vállalkozott, hogy kisgyerekek kezéből fogja összelopkodni pénzét, a dolgok új fordulatát kezdte magyarázni Sárinak.

HARMINCKETTEDIK FEJEZET.

Melyből kitűnik, hogy a ravasz pribék bajba jutott és azt is elmondja, hogy mikép viseli magát a törvényszék előtt.

— Hát magának az a híres jóbarátja saját maga? — kérdezte Noah, azaz most már Bolter úr, amikor másnap reggel átköltözött Fagin házához. — Istenem, milyen buta voltam, hogy ezt tegnap nem tudtam magamtól!

— Minden ember saját magának legjobb barátja, kedvesem — felelte Fagin, kedvesen vigyorogva — egészen biztos, hogy egy olyan jó barátja nincs, mint önmaga.

— Vannak kivételek — szólt Bolter Móric a világban jártas férfi arckifejezésével — igenis vannak kivételek, mikor az ember saját magának legnagyobb ellensége.

— Nem is igaz, — mondta a zsidó, — vannak, akik a hetes, vannak, akik a hármas számot tartják szerencseszámnak, de egyik sem az. Az igazi szerencseszám az egyes. Az ilyen társaságban, mint a mienk, az egy az igazi szám, ami annyit jelent, hogy maga nem tartja önmagát egésznek úgy, hogy engem és társait is ebbe bele ne értené. Mi érdekeinkre nézve olyan szorosan összefüggünk, hogy el sem lehetne bennünket egymástól választani. Tegyük fel, hogy saját magáról gondoskodni akar.

— Igen, igen, — felelt Bolter Móric — önnek teljesen igaza van.

— Tehát akkor saját magáról, mint egyes számról nem gondoskodhatik anélkül, hogy engem is, mint egyes számot szem előtt ne tartana.

— Mint kettős számot, akarja mondani?

— Nem, éppenséggel nem, mint egyes számot.

Még efelett vitatkoztak, mikor megnyílt az ajtó és Bates Károly lépett be zsebredugott kézzel, szomorúan.

— Mindennek vége, Fagin — mondotta.

— Mit jelentsen ez? — kérdezte Fagin az ijedtségtől reszketve.

— Megtalálták az embert, akié a szelence volt, aztán még együtt két-három tanu is szegény ellen és a szegény pribéket a kitoloncolandók közé írták. Én, Fagin gyászba fogok öltözni és hosszú gyászfátyolt kötök a kalapomra, hogy legalább még egyszer láthassam, mielőtt útnak indítják. Csak az nem fér a fejembe, hogy János a derék, kitűnő pribék, az utólérhetetlen ravasz pribék egy ócska két és fél garasos burnótszelencén törje ki a nyakát. Nem hittem volna, hogy aranyórán alul adja. Istenem, miért nem rabolt ki valami gazdag vénembert, hogy leg-

alább úgy hagyná ott a pályáját, ahogy hozzá illik, nem pedig mint valami közönséges zsebtolvaj hír és dicsőség nélkül.

Miután szerencsétlen barátja sorsa fölött érzett szánakozásának ilyen módon kifejezést adott, Bates úrfi a legközelebbi székbe vetette magát a rosszkedv minden látható jelével.

— Mit beszélsz arról, hogy sem dicsőség, sem hírnév nem jutott neki osztályrészül? — kiáltott fel Fagin mérges pillantást vetve tanítványára — hát nem ő volt közöttünk mindig a legkülönb? Volt-e közöttetek csak egy is, aki csak közelébe érhetett? Mondd, volt-e?

— Egy sem volt — felelt Bates úrfi olyan hangon, amelyet a szánakozás tett halkká — egy sem volt.

— Hát akkor miért kiabálsz és minek nyafogsz?

— Igen, de tetteiről nem fog senki beszélni.

— Ne félj Károly, hidd el, hogy még minden napvilágra kerül, napvilágra kerül és az emberek még meg fogják tudni, hogy ki volt a ravasz pribék. Azután mit gondolsz, hogy fog ő a törvényszék előtt viselkedni? Majd olvassuk az újságban, «A ravasz pribék a bíróság előtt». — Nevetés hullámzik az egész teremben — a bíróság zavarba jött» mit szólt ehhez Karcsi?

— Hahaha! — Nevetett Bates Károly, — milyen jó vicc lenne ez Fagin. Hiszed te, hogy a pribék zavarba tudja őket hozni?

— Hiszem és akármi módon meg kell tudnunk, hogy hogy viselkedik a bíróság előtt. Még meg kell gondolnunk, hogy erről hogy szerezhetünk tudomást.

— Elmenjek — kérdezte Bates Károly. — Világért sem, — felelte Fagin — csak nem ment el az eszed, hogy ilyen helyre menj? Nem, Károly fiam, nem, úgyis túlságosan sokat vesztettem már mostanában.

— Hát akkor mért nem küldi el ezt az új fickót? — kérdezte Karcsi.

— Igaz, elküldhetem, ha csak neki nincs ellene kifogása.

— Miféle kifogása lehetne — fortyant föl Károly úrfi.

— Igaz, semmiféle kifogása sem lehet, — morfondirozott Fagin.

Némi rábeszélések árán Bolter mester csakugyan elvállalta ezt a megbízatást és fuvarosköntösbe öltözött. Térdig érő nadrágjában és csizmában tényleg sültparasztnak látszott. Fejére vedlett kalapot tett, kezébe ostort fogott és így ballagott el a rendőrhivatal felé. Hosszú ideig tartott, amíg annak az ügynek tárgyalására került a sor, amely őt érdekelte és amelyért tulajdonképen ide jött, végül azonban elővezettek egy foglyot, akiben a kapott leírás után a ravasz pribéket ismerte fel.

Davkins János, másnéven a ravasz pribék, majdnem könyökig feltűrte hosszú kabátjának ujját, jobbkezében hányaveti módon lóbálta a kalapot, míg balkezét óriási nadrágjának zsebébe dugta. Folyton kérdezősködött róla, miközben a számára kijelölt rekeszben helyet foglalt, hogy miért vezetik őt ilyen mocskos, ilyen megszégyenítő helyre.

— Fogd be a szádat — mondta neki a börtönőr.

— Angol ember vagyok! — kiáltott fel a pribék — nekem privilégiumaim vannak.

— Majd mindjárt kapsz privilégiumokat — mondta a börtönőr — de olyanokat, hogy nem köszönöd meg.

— Majd meglátja, — tört ki a pribékből a méltatlankodás, — hogy mit fog ehhez a dologhoz a belügyminiszter szólni, ha nem kapok elégtételt. Nézzék csak, micsoda dolog ez! Tulajdonképpen miért hoztak engem ide? Igazán hálás lennék a bíró uraknak, ha hamar elintéznék ezt a szamárságot és nem úntatnának engem azzal, hogy újságot olvasnak, mert randevum van egy úrral a belvárosban és minthogy én ura vagyok szavamnak és üzleti ügyekben nagyon pontos szoktam lenni, elmegy, ha idejében nem érkezem meg. Aztán majd nézzék meg a bíró urak, hogy milyen kártérítési pert indítok ellenük, ha az ő akadékoskodásuk miatt károm lesz.

Minthogy a bírák nem igen figyeltek a pribék beszédére, Jankó a börtönőrhöz fordult, s azt kérdezte tőlük, hogy ki az a

két piszkos csirkefogó ott azon a padon, amire a bírákra célzott és a hallgatóság soraiban szíves röhögést váltott ki.

— Csönd legyen a nézők között! — szólt a börtönőr.

Erre végre megszólalt az egyik bíró:

— Mi a baj?

— Egy zsebtolvajlási eset uram.

— Állt-e már a bíróság előtt ez a gyerek máskor is?

— Már sokszor kellett volna ide kerülnie, — felelt a pandur, — hanem nem könnyű nyakonfogni az ilyen gyereket. Jól ismerem nagyon.

— Áh — kiáltott fel a pribék. — Hát kend azt állítja, hogy ismer engem? Nagyon jól van, majd meglátja, hogy ebből becsületsértési per lesz.

A közönség soraiban ismét kitört a nevetés és ismét csendre intették őket.

— Nos, hát hol vannak a tanuk? — kérdezte a jegyző.

— Úgy van, úgy van, — helyeselt a pribék. — Hol vannak a tanuk, hadd látom őket!

Ezt a kívánságát azonban nagyon hamar teljesítették, mert egy rendőr lépett a korlát elé, aki látta, amint a most fogságban lévő gyerek egy csoportban egy úr zsebébe nyúlt, kivette abból a zsebkendőjét, azonban mivel a zsebkendő már kopott volt, miután belefujta az orrát, visszadugta az úr zsebébe. Ő ekkor fogta le a gyereket és átkutatásakor egy ezüst szelencét találtak nála, melynek födelén rajta volt a tulajdonos neve is. Felkutatták a lakást, a tulajdonos megesküdött rá, hogy a tárcát tőle ellopták és hogy a vádlottban ráismer arra a gyerekre, aki nagyon sokat ténfergett körülötte a tolongásban.

— Van-e valami megjegyzésed a vallomásra — kérdezte a bíró.

— Nem ereszkedem le annyira, hogy ilyen aljas emberekkel feleselni kezdjek — hangzott a válasz.

— Te ravasz gazfickó! — kiáltott a börtönőr. — Akarsz-e valamit mondani?

— Nem — felelt a pribék — itt nem akarok semmit sem

mondani, mert ez nem az a hely, ahol az embernek igazságot szolgáltatnának. Különben is az ügyvédem el van foglalva, mert ma a parlament elnökénél ebédel, én tehát az ügyemet máshova fogom vinni, de akkor majd az ügyvédem és a rokonságom úgy megforgatják a bíró urakat, hogy majd azt kívánják, hogy bár meg se születtek volna. De a legokosabban azt teszik, ha az inasukkal felakasztatják magukat arra a fogasra, amelyen most a kalapjuk lóg, ha én ellenem ítéletet hoznak.

— Mit fecseg ez itt össze-vissza! — szólt az írnok. — Rábizonyult, vigyétek!

— Ó, megyek már! — felelt a pribék és gyűrött kalapját simogatta tenyerével. — Magukon — fordult a bírák felé — nem fogok szánakozni, még ha még annyira könyörögnek is, és szavamra mondom, hogy kiviszem, hogy egy cseppet sem kíméljék önöket. Most már akkor sem maradnék itt, ha térdenállva könyörögnének érte. Nem, csak vigyenek fogságba.

A pribéket, aki még mindig azzal fenyegetőzött, hogy ügyét a parlament elé viszi, elvezették. Noah még megnézte, hogy miként csukják egy kis kamrába, aztán gyorsan visszatért Faginhoz és elmondta neki, hogy tanítványa becsületet szerzett nevének és hírnevet önmagának.

HARMINCHARMADIK FEJEZET.

Melyben Fagin Noahnak titkos megbizást ad.

Fagin, aki, mint várható volt, magához vette Claypole Noah-t, korán kelt fel egy reggel és türelmetlenül várta, amíg az új cimbora megérkezik.

— Siess már, Bolter, — szólott rá, amikor az végre a reggelihez ült le.

— Itt vagyok már — felelt Noah, — de addig egy szót se szóljon hozzám, amíg nem fejeztem be az evést. Hallatlan, hogy ebben a mesterségben még jóízűen enni sem hagyják az embert.

— Evés közben is lehet beszélni — mondta Fagin, miközben sóvár szemmel nézte, hogy fiatal barátja milyen nagymeny-

nyiségű ennivalót tüntet el. — Tegnap különben nagyon jól viselted magad. Már az első nap hat shillinget és 10 pennit kerestél! Ha ez még egy darabig így megy, akkor kölyöktaszigálásból vagyonos emberré leszel.

— Ne felejtkezzék meg arról, hogy közben még három sörös kanna, meg egy tejesedény is volt!

— Nem, nem kedves barátom, dehogy felejtkezem meg róluk, a söröskannák valódi lángészre vallottak — hízelgett Fagin. — Különben segíteni kellene neked egy bizonyos dologban, még pedig olyasmiben, amihez nagyon nagy óvatosság kell.

— Csak ne legyen veszedelmes — szólalt meg Noah, — akkor szívesen.

— Nem veszedelmes, csöppet sem veszedelmes — nyugtatta meg az aggódó fiatalembert Fagin, — csak egy nőszemélyt kell kilesni.

— Mit kell körülötte megfigyelnem?

— Csak éppen azt, hogy hova megy és kikkel beszél, főleg pedig, ha tudod, azt, hogy mit beszél. Ha megy valahová, megjegyzed magadnak azt a helyet, ahova ment és nekem pontosan hírt adsz felőle.

— Mit fizet? — volt Noah következő kérdése.

— Ha jól végzed a munkádat fiam, egy egész fontot kapsz. Ennyit ilyen munkáért még soha életemben nem fizettem. De ez a nő hozzánk tartozik, valami furcsa új ismeretséget kötött, ami nekem nem tetszik és szeretnék a dolognak utána járni.

— Jól fogom a dolgot végezni — biztosította Noah, — csak mondja meg, mikor kezdjek hozzá.

A következő három éjszakán Bolter Móric fuvarosruhában készenlétben állott, hogyha Fagin kívánja, rögtön indulhasson. A három éjszakai várakozás azonban hiábavaló volt. Újabb három nap mult el minden esemény nélkül, s csak a hetedik nap éjszakáján tért haza Fagin és nagy örömmel így szólt Noahhoz :

— Ma elment, gyere hamar.

Noah azonnal engedelmeskedett. Mindketten kiosontak a házból és tömérdek sikátoron keresztül ahhoz a korcsmához

mentek, ahová Noah Londonba való megérkezésekor legelőször megszállt. Itt a kémlelőlyukhoz vezette tanítványát a zsidó és a szomszéd szobában gyertyafény mellett üldögélő Náncsira hívta fel a figyelmét. Pár perc mulva a leány elment és Noah a nyitott ajtón keresztül utána surrant. Még hallotta, hogy valaki azt súgja utána:

— Mindig az utca baloldalán maradj, azután mintegy husz-huszonöt lépés távolságra haladt a leány mögött, úgy hogy szem elől nem téveszthette, de annak a kíséret fel nem tűnhetett.

*

Háromnegyed tizenkettőt ütött a toronyóra, amikor a londoni hídon két sötét árnyék tűnt fel. Az egyik sietö nő alakja volt, aki idegesen nézdelődött köröskörül, a másik pedig nyurga férfiárnyék, aki a sötétben igyekezett megmaradni.

Az éjszaka sötét volt és a hídon már alig látszott ember. A nő sokszor fel-alá sétált a hídon, de nem tudott pillanatra sem szabadulni a kém szemeitől.

Még alig mult el két perc, amikor a hídfőnél egy bérkocsi állt meg, abból egy ősz férfi kíséretében levő fiatal leány szállt ki és a hídra sietett. Az ősz férfiban, a ki ismerte, azonnal felismerhette Olivér régi barátját, Brownlow urat, a ki az utóbbi időben felujította vele az ismeretséget. Mikor a várakozó nő meglátta őket, megrezzent és gyorsan elébük ment. Olyan közel állottak meg egymáshoz, hogy ruháik szinte surolták egymást.

— Ne beszéljünk — susogta Náncsi — nagyon nyílt ez a hely, sokan járnak erre, menjünk valahová... Talán oda le a lépcsőre.

Mikor e szavakat kimondta és hátrafordulva kezével a lépcsőzetre mutatott, egy fuvaros külsejű férfi jött arra, aki durván meglökte a leányt és káromkodva rájuk förmedt, hogy hogy merik elfoglalni az egész járdát, más tisztességes ember már nem is mehet erre?

A lépcső, ahová most a három éjszakai beszélgető vonult, három kanyarodóból állott, amelyek közül a legalsó lépcsők olyan szélesek, hogy azon egy ember könnyen elbujhatik. A fuvaros, mikor ide ért, hirtelen körülnézett és minthogy más rejtekhelyet nem talált, a falhoz lapult és idegesen várakozott.

— Nagyon rettegek, — mondotta Náncsi.

Az idő nagyon lassan telt, de mégis pár perc mulva egy idős férfi hangját hallotta, aki így szólt :

— Elég messzire jöttünk már, nem engedhetem, hogy ez a fiatal hölgy még sokat gyalogoljon, mondja el a mondanivalókat.

— Nagyon rettegek — mondotta Náncsi — nem is tudom

miért, de alig tudok megállni a lábamon. Ma délután folyton koporsót láttam magam előtt, igazi koporsót.

A leány beszédében volt valami annyira szokatlan, hogy a hallgatódzó fuvarost megrázta a hideg.

— Remélem, nem gyanakszanak magára — szólalt meg ekkor a fiatal leány. És ha a kém ismerte volna már előbbről, megállapíthatta volna, hogy Maylie Rózsika beszél.

— Nem gyanakszanak rám, még az a szerencsém.

— Hát most hallgasson ide — mondotta a férfi — van néhány egyetértő barátunk, akikkel megegyeztünk abban, hogy Monksból a titkot ijesztéssel kiszedjük. Ha pedig ez nem megy, akkor magának kezünk közé kell juttatnia a zsidót.

— Fagint? — kiáltott fel megtántorodva a leány.

— Igen, Fagint.

— Nem, azt sohsem teszem, — mondotta Náncsi, — mert ez az ember jó volt hozzám minden gonoszsága mellett is, enni adott nekem és megvédett a bajtól. Különben van más módjuk is, hogy célt érjenek.

Végül abban állapodtak meg, hogyha az egész dolog kiderül,e leány beleagyezése nélkül Fagint és Billt nem állítják a törvényszék elé és erre Náncsi kezdte elmondani a Három Sántához címzett kocsma berendezését, de olyan halk hangon, hogy a hallgatózó nem értette meg a szavát. Abból, hogy néha megállapodott beszédében, mégis arra következtetett, hogy az idős úr egy-egy szót feljegyez magának.

— Maga jó leány, — szólott végre az öregúr, — fontos szolgálatot tett nekünk, mivel hálájam ezt meg?

— Semmivel, — felelt a leány és mielőtt még amazok szót is szólhattak volna, árnyékba surrant és eltűnt előlük.

Noah csak azt várta, hogy elcsendesedjék a híd és azután lopózkodva ő is Náncsi után indult.

HARMINCNEGYEDIK FEJEZET.

Szerencsétlen események.

Két óra hiányozhatott még a napfelkeltéhez. Fagin fehér lepedőbe burkolózva, a tűzhely előtt guggolt és merev szemmel nézte Noaht, aki egy matracon elterülve horkolt. Hosszú idő mulva valaki megrántotta a csengőt.

— Végre — dörmögött a zsidó és beeresztette Sikest.

— Itt van, — mondotta a haramia, egy nyalábot dobva az asztalra. — Itt van, sok bajomba került, amíg megszereztem.

— Nem ez a fontos, — mondta a zsidó, — valami olyat szeretnék neked mondani, ami rettentően fel fog téged háborítani. De nem itt, gyere velem. Nézd ezt a fickót, aki itt fekszik. Képzeld el, hogy elárult minket, minden titkot kifecsegett, az ellenség kezébe szolgáltatott, éjszaka kiosont a házból és üldözőinkkel cimborált, — mit tennél akkor?

— Mit tennék? — káromkodott Bill. — Ha még van benne élet, a csizmám sarkával verném szét a koponyáját.

— Hát tegyük fel, hogy én árultalak volna el?

— Akkor betörnék, hogy bilincsre verjenek és ha a bíróság előtt szembekerülnék veled, a megbilincselt kezemmel a bírák előtt törném be a koponyádat. Annyi erő mindig lesz bennem, hogy a te nyomorult fejedet olyan laposra verjem, mintha társzekér ment volna keresztül rajtad.

— Hátha Károly árult volna el, vagy a pribék, vagy Betti?

— Teljesen mindegy, egyformán bánnék valamennyivel.

Fagin erre az alvó fölé hajolt és így szólt:

— Szegény Bolter. Fáradt a fiú, mert sokat kellett fenn lennie amiatt a leány miatt. — Azután megrázta Noah vállát. — Kelj fel és mondd el még egyszer. Mondd el, hogy mi volt Náncsival. Te mentél utána, úgy-e?

— Igen.

— A londoni hídhoz mentél, úgy-e?

— Igen.

— Ahol ő két emberrel találkozott, úgy-e?

— Igen.

— Egy úrral, meg egy hölggyel, akikkel megállapodott, hogy elárul bennünket. Mindent kivallott, anélkül, hogy fenyegették volna. Így van-e? — kiáltott Fagin a dühtől félőrülten.

— Igen, így van.

— Ördög és pokol! — ordított fel Sikes és ellökte magától a zsidót, — eressz!

— Bill, csak még egy szót — kiáltott utána Fagin.

— Eressz ki! — üvöltött a haramia. — Eressz ki!

A rabló anélkül, hogy egy pillanatig megállapodott volna, elrohant. Fogát úgy összeszorította, hogy majdnem kitört az álkapcsa és egyetlen rúgással döntötte be az ajtót.

— Kelj fel! — ordított rá a leányra.

— Te vagy az, Bill? — szólt megörvendezve a leány.

A rabló a kandallóba hajította a gyertyát, amely az asztalon égett, a szobában a hajnal szürkülő homálya derengett.

— Miért oltod el a gyertyát? Akkor félrehúzom a függönyt — mondta Náncsi.

— Hagyjad csak — felelt Bill — ahhoz, amit én akarok tenni, arra elég világos van.

Megfogta a leányt és a szoba közepére hurcolta. Vad erővel szorította a torkát és kezével befogta a száját.

— De Bill, az Isten szerelmére, mit tettem? — sikoltott a leány halálfélelmében.

— Azt te magad tudod legjobban, te asszonybőrbe bujt Sátán. Kilestek az éjszaka, hallották minden szavadat.

— Akkor irgalmazz az életemnek, amint én is irgalmas voltam hozzád.

A leány leszorította a haramia kezét, csókjaival borította és úgy könyörgött, de Bill kiszabadította jobbját és elővonta a pisztolyt. Bármennyire dühös volt azonban, tudta, hogy a lövés zajt üt, megfordította a fegyvert és agyával kétszer fejbevágta a leányt. Náncsi hátratántorodott és lerogyott, homloka behasadt és a mély sebből zuhogni kezdett a vér. A gyilkost ez nem ha-

totta meg. Eltakarta ugyan a balkezével az arcát, de jobbkezével súlyos furkósbotot emelt fel és agyonütötte a leányt.

— Hallod-e, ide gyere!

HARMINCÖTÖDIK FEJEZET.

Sikes vége.

Sikes még az éjszaka leple alatt elmenekült. Álutakon igyekezett menekülni, mielőtt egészen megvirradt volna és a nap első sugarai Londontól már jó messzire találták. Soká bandukolt és csak napok mulva érkezett olyan helyre, ahol azt remélte, hogy megpihenhet. Hátrafordult és csodálkozva vette észre,

hogy pár lépéssel mögötte ballag kutyája, amelyről azt hitte, hogy már régen elmaradt tőle. A városban éppen az nap hallotta, hogy személyleírást küldtek róla és ebben azt is megemlítik, hogy kutyájával menekült, elhatározta tehát, hogy az állatot elteszi lábalól. Egy tó partján megállott, súlyos követ vett fel, azt kendőjébe kötötte és magához szólította a kutyát. Az állat azonban nem volt hajlandó közeledni.

— Hallod-e, ide gyere, — szólott a haramia a lábával toppantva. A kutya azonban nem közeledett, sőt amikor Sikes felé lépett, hogy a zsebkendőt nyakára kösse, félreugrott és elmenekült. Bill várt egy darabig, hogy talán meggondolja magát és visszatér, de később kénytelen volt útját egyedül folytatni.

Brownlow úr ezalatt az idő alatt hosszas tárgyalások után megbeszélést folytatott Monksz-szal és azt mondotta neki:

— Nem sok választása van. Ha nem engedelmeskedik nekem, bevádolom a rendőrségen, mint halálos büntetésre méltó gonosztevőt.

— Hogy merészelnek velem így bánni — tajtékzott dühében Monks. — Önök a rablók és gonosztevők, akik erőszakkal elrabolnak és ide hurcolnak és azután feltételeket diktálnak nekem.

— Az én felelősségemre történik mindez, — mondta Brownlow úr, — ha megadja nekünk a szükséges felvilágosításokat, nem fog baja történni, ha azonban már mélyebbre sülyedt a bűn fertőjébe, nem segíthetek.

A beszélgetés folyamán kiderült, hogy Monks is tudja azt, hogy Brownlow úr az ő édesapjának jóbarátja és hogy Twist Olivér öccse neki. Több ízben megpróbált felfortyanni, hogy ő apjának egyetlen fia, Brownlow úr azonban mindenkor komolyan figyelmeztette rá, hogy apja végrendelete értelmében a morganatikus házasságból származó Olivérnek épp úgy joga van apja vagyonára, mint neki. Az apa ugyanis végrendeletileg hagyta vagyonát Olivérre, és úgy rendelkezett, hogy az elsőszülött fiát Edwárdot, aki Monks álnév alatt garázdálkodott, csak abban az esetben illesse meg az örökség, ha Olivérre

olyan bűnök bizonyulnának rá élete folyamán, melyek őt közmegvetésnek teszik ki. Érthető tehát, hogy Monks mindent elkövetett, hogy a fiút elzüllessze, rablók és gonosztevők társaságába keverje és így a vagyont megszerezze.

*

Fagint elfogták.

— Sokkal jobban szeretném, ha más buvóhelyet keresnél magadnak — mondotta Tóbiás Sikesnek, mikor belépett az ajtón. Sikes azonban nem hallgatott rá, leült és szemét a földre sütötte. A szobában rajtuk kívül még többen voltak. A rabló ebben a pillanatban a legnagyobb megdöbbenésére az ágy alatt, sarokban kutyáját vette észre.

— Hogy kerül ide ez a kutya? — kérdezte tompa hangon.

— Csak két órával jött előtted.

— Az esti lapok azt írják, hogy Fagint elfogták. Igaz ez?

— Igaz.

— Hát teljesen végünk van? Mindenki a rendőrök kezére került?

— Úgy látszik, rajtunk már semmi sem segít.

— De te remélem — fordult Tóbiáshoz Sikes, — nem akarsz engem elárulni?

— Ha biztosnak találod ezt a helyet, itt maradhatsz.

Ebben a pillanatban lépett be a szobába Bates Károly, aki megborzadt, mikor Sikest meglátta és szemrehányóan fordult Tóbiáshoz. — Miért nem figyelmeztettél erre? Menjünk másik szobába.

— Miért, Károly, — kérdezte a haramia, — hát nem ismersz?

— Ne gyere közel hozzám — ordított Károly. — Te szörnyeteg, ne gyere hozzám, mert még a levegőt is megmérgezed magad körül. Esküszöm az élő Istenre, hogyha keresik Sikest, én elárulom! Ha egy csöpp emberi vér van még bennetek, segítségemre lesztek.

A fiú az ablakhoz ugrott és kiabálni kezdett:

— Hej, emberek, segítség, gyilkos!

A fiú azután emberfölötti dühvel a haramiának rohant és azt a földre döntötte. A birkózás azonban a felnőtt férfi és a serdülő fiú között nagyon egyenlőtlen volt, Sikes hamar felülkerekedett, leterítette Károlyt és a torkára térdelt. Tóbiás azonban ebben a pillanatban ijedten mutatott az ablakon ki. Lent a téren fáklyák lobogtak és fáklyák fényében nagy tömeg ember mozgott. Az ajtót kemény ököl döngette meg:

— A király nevében!

— Segítség! — visított a fiú — törjétek be az ajtót, itt a gyilkos!

Sikes azonban felragadta az ordító fiút, mint a pelyhet behajította a szomszéd szobába és így kiáltott fel:

— Csapjon belétek a menydörgős menykő, mégis rászedlek benneteket! Adjatok nekem egy kötelet, én hátul leereszkedhetem és akkor megszabadulok. Adjatok kötelet, különben agyonváglak mindannyiotokat.

A haramia megkapta a kötelet és azzal felmenekült a tetőre.

A kötelet ráhurkolta a kéményre.

Látta, hogy az árok fenekét mély iszap borítja, és látta, hogy a hidakon lent akkora az embertömeg, hogy a hidak szinte roskadoznak tőle.

— Ötven fontot adok annak — kiáltott egy öreg úr a tömegben — aki élve fogja el a haramiát. Egy lépést sem teszek addig, amíg ki nem fizetem.

Sikest megriasztotta a nép dühe és meneküléshez látott. A kötelet ráhurkolta a kéményre, azután a másik végére is hurkot csinált, hogy abba belebujjon és úgy ereszkedjék le az árokba. Mielőtt nekiindult volna, még egyszer visszapillantott a tetőre és ijedten látta, hogy áldozatának szemei, amelyek már napok óta nem hagyták nyugodni és éjjel-nappal kísérteties fényben merednek rá, újból felvillannak a kémény mellett. Elkiáltotta magát:

— Megint a szemek!

Megtántorodott, mintha villámcsapás sujtotta volna, elvesztette az egyensúlyt és lehengeredett a tetőn. A hurokra kötött kötél még nem volt a hóna alatt, hanem nyakán, és a guruló test súlya alatt hosszan és feszesen kihúzódott. Sikes harmincöt láb mélységre zuhant és ott lógott megmerevedve, kísértetiesen. A kémény megrendült, de nem dőlt le, és a gyilkos teste éppen az előtt a lyuk előtt lógott, ahonnan Bates Károly kétségbeesve kiáltozott kifelé, hogy szabadítsák már meg.

A kutya, amely eddig a kémény mögött bujkált, és szemével gazdája halálát okozta, most nekirugaszkodott és holt urának vállára akart ugrani. Nem tudta azonban jól kiszámítani a lendületet, a halott válláról tovább zuhant és az árokban egy kövön szétzúzta a fejét.

HARMINCHATODIK FEJEZET.

Befejezés.

Brownlow úr kivallatta Monksot, aki megvallotta, hogy Bumble úrtól és feleségétől huszonöt aranyért szerezte meg azt a gyűrűt, amellyel személyazonosságát egyedül igazolhatta volna Olivér. Ebből a nyomból kiindulva, felkutatta az árvaházat is, és megtudta a gyermek életének minden titkát. Monks megkapta jelentékeny részét annak a vagyonnak, amelyért gazságokra vetemedett, azonban nem tudott élni vele, züllött társai között hamarosan elpocsékolta és végül ki kellett vándo-

rolnia Angliából. Fagint a törvényszék halálra ítélte és a tömeg nagy örömére fel is akasztották.

Bates Károly, aki először mert nyiltan szembeszállni Sikessel, annyira megundorodott az eset óta eddigi környezetének életmódjától, hogy elhatározta, hátat fordít nekik és

Egyszerű márványtábla van a falon, belevésve e név: Ágnes.

más életpálya után néz. Sokat küzködött, egy fuvarosnál, egy marhakereskedőnél és egy földmívesnél dolgozott éveken keresztül, de akaratának meg lett a jutalma, jómódú és jókedvű marhakereskedővé lett az egyik északi grófságban.

Maylin Henrik feleségül vette Rózsikát és boldogan élnek falusi birtokukon.

Noah kegyelmet kapott, mert Fagin és társai ellen vádlóként lépett fel és azóta a rendőrségi besugó mesterséget űzi. Főkenyérkeresete abból áll, hogy vasárnaponkint Sárikával együtt sétálni mennek, a nő azután valamelyik pálinkásbolt előtt elájul, Noah a jószívű boltostól néhány csepp pálinkát kér, hogy feleségét magához térítse és másnap tiltott vasárnapi szeszárusítás miatt feljelentik a jószívű korcsmárost és zsebreteszik a bírságból rájukeső részt.

Annak a falunak templomában, ahol Olivér megszületett, egyszerű márványtábla van a falon, belevésve e név : Ágnes, a kő alatt koporsó nem fekszik, de ha a megholtak tudják, hogy mi történik ezen a világon, az anya lelke gyakran tér oda vissza, hogy lássa, milyen boldog fia, Brownlow úr mellett, aki fiává fogadta Olivért és tudását napról-napra gyarapítva, szeretettel neveli fel.

M. KIR. MŰZEUM KÖNYVTÁRA

Ugyanilyen kiadásban jelent meg:

DICKENS

COPPERFIELD DÁVID

Az ifjuság számára átdolgozta

MIKES LAJOS

A világirodalom legszebb gyermektörténete; a kis Copperfield Dávid szenvedéseit, küzdelmeit és örömeit mindenkinek ismerni kell még gyermekkorában. A kedély oly gazdagsága van ebben a könyvben, a mely nemesítőleg hat minden fiatal lélekre.

DICKENS

KIS DORRIT

Az ifjuság számára átdolgozta

MIKES LAJOS

A kis Dorrit a legbájosabb leányalak Dickens dúsgazdag fantáziájának minden alkotása közt, Copperfield Dávid méltó párja. Nem lehet ennél a könyvnél szebbet és jobbat adni fiatal olvasók kezébe.

MESEKÖNYVEK
AZ IFJÚSÁG SZÁMÁRA

díszes kötésben

Benedek Elek. Nagyapó mesefája
— Öcsike nadselü gondolatai
— Rókáné komámasszony libát szállít a hadseregnek
Bezerédi Amália. Flóri könyve
Bodrogi Lajos. A regélő tulipán
Hoffmann Ferenc. Ötven kis mese
Holló Sári. Pöröl a ládika
Ida néni. Gyermekmesék
Könyökiné. Pali és a jó tanító
— Karácsony
Mauksch Kornélia. Zörgő harasztok
Sebők Zsigmond. Kujon és Kaján
— A legszebb mesék
— A milliomos fia
— Az arany cipő
Szemere György. Igaz történetek
Tábori Róbert. Álomvirág, meseország
— Az egérke mesél
Wagner János. A kis kertész
— Házi állataink

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár